

Jutri in v nedeljo volitve v skupščine samoupravnih interesnih skupnosti

Z volitvami delegacij za skupščine SIS volimo delegatsko bazo, iz katere bomo delegatsko oblikovali skupščine SIS in s tem delovnemu človeku omogočili dokaj širok vpliv na družbene odločitve na področjih, za katere je ta nedvomno zainteresiran, saj gre za nekatere splošne in skupne potrebe, za katere odreja precejšen del svojega dohodka in so zanj življenjskega pomena.

Delegacije bomo volili v sleherni TOZD in KS. Volili bomo ali posebne delegacije za vsako skupščino SIS posebej ali splošno delegacijo za več skupščin ali vse skupščine SIS ali pa, kot je to primer v občini Novo mesto, dve splošni delegaciji, in sicer za SIS na področju družbenih služb in za SIS na področju gospodarstva posebnega družbenega pomena.

Naj opozorimo na nekatere posebnosti. V temeljnih organizacijah in skupnostih, ki imajo zaposlenih manj kot 30 delovnih ljudi, bodo vsi delovni ljudje opravljali funkcijo delegacije oz. ne bodo volili delegacije.

V delovnih skupnostih, ki so del TOZD in ni v občini, kjer je sedež TOZD — v tako imenovanih dislociranih obratih — če je v njih zaposlenih manj kot 10 delavcev, se ti lahko odločijo, da ne bodo opravljali funkcije delegacije, ampak da bodo volili delegacijo, ki jo oblikujejo delovni ljudje v TOZD na sedežu TOZD.

V skupščine SIS, ki so dvodomne volijo za zbor izvajalcev politike na področju, za katero je oblikovana SIS, opravlja funkcijo delegacije delavski svet ali drug ustrezen samoupravni organ. Ta tudi pošilja delegata

ali delegate v zbor izvajalcev storitev ustrezne skupščine SIS. Posebnost je tudi pri volitvah na področju kmetijstva in obrti, kjer lahko opravlja funkcijo delegacije za skupščine SIS ustrežna delegacija, ki je bila izvoljena za delegiranje delegatov v občinsko skupščino.

Delovni ljudje, ki delajo v državnih organih, družbenopolitičnih organizacijah, društvih in drugih skupnostih ter vojaške in civilne osebe v službi v oboroženih silah SFRJ, lahko oblikujejo skupno delegacijo.

To so nekatere posebnosti po volitvah v skupščine SIS. Z volitvami, ki bodo 6. decembra v TOZD in 8. decembra v KS, bomo našim delegatom in preko njih sebi omogočili ustrezen vpliv na programiranje in razvoj dejavnosti, za katere smo kot posamezniki in člani širše družbene skupnosti nedvomno zainteresirani.

UROŠ DULAR

Zgodovinski trenutek na gradbišču jedrske elektrarne v Krškem. Predsednik republike Josip Broz-Tito vliva malto v steber, v katerega je zabetoniral temeljni kamen prve jedrske centrale v Jugoslaviji. (Foto: Jožica Teppey)

Predsednik republike Tito položil temeljni kamen za »atomsko« v Krškem

Slovesnosti je prisostvovalo nad deset tisoč ljudi - Jedrska elektrarna bo dograjena čez štiri leta in bo dajala 4,4 milijarde kilovatnih ur energije na leto

Množica ljudi iz Posavja je v nedeljo dopoldne valovila po sveži asfaltni poti in se zgrinjala na sredo polja onstran starovaških sadovnjakov, kjer je pred časno tribuno na gradbišču jedrske elektrarne pričakala draga gosta, predsednika republike Josipa Broza-Tita. Pred očmi tisočeri udeležencev slovesnosti je predsednik vzdal temeljni kamen v prvi steber „atomske“.

Pionirja krške osnovne šole Renata Novak in Andrej Skafar sta Titu in soprog Jovanki izročila cvetje za dobrodošlico. Dobro razpoloženega predsednika republike so pozdravili

domačini in najvišji predstavniki SR Slovenije in SR Hrvatske. Svečanemu trenutku so prisostvovali tudi predstavniki ameriške tvrdke Westinghouse, ki bo gradila elektrarno. Slovesnost so začeli združeni pevski zbori osnovnih šol krške občine s pesmijo o Titu. V imenu občinske skupščine Krško je pozdravil predsednika Tita inž. Niko Kurent.

O pomenu jedrske elektrarne za naš gospodarski razvoj sta spregovorila predsednik slovenskega izvršnega sveta Andrej Marinc in predsednik izvršnega sveta SR Hrvatske dr. Jakob Sirotković. Andrej Marinc se je predsedniku Titu posebej zahvalil za udeležbo na slovesnosti, ki simbolizira trdne vezi dveh republik. Iz besed inž. Janeza Dularja, direktorja JE Krško v ustanavljanju, povzema, da bo ta elektrarna obratovala z močjo 632 megawatov in da bo dajala dve tretjini energije, kolikor je zdaj porabimo v Sloveniji. Na leto bo porabila 16 ton obogatene urana iz rudnika na Žirovskem vrhu.

Ta uran bodo oplemenitili v ZDA. Nova elektrarna bo veljala okoli sedem milijard dinarjev. Republik Slovenija in Hrvaška jo gradita z združenimi sredstvi gospodarstva in s pomočjo tujih posojil. Jedrska elektrarna v Krškem bo začela obratovati v začetku 1979.

Predsednika republike in druge visoke goste so domačini po položitvi temeljnega kamna povabili v hotel Sremič na kosilo.

Ob tej priložnosti je predsednik Tito izrazil zadovoljstvo nad obiskom v Krškem in nad izredno toplim sprejemom.

(Nadaljevanje na 4. str.)

Z manj znoja in več znanja

28. novembra so v Črnomlju slovesno odprli nov objekt TOZD tovarne BETI, hkrati pa podelili priznanja 78 jubilarom dela

Otvoritev novih prostorov BETI v Črnomlju pomeni zaključek pomembnega obdobja. Končali so z obnovo in dograjevanjem TOZD zunaj Metlike. V osnovna in obratna sredstva TOZD BETI v Črnomlju so vložili 13 milijonov dinarjev.

Predeh je najstarejša delavka iz črnomljskega kolektiva BETI Marija Zore prerezala vrvco in so si številni gostje ter člani kolektiva BETI iz drugih tovarn ogledali objekt, je imel krajši nagovor Vladimir Gošnik, direktor BETI. Med drugim je dejal:

„Te dvorane in druge prostore so zgradili delavci vseh prejšnjih obratov solidarno in skupno z delavkami v Črnomlju. Odložili so nekatere svoje potrebe in načrte, kot so jih doslej odlagale Črnomljanke. Ze so na vrsti novi načrti, novi pogledi naprej. Razen te naložbe so tu druge temeljne organizacije letos vložile več kot 20 mili-

jonov dinarjev v stroje, opremo in tehnološke izboljšave. Pred urednitvijo so naložbe v nadaljnjih 30 milijonov vredne stroje in naprave za izboljšavo in modernizacijo našega dela, da bi delali z manj znoja

in več znanja, bolje, hitreje in ceneje ...“

Ko pa so kasneje na okrašenem odru sredi nove proizvodne dvorane izročili 78 zaposlenim, ki delajo v podjetju več kot 10 let, priznanja in nagrade, je imel govor Toni Gasparič, predsednik delavskega sveta. Na tako iskren in toplem način se je zahvalil jubilarom za dolgoletni trud, da se je marsikatero oko orosilo.

R. B.

Spet podražitve

Zvezni izvršni svet je sklenil z včerajšnjim dnevom povečati maloprodajne cene nekaterim prehrabnim izdelkom. Nove cene so: jedilno olje je skočilo s prejšnje cene 11,98 dinarjev za liter na 15,68 dinarjev, sladkor v kilogramskih vrečkah s prejšnje cene 7,25 dinarjev na 12,47 dinarjev, rastlinska mast s prejšnje cene 12,60 na 16,30 dinarjev in margarina s prejšnje cene 17,96 na 20,18 dinarjev. Vzrok novim podražitvam je porast svetovnih cen prehrabnih izdelkov. Naše tržišče je vezano na uvoz, ker domača prehrabna industrija ne more kriti vseh potreb.

PLAKETA V. ŠTOVIČKA IN DRNOVSKA VENERA

Predsedniku Titu so v nedeljo po prihodu na slovesno kosilo v krški hotel Sremič poklonili v spomin na njegov obisk v Krškem plaketo kiparja Vladimira Štovička z motivom izgnancev v minuli vojni, tovarišici Jovanki Broz pa drnovsko Venero — odlitek antične umetnine iz Nevidoduma.

BREŽICE: SEDEM SKUPNOSTI

Dan pred praznikom republike so v Brežicah podpisali sporazum o ustanovitvi sedmih interesnih skupnosti: za izobraževanje, kulturo, zdravstvo, telesno kulturo, otroško varstvo, socialno varstvo, stanovanjsko gospodarstvo. Udeležba je bila izredno dobra, saj so podpisniki zastopali nad 90 % zaposleni občini.

POPLAVA NE BO DOSEGLA ELEKTRARNE

Jedrska elektrarno v Krškem bodo gradili na nadmorski višini 155 metrov. Strokovnjaki zagotavljajo, da ni nobene nevarnosti pred poplavami. Doseči je ne more niti tisočletna voda.

V Ilirski Bistrici so 28. novembra pod geslom ZDRUŽUJEMO ZNANJE IN IZKUŠNJE predstavniki slovenskih farmacevtskih tovarn KRKA, TOK in LEK slovesno podpisali samoupravni sporazum o združevanju v SOZD. O sodelovanju in deležu kemične industrije v narodnem gospodarstvu pišemo še na 4. strani. (Foto: S. Mikulan)

Praznik vina na Čatežu

Petdnevna prireditev se bo začela 11. novembra

V sredo, 11. decembra, se bo na Čatežu ob Savi začela 5-dnevna prireditev, ki jo pod naslovom „Praznik vina“ pripravlja turistično društvo Čatež v sodelovanju z gostinskimi, trgovskimi in kmetijskimi organizacijami v občini. Pokrovitelj prireditve je izvršni svet občinske skupščine v Brežicah.

Razstava vin se letos ne omejuje le na bližnji čvickarski predel, k so

delovanju vabijo vinogradnike od Trške gore do Malkovca, Sremiča, Pišec in Bizeljskega, pa tudi pridelovalce cvička na gorjanskih pobočjih tja do hrvaške meje. Vinske vzorce bo ocenjevala strokovna komisija.

Prireditve bodo popestrili s prikazom kulinarčnih dobrot. K sodelovanju so vabljene gospodinjice z dolenske in štajrske strani, ker je namen razstave, da bi spodbudila turizem na vasi. Pod naslovom „Vinogradništvo včeraj, danes in jutri“ bodo v stari čateški šoli razstavili tudi vinogradniške pripomočke.

Nizji kraji so v območju visokega zračnega pritiska. Ob severozahodnih vetrovih bo še pritekal toplel zrak, ki povzroča meglo po kotlinah. Pretežno jasno bo, v notranosti Slovenije občasno zmerna oblačnost. Ponoči in dopoldne po kotlinah megla

Pomembna delovna zmaga za BETI in za vso črnomljsko občino je bila otvoritev novih delovnih prostorov v TOZD BETI Črnomelj. Ob tej priložnosti so tudi nagradili jubilarne dela; nekaj jih je na sliki. (Foto: R. Bačer)

V hlevih je malo telet

Velika ponudba goved vse leto nas je tako premotila, da smo pozabili računati, kdaj nam jih bo začelo spet primanjkovati. Mnogi menijo, da je s premijami in drugimi ukrepi bila ohranjena osnovna čreda. To so vzeli za podlago tudi načrtovalci izvoza mesa za prihodnje leto. Želijo pripraviti vse potrebno, tudi denar v posebnem skladu za pospeševanje izvoza, da bi izvozili toliko mesa kot lani. Pravijo pa, da nimajo točnih podatkov, koliko živine je zdaj v hlevih.

Izvoz mesa in živine bo v veliki meri odvisen od razmer na svetovnem trgu in od sredstev za kritje razlike v ceni. Odvisen pa bo tudi od spitate živine. Podatki, ki jih je zbrala živinorejska poslovna skupnost Slovenije po statističnih infor-

macijah, kažejo, da bi bilo treba že zvoniti preplah.

Število živine v organizirani reji v Sloveniji — na družbenih posestvih in v kooperaciji — se je v letošnjih prvih devetih mesecih zmanjšalo od 66.811 na 59.890 ali za 10 odst. Še bolj se je znižalo od najvišje ravni konec marca, ko je bilo v organizirani reji 70.327 goved, in sicer v šestih mesecih za 15 odst. Posebno vznemirljivo je, da se je najbolj zmanjšalo število telet v pitanju do teže 200 kg, in sicer kar za 23 odst; na družbenih posestvih za 41 in v kooperaciji za 14 odst. To so taka teleta, ki naj bi jih dopitali šele prihodnje leto.

Kmetje so redili konec septembra v kooperaciji za 14 odst. manj telet do teže 200 kg in 15 odst. manj telet od 200 kg naprej. Več so imeli le mladih goved v starosti od 1 do 2 let, ki so jih torej začeli pitati že sredi lanskega leta in bi jih radi prodali letos. Koliko telet oz. mladih goved bodo torej dopitali v prihodnjem letu? Tista, ki jih bodo šele privezali, ne

WASHINGTON, 3. — Ameriški predsednik Gerald Ford je sporočil, da bosta ZDA in SZ imeli lahko v naslednjih 10 letih vsaka po 2400 strateških atomskih raket in težkih bombnikov in 1320 raket z več jedrskimi naboji. Tako sta se dogovorila Gerald Ford in Leonid Brežnjev med nedavnim srečanjem v Vladivostoku. Na sliki: Gerald Ford sporoča novico na tiskovni konferenci v Washingtonu. (Telefoto: UPI)

bodo dopitana do običajnih 450 kg.

Za tiste kmete, ki redijo živino mimo kooperacije, ni podatkov, koliko je imajo. Verjetno so pitanje še bolj omejit kot kooperanti, saj za njih ni bilo premij niti zajamčenega odkupa. Popolnoma so bili odvisni od mesarjev.

Kje torej iskati teleta, ki naj bi jih dopitali v prihodnjem letu, če bi bil izvoz mesa enak lanskemu? V drugih republikah jih verjetno ni več kot pri nas, saj so imeli enake težave pri pitanju in so odprodali več mlade živine kot lani. V Sloveniji je bilo v prvih devetih mesecih prodano za 13 odst. več goved kot v enakem obdobju lani. To je bila večinoma mlada živina, saj je bilo mesa le za 4 odst. več.

Ti podatki naj bi opozorili živinorejce — seveda tudi vse tiste, ki naj bi bili odgovorni za preskrbo prebivalstva z mesom! — da se tehtnica že nagiba na drugo stran. Krizi naj bi sledil spet vzpon živinoreje (in spremljajoče pomanjkanje mesa). Živinorejci naj torej ne bi čakali, kdaj bodo mesarji spet začeli iskati živino po hlevih. Takrat bi jo naj imeli že dopitano. Le tako bodo lahko ujeli veter v svoja jadra in nadomestili tisto, kar so letos izgubili.

JOŽE PETEK

TELEGRAMI

SAN JUAN — V Portorico je v ponedeljek eksplodiralo najmanj šest bomb. Ranjeni sta bili dve osebi. Močna eksplozija je v San Juanu poškodovala hišo, v kateri so pisarne mednarodne telefonske in telegrafске družbe ITT.

ATENE — Edina grška letalska družba „Olympic“ je v težavah. Stavkajo piloti in drugo osebje. Zahtevajo višje plače in nasprotujejo odpuščanju z dela. Po nekaterih podatkih družba, katere lastnik je Onassis, trpi izgube zlasti zaradi podražitev bencina in manjšega turističnega prometa.

TOKIO — Clani vladajoče liberalno-demokratske stranke Japonske so izvolili za novega japonskega premiera Takea Mikija, 67-letnega bivšega namestnika premiera. Takeo Miki je že 37 let profesionalni politik in bo zamenjal 56-letnega Tanako, ki je 26. oktobra odstopil.

(Iz zadnjega „PAVLIFE“)

- A tako, komaj smo malo počedili, pa že spet začnejo svinjati po gozdovih!
- O, začel pa nisem jaz, je že bila prej tu ena škaltica od vžigalce!

tedenski zunanjepolitični pregled

„Hvala za vso podporo in pomoč, ki jo je Jugoslavija dajala in jo še daje pravičnemu boju palestinskega ljudstva,“ je izjavil med drugim v Beogradu na tiskovni konferenci vodja Palestinske osvobodilne organizacije Jaser Arafat, ki se mudi na uradnem obisku v Jugoslaviji.

Jaser Arafat ni prvič pri nas, toda to pot je prišel po dveh velikih priznanjih, ki sta jih dobila on osebno in Palestinska osvobodilna organizacija, ki jo vodi. Najprej so šefi arabskih držav v maroškem glavnem mestu Rabatu sklenili, da priznajo Arafata in Palestinsko osvobodilno organizacijo kot edina predstavnik palestinskega ljudstva, potem pa se je to zgodilo še v Združenih narodih, kjer prvič v zgodovini svetovne organizacije o Palestincih niso razpravljali kot o beguncih in brezdomcih, marveč kot o političnem problemu ljudstva, ki si skuša izbojevati svojo svobodo in neodvisnost.

Gost iz Palestine je imel v Beogradu več pogovorov z jugoslovanskimi predstavniki, ki jih je vodil predsednik zveznega izvršnega sveta Djemal Bijedić. Jugoslavija si je že vseskozi prizadevala, da bi Palestinci uresničili svoj cilj, se pravi dobili možnost svobodnega razvoja v svoji državi.

Pri tem, ko Jugoslavija podpira pravičen boj palestinskega ljudstva in terja skupaj z drugimi neuvrščeniimi umik Izraela z zasedenih ozemelj, pa se hkrati zavzema tudi za to, da bi imeli vsi narodi na Bližnjem vzhodu (seveda tudi Izrael) pravico živeti v miru in svobodi, neodvisno in suvereno. Jaserja Arafata je na Brdu pri Kranju sprejel tudi predsednik Tito.

OBISK S SEVERA

V Jugoslaviji pa se te dni mudi še en ugleden gost — švedski zunanji minister Sven Andersson, ki je prišel k nam na povabilo podpredsednika zveznega izvršnega sveta in zveznega sekretarja za zunanje zadeve Miloša Minića.

Gost bi moral priti v Jugoslavijo že prej, pa je bil obisk zaradi obojestranskih objektivnih razlogov preložen. Jugoslovansko-švedski odnosi so se v zadnjih nekaj letih dramatično izboljšali in brez dvoma je to tudi posledica odločnega ukrepanja švedskih oblasti proti emigrantskim teroristom, ki so pred tem izrabljali švedsko gostoljubje za napade na naše državljanje in diplomatska predstavništva.

Jugoslavija in Švedska (ki je mimogrede rečeno sodelovala na četrti konferenci nevvrščeni na vrhu v Alžiru kot opazovalka) imata mnogo skupnega — predvsem v zunanji politiki. Tu se stališča nevvrščene Jugoslavije in Švedske, ki zastopa načela aktivne neutralnosti, pogo-

jugoslovanske izkušnje pri uveljavljanju samouprave — in zato so gostu na njegovo izrecno željo pripravili več razgovorov tudi s predstavniki samoupravnih teles v krajih, ki jih bo obiskal.

V navadi je reči, da bodo imeli neki razgovori pomemben delež pri razvoju odnosov med tistimi, ki se pogovarjajo, toda v primeru Švedske velja to vsekakor še bolj kot običajno. Obe deželi sta resnično zainteresirani za izboljšanje odnosov, za še tesnejše stike in še plodnejše sodelovanje in nobenega dvoma ni, da bodo razgovori Andersson-Minić ob vseh drugih, ki jih bo imel gost s severa pri nas, zares dinamična vzpodbuda za doseg te ciljev.

TELEGRAMI

RIM — Italijanski premier Aldo Moro je predložil parlamentu program svoje vlade. V izredno dolgem govoru je dal poudarek predvsem gospodarskim vprašanjem. Menil je, da Italija v zadnjih 30 letih še nikoli ni bila v tako hudih gospodarskih škripcih kot je zdaj.

LIMA — Neznanci so iz avtomobila streljali na perujskega premiera Edgarda Mercada Jarrina in dva generala, ki sta bila z njim. Premieru se k sreči ni nič zgodilo, generala pa sta bila laže ranjena. Policija za zdaj ni sporočila nobenih podatkov o ljudeh, ki so bili zapleteni v ta napad.

BONN — Dresdenska banka je po številnih zahtevah zahodno-nemških političnih krogov vendarle razkrila, kdo je skrivnostni kupec precejšnjega paketa delnic koncerna Daimler-Benz. Banka, ki je opravila kupčijo, je sporočila, da je delnice kupila kuvajtska vlada. Kuvajt je od finančne skupine Quandt kupil 14 odstotkov „mercedesovih“ delnic za nekaj manj kot milijardo mark.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Minuli teden dni je bil glede tekočih dogajanj na področju družbenopolitičnega življenja malce skrčen — vmes so bili prazniki ob rojstnem dnevu republike, ki so se tokrat s koncem tedna strnili kar v štiri dela proste dni. Po vsej deželi so se ob tej priložnosti zvrstile številne proslave in otvoritve novih delovnih objektov.

Rojstni dan republike pa sta tokrat še posebej obeležila in počastila dva pomembna dogodka — otvoritev novega spominskega doma borcev NOV in mladine v Kumrovcu (katerega gradnja je trajala petnajst mesecev, s prispevki za ta spominski objekt pa je sodelovalo kar 10 milijonov občanov iz vse Jugoslavije) in pa začetek gradnje, to je polaganje temeljnega kamna za našo prvo jedrsko elektrarno v Krškem. Obeh prazničnih dogodkov se je poleg mnogih gostov udeležil tudi predsednik Tito s soprogo Jovanko (o Titovem obisku v Krškem poročamo še v posebnem sestavku).

Še pred začetkom prazničnih dni se je na zvezni ravni — v zborih skupščine SFRJ — zgostila razprava o predlagani gospodarski in socialni politiki za prihodnje leto, začrtani v osnutku (sedaj že pripravljenem) zvezne resolucije o družbeno-ekonomskem razvoju v letu 1975. Na zasedanju skupščinskih zborov sredi prejšnjega tedna so delegati skupščine SFRJ predlagane usmeritve podprli, v razpravi pa so opozorili na to, da bi bilo prav v zvezni resoluciji nekatere stvari še bolj konkretizirati.

In kaj nam riše za prihodnje leto predlagana zvezna resolucija o družbeno-ekonomskem razvoju? V svojem ekspezu je to na kratko strnil podpredsednik ZIS dr. Berislav Šefer, ko je delegatom obeh zborov skupščine SFRJ podal temeljna izhodišča našega načrtanega razvoja: Najprej je dr. Šefer ocenil družbeno-

ekonomska gibanja, pravzaprav razvoj družbenih odnosov v letošnjem letu. Dejal je, da je bil temeljni cilj, ki smo si ga letos zastavili, v tem, da bi dosegli hitrejšo združevanje dela (in s tem tudi sredstev) na temelju novih ustavnih določil, ki opredeljujejo tudi nove družbenoekonomske odnose. Ta proces se je sicer odvijal, je dejal dr. Šefer, vendar počasneje, kot pa smo računali — na kar sta opozorila tudi tretja in četrta seja predsedstva ZKJ.

Nove razvojne naloge

Pa vendar, je poudaril dr. Šefer, smo letos dosegli bolj dinamično rast proizvodnje, kot pa smo pričakovali. Glede tega samo en bistven podatek: računati je, da bo letošnji realni (skupni) družbeni proizvod za več kot 7 odstotkov presegel lanskega, če računamo samo gospodarstvo, pa celo za 8 odstotkov.

Za prihodnje leto se nam kažejo — s tem moramo računati — precej bolj neugodni pogoji že ob prehodu iz letošnjega v prihodnje leto, je še dejal dr. Šefer. Zaradi naraščajoče inflacije namreč v bližnji prihodnosti ne moremo več toliko računati na domačo tržno konjunkturo, s tem pa moramo računati tudi na nekoliko počasnejšo razvojno rast, kot pa je bila pravkaršnja.

Težišče razvojne politike v prihodnjem letu bo na treh področjih: prvič bo treba dosledno samoupravno preoblikovati vse družbene odnose pri nas — tako kot to terja

ustava — nadalje vbomo morali preprečiti naraščanje inflacije (ki nam znižuje realno vrednost doseženih rezultatov dela) ter zaustaviti naraščanje cen, slednjic pa bo treba poskrbeti za ureditev naše plačilne bilance navzven (saj imamo sedaj, kot ugotavljamo, kar precejšen zunanjetrgovinski primanjkljaj zaradi premajhnega naraščanja izvoza ob sočasnem velikem naraščanju uvoza vseh vrst). To so temeljne naloge — glede posameznih opredelitev pa bodo še podrobnejše razvojne resolucije po republikah, tudi slovenska je že v intenzivnih pripravah, ki pa bodo skupno seveda morale zagotoviti kar najbolj skladen razvoj vseh naših narodov in narodnosti.

Sredi prejšnjega tedna je zvezni izvršni svet sprejel nov varčevalni ukrep, ki naj bi omejil sedanjo zares veliko porabo „tekočega zlata“, to je nafte, ki jo moramo slej ko prej veliko uvažati. ZIS je določil splošno omejitev hitrosti za motorna vozila — glede tega bodo v republikah izšli še posebni predpisi. Varčevanje z nafto mora zajeti tudi vse organizacije združenega dela, poudarja ZIS, saj se je letos v prvih osmih mesecih poraba nafte pri nas povečala kar za 13 %, računali pa smo le na 4-odstotno povečanje. Letos bomo morali uvoziti kar 7,5 milijona ton surove nafte — ker domača proizvodnja, čeprav napreduje, seveda še zdaleč ne pokriva naših potreb — to pa kajpak zares hudo obremenjuje našo plačilno bilanco s tujino.

Ob letošnjem dnevu republike so bile podeljene vsakoletne nagrade AVNOJ kot najvišja priznanja za ustvarjalnost in izjemne delovne rezultate našim zaslužnim javnim delavcem — iz Slovenije so letos prejeli to veliko priznanje trije: prof. dr. Srečko Brodar (za študijske dosežke s področja paleontologije), akademik Ciril Kosmač (kot vrhunski ustvarjalec slovenske proze) in prof. dr. Božena Ravnikar (za dosežke na področju onkoloških raziskav).

Na proslavi dneva republike v osnovni šoli Kočevje je Stane Lukavečki, predstavnik občinskega strelskega odbora, izročil priznanja najboljšim članom strelskega krožka. Od leve proti desni: Lili Primc, Stojan Šteblaj, Marko Benčina in Bojan Likavečki. (Foto: Brus)

Pionirski oddelek je nova pridobitev občinske matične knjižnice v Brežicah. V njem se zbirajo najmlajši bralci, ki jim je na voljo tudi čitalnica. Knjige izposojajo, čeravno še ni bilo formalne otvoritve. Nanjo bodo povabili znane slovenske književnike. (Foto: J. Teppey)

Dan pred praznikom republike, 28. novembra, so predstavniki krške, sevniške in brežiške občinske skupščine, predstavniki medobčinskih svetov družbenopolitičnih organizacij ter skupnosti otroškega varstva, temeljnih kulturnih skupnosti in temeljnih telesnokulturnih skupnosti treh občin v Sevnici podpisali družbeni dogovor o sprejemu razvojnega koncepta gospodarskega, socialnega in regionalnega razvoja Posavja za obdobje 1971-1985. Podpisniki bodo podpirali enotno zastavljene programe v razvoju posavske regije. (Foto: Jožica Teppey).

DOLENJSKI IZVOZNI REKORD

V času, ko je naš celotni izvoz za denarno ravnovesje tako nevarno začel prehitovati izvoz, je gospodarstvo novomeške občine v izvozu doseglo zavidljive številke. V devetih mesecih letos so največji izvozniki, IMV, Krka, Novoles, Novoteks in Labod, izvozili različna blaga v vrednosti 34,5 milijona dolarjev, od tega kar 30 milijonov v države s konvertibilno valuto. Največji izvoznik je slej ko prej IMV.

Sejmišča

NOVO MESTO - Na ponedeljkov sejem so živinorejci pripeljali 312 prašičev. Naprodaj je bilo 318 mlajših in 38 starejših pujskov. Cene prašičem, starih do 12 tednov, so bile od 400,00 do 520,00 dinarjev, za starejše pa so prodajalci iztržili od 530,00 do 720,00 dinarjev. Cene prašičem so bile tako precej višje kot v prejšnjem mesecu.

Živinorejci so na sejem prignali tudi govejo živino. Cene volom so bile 11,50 do 13,00, kravam 7,00 do 8,00, in mladi živini 10,50 do 12,50 dinarjev za kilogram žive teže.

BREŽICE - V soboto so na sejem pripeljali 215 prašičev, mlajših od tri mesece, in 17 starejših. Kupci so odšteli 19 dinarjev za kilogram žive teže mlajših prašičev in 14 dinarjev za kilogram žive teže starejših živali.

Rekordno leto za stanovanja

Pred dnevom republike so v Novem mestu razdelili prosilcem novih 92 stanovanj, zgrajenih letos z združenimi sredstvi in denarjem solidarnostnega sklada.

Med družinami, ki so dobile 28. novembra v sindikalni dvorani ključeve novih stanovanj, je tudi 47 upokojenskih. Medtem ko so družinska stanovanja, stanovanja mladih družin v Ragoški ulici, so dobili upokojenci svoje domove na Drski.

Med 92 občanmi, ki so pred dnevom republike dobili ključeve novih solidarnostnih stanovanj, je bila tudi Slavi Cigler iz Novoga mesta. Na sliki: Ciglerjeva (na levi) sprejema ključve in čestitke od Lojzke Potrč, podpredsednice skupščine solidarnostnega sklada. (Foto: S. Mikulan)

To je bila v kratkem času že druga vselitev v solidarnostna stanovanja. Pred občinskim praznikom je dobilo stanovanja 72 družin. 170

stanovanj pa je tudi vse, kar se je dalo letos graditi s solidarnostnim skladom in drugimi viri združenih sredstev.

Vsota, ki jo je bilo treba odšteti za vsa ta nova stanovanja, presega 30 milijonov din. Stanovanja v Ragoški ulici so stala 21 milijonov, stanovanja na Drski pa nad 9 milijonov din. Pri tem je upoštevan tudi kredit v višini 6,75 milijona din.

Skupaj z vselitvami v stanovanja, ki so bila zgrajena za trg, so letos rešili v novomeški občini 300 stanovanjskih primerov. Večje število stanovanj so kupila ali zgradila podjetja IMV, Novoteks in Krka.

Trenutno je v Novem mestu (v Ragoški ulici) v gradnji še 150 stanovanj. Zatrjujejo, da bodo vseljiva do poletja 1975. S sredstvi solidarnostnega stanovanjskega sklada bodo prihodnje leto zgradili kvečjemu nekaj nad 40 stanovanj.

I. ZORAN

Videti tudi to podobo Bele krajine

Popačena slika

Statistika prikazuje metliško občino takšno, kakršna ni. Po narodnem dohodku jo uvršča na visoko 20. mesto, kar bi pomenilo, da je gospodarsko nadpovprečno razvita in zato ne bi smela imeti problemov, značilnih za gospodarsko manj razvite slovenske občine.

Resnica pa je drugačna, manj razveseljiva. Na metliškem primeru se kaže, da je narodni dohodek na prebivalca lahko kaj slab merilec razvitosti, če mižimo pred drugimi dejstvi. Statistika prikaže le število novoustvarjenih dinarjev na prebi-

valca občine, ne pove pa, koliko tega narodnega dohodka so ustvarili ljudje iz drugih krajev, ki niso doma na območju metliške občine. Podobna se povsem spremeni, če upoštevamo, da je vsak tretji zaposleni v Metliki doma iz sosednje Hrvaške, kamor se odpelje po opravljenem delu. Narodni dohodek se s tem odpelje v sosednjo republiko, statistično pa se še vedno upošteva v metliški.

Metlika zatorej meni, da je sedanje prikazovanje razvitosti z narodnim dohodkom na prebivalca enostransko in varljivo. Za kakršnokoli temeljitejšo primerjavo je zato nujno, da upoštevajo še druga merila razvitosti, kot so odstotek kmetijskega prebivalstva, število ljudi, ki se vozijo na delo v občino ali iz nje, infrastrukturo ipd.

M. L.

Premalo je akumulativne proizvodnje

Razlika se večja

Ceprav je črnomaljska občina s pomočjo drugih v zadnjih letih investirala v gospodarstvo okrog 140 milijonov dinarjev in zaposlila 1.300 novih delavcev, je napredek le enostranski. Industrija je večinoma manj akumulativna (rudarstvo, livarstvo) ostali izdelujejo polizdelke, vse to pa vpliva, da napredek ne ubira tako hitrih korakov, kot bi želeli.

Razlika v doseganju narodnega dohodka se namreč iz leta 1970 do letos v primeru z republiškim povprečjem še večja v škodo črnomaljskega. Prav tako zaostajajo z družbenim standardom in z osebnimi dohodki. Medtem ko je bil leta 1970 zaposleni v črnomaljski občini za 190 din na slabšem pri osebnem dohodku od povprečnega Slovenca, je v prvem polletju 1974 tudi ta razli-

ka večja. Zdaj je povprečni črnomaljski zaslužek za 392 din manjši od povprečnega slovenskega.

Vse kaže, da je nujno povečati produktivnost, modernizirati proizvodnjo in pri nadaljnji rasti industrije zlasti upoštevati donosnost. Prav gotovo pa bi tudi z izboljšano tehnologijo dela in iskanjem rezerv marsikje zaposlili vrzeli, toda manjka sposobnih in izkušenih strokovnjakov, ki bi bili kos tem nalogam.

R. B.

Milijoni v smeti

„Včasih se obnašamo kot pijani milijonarji. Kakor da se nam denar gabi! Razsijpimo ga, ko da bi golobom metali gmje. Mečemo ga skoz okna, vrata, na levo ali desno, kamorkoli, a še največ - v kante za smeti.“ To smo prebrali v nekem časopisu in s tem se lahko mirno strinjamo.

V smetnjake gre celo bogastvo, papirnatost, kovinsko ali plastično. Vsako leto odvržemo toliko papirja, kot bi ga dali vsi slavonski gozdovi. Povsem odraslo veliko drevo umre za samo štiristo izvodov dnevnega časopisa. Ugotovitve kažejo, da vsakih 110 ton starega papirja, ki pa je pri nas žal še zmeraj precej neizkoriščen, ohrani hektar stoletnega gozda.

Vsak dan odvržemo na milijone praznih konzervnih skatel, ki so največkrat iz pločevine in manj iz plastike, katere osnovna surovina je nafta. Ob tem pa moramo povedati, da je cena železa na svetovnem tržišču poskočila za 25 odstotkov, kar še ni nič v primeru z nafto, ki se je podražila celo za 400 odstotkov.

Naše ogledalo - posnetek je iz Kočevja

Torej odpadki iz papirja, ki je v bistvu gozd, iz železa ali nafte, ki je draga kot žafran, nam ne bi smeli pomeniti drugega kot dragoceno surovino za ponovno proizvodnjo papirja, pločevine itn. Toda potrošniška zavest naših ljudi je že tako majhna, da bo, kot kaže, težko prodreti do nje z geslom „Ne mečimo milijonov v smeti!“ Upajmo, da se motimo, to pa bo pokazal čas in pristojni na odkupnih postajah pri „Dinosu“.

AMBULANTA V IMV

Ekipe novomeškega zdravstvenega doma (zdravnik in medicinska sestra) že več dni čaka „zele no luč“, da bi začela delati v obratni ambulanti, ki so jo uredili v IMV. V prostorih, ki jih je za potrebe ambulante uredila Industrija motornih vozil, je že vsa potrebna oprema, v zdravstvenem domu pa so tudi že uredili kartoteko vseh delavcev, ki bi bili poslednji deležni zdravstvenega varstva pod svojo streho.

Rekordno je zapisati...

Niti tako črna niti tako bela ne bo podoba letošnjega gospodarskega leta, kot so prerokovali nekateri. V decembru, poslednjem mesecu, je mogoče že povsem določeno oceniti, kaj se je dobro razvijalo in kaj je uslo s tirnic, določenih s srednjeročnim načrtom 1971-1975 in resolucijo o družbenoekonomski politiki za leto 1974.

Letos se bo celotna proizvodnja v Sloveniji povečala za 8,5 odstotka, to je več kot v kateremkoli letu tega srednjeročnega obdobja. To je uspeh; če ne bi kmetijstvo zaostajalo in dosegalo le 2-odstotne letne rasti, bi gospodarstvo precej preseglo predvidevanja. Nad načrto-

Plusi in minusi

vano stopnjo se je povečala tudi zaposlenost, saj je naraščala za 4,3 odstotke namesto planiranih 2,9 odstotka. Število nezasedenih delovnih mest je preseglo število nezaposlenih; s čim takim se lahko v Jugoslaviji pohvali samo naša republika.

Delno pa smo odpovedali v večanju delovne storilnosti. Namesto za 4,6 odstotka smo jo zvečali za 3,3 odst. Vendar osebni dohodki tudi s tolikšno stopnjo rasti niso držali koraka, marveč so zaostajali, to pa so delovni ljudje čutili na svoji koži, še usodnejše pa je vplivalo na delovno produktivnost samo. V minulih šestih letih so se realni osebni dohodki, torej življenjski standard, povečali le za 0,8 odstotka na leto, to pa gotovo ni dovoljena materialna spodbuda, da bi ljudje bolj poprijeli na delovnih mestih.

Razen „plusov“ pozna letošnje gospodarsko leto tudi velike „minuse“. Neuspeh je doživel protiinflacijski program: cene so že do sredine leta dosegle predvideno raven. Še nikoli se ni v naši deželi toliko govorilo in pisalo o stabilizaciji kot zadnja leta, pa vendar znaša stopnja naraščanja cen v tem srednjeročnem obdobju okoli 17 odstotkov ali trikrat toliko kot v letih 1966-1970. Zakaj, se ne da povedati v nekaj stavkih. Na vrata je po bogatem letu spet potrkal hud zunanjetrgovinski primanjkljaj.

In kaj si lahko obetamo v 1975. letu? O tem drugič.

M. LEGAN

Kmetijski kotiček

Razočaranje v kleti

Odločen je pravi trenutek obiranja sadja, zlasti pečkatega. Če so jabolka obrana prezgodaj, so slabše kakovosti; če so obrana prepozno, niso obstojna. V skladišču se rade pokažejo posledice. Napake na sadju so lahko fiziološkega, zajedalskega, bolezenskega ali mehanskega izvora. V vsakem primeru povzročajo veliko škodo.

Zelo pogosta napaka je porjavlost jabolk. Raziskovalci so ugotovili, da jo povzročata slabljenje rasti drevesa, manjše število listov na en plod, plitve korenine in pomanjkanje vlage, zgodnje nagle ogleditve, rast jablan na nižinskih zaprtih legah. Če odpravimo te vzroke, odpravimo tudi posledice.

Ob sušnih letih in majhnem pridelku se običajno pojavlja tudi puhlost jabolk ali grenke pege, zlasti če so bile jablane izdatno pognojene s kalijevimi in dušičnimi gnojili. To je mogoče preprečiti, če pred škropljenjem sadjar poškrabi jablane z raztopino kalcijevega klorida. Število škropljenj je odvisno od napadenosti drevja.

Znana nadloga ob dolgotrajnem uskladiščenju sadja je notranje rjavenje. Strokovno ločimo notranji zlom, ki čisto napade predvsem debele plodove, in rjavenje peščišča, ki se pojavi le pri nekaterih sortah jabolk, če so bila skladiščena ob prenizki temperaturi. Zato priporočajo, naj bi jabolka najprej začasno uskladiščili pri običajni kletni toplini, šele potem pa jih dali v hladilnice.

Če je temperatura skladišča previsoka in jabolka obrana prezgodaj, lahko pričakujemo tako imenovane Jonatanove pege, če pa je prenizka, je možna napaka - mehki ožig. Na koži se pojavijo ostro omejene, malo udrtne velike pege, ki se naglo širijo in uničujejo plodove. Vse to le potrjuje, kako pomembna je skladiščna temperatura.

Kot je bilo že v uvodu rečeno, preži na sadje še cela vrsta drugih nevarnosti. Seveda ni mogoče mimo več vrst gnilobe, zlasti nevarne monilije, če jablane niso bile deležne škropljenja proti škrlupu in mehanskim poškodb (slana, sončni ožigi, škodljivci ipd.). S takimi plodovi je treba biti še posebno pazljiv, sicer bo škoda še večja.

Inž. M. L.

Zadnji krajec

(Karikatura: Marjan Bregar)

Delež kemije v narodnem gospodarstvu

Podpisan je samoupravni sporazum delovnih organizacij Lek, TOK in Krka o združitvi v SOZD »LEK - KRKA« - Uspešna prva obletnica Združenja kemične industrije Slovenije

„Dobra organiziranost celotne kemične in gumarske industrije in uresničitev njenega razvojnega programa je izredno pomembna naloga ne le za slovensko gospodarstvo, temveč za vso našo družbo!“. S tako ugotovitvijo je potekala nedavna tiskovna konferenca, ki jo je ob svoji prvi obletnici sklicala poslovna skupnost Združenja kemične industrije Slovenije hkrati s slovensko izdajo KOMUNISTA.

Kot rdeča nit se je skozi množico zanimivih in pomembnih podatkov pretkalo na konferenci dvoje spoznanj in trditev:

— kemična industrija je ena izmed najbolj dinamičnih panog sodobnega industrijskega gospodarstva. V poprečju se v svetu razvija po stopnji rasti, ki je za 2/3 višja od

Predsednik...

(nadaljevanje s 1. strani)

— Ni naključje — je dejal — da se prav tu gradi prva jedrska centrala, ki bo preskrbovala z energijo Slovenijo in Hrvatsko. S tem krajem je povezano ime Gregoriča in Gubca, tu se je že pred stoletji kovalo bratstvo med Slovenci in Hrvati. Bratstvo in enotnost sta jih združevala v preteklosti in jih združujeta zdaj v boju za srečnejšo prihodnost.

V Jugoslaviji smo dosegli to, kar imamo, po zaslugi bratskih odnosov med narodi, ki so, ne oziraje se na narodnost in vero, skupaj ustvarjali boljše življenje. Novi rodovi morajo po isti poti. Zgledovati se morajo po sedanjih generacijah, po tisti, ki je ustvarila novo Jugoslavijo, nov, socialistični sistem.

Zelo me veseli, da sem se danes udeležil zgodovinskega dejanja. Graditi začeljem atomsko centralo, ki pomeni začetek atomske dobe v našem nadaljnjem razvoju. Zame osebno je bil to velik dan, kajti imel sem čast položiti temeljni kamen velike centralne, kakršnih bo čez nekaj desetletij v Jugoslaviji gotovo še več.

JOŽICA TEPPEY

„O VARSTVU OKOLJA“

V počastitev dneva republike so učenci osnovne šole „Katja Rupena“ v Novem mestu pripravili razstavo o varstvu okolja, ki so jo odprli že včeraj. Razstava je v prostorih osnovne šole in bo odprta še danes ter 2. in 3. decembra.

membne naloge: prevzela je in prevzema strokovne in organizacijske naloge, nujne za delovanje organizacij združenega dela kemične in gumarske industrije.

Zdaj je v poslovni skupnosti Združenje kemične industrije včlanjenih 75 TOZD, ki so združene v 44 delovnih organizacijah, le-te pa so do zdaj že povezane v 3 SOZD — sestavljenih organizacijah združenega dela. V vseh TOZD v okviru poslovne skupnosti je zdaj okrog 25.000 delavcev. Včlanjene delovne organizacije se povezujejo v SOZD „Kema“, SOZD „Polikem“ (tu je članica tudi kemična tovarna MELAMIN iz Kočevja) in SOZD LEK - KRKA, ki ga sestavljajo novomeška KRKA, ljubljanski LEK in Tovarna organskih kislin iz Ilirske Bistrice. Za naše področje je pomemben datum 28. november, ko so v Ilirski Bistrici podpisali samoupravni sporazum o združitvi v SOZD LEK - KRKA, ki bo dala po-

membni prispevek za nadaljnji usklajeni in smotrni razvoj zlasti farmacevtske industrije v SRS ter v SFRJ.

Poslovno skupnost Združenje kemične industrije odlikuje čvrsta samoupravna organiziranost. Njena naloga je odpravljanje prejšnje razdrobljenosti v planiranju in proizvodnji, ki ju nadomeščajo zdravi novi projekti za srednjeročni program razvoja proizvodnje surovin in polizdelkov. Prav zdaj poteka javna razprava o 24 takih projektih, ki so pomembni za celoten jugoslovanski prostor. Poslovna skupnost in njene članice se organizirajo zlasti tudi zaradi tega, da bi se „lahko odprle do celca navzven“ in tako prispevale svoj delež k združevanju dela tako v SFRJ kot še naprej v Evropo in svet. Njeni načrti dolgoročnega razvoja segajo tja do leta 1985 in so pomembni zlasti za odpravo sedanjih strukturalnih neskladij v tej panogi.

TOŠE GOŠNIK

Paša za oči in želodec

Ob otvoritvi šolskega centra za gostinstvo so v Novem mestu odprli kulinarčno razstavo

Kulinarčna razstava in razstava pogrinjok, ki sta bili 28. novembra odprti v novomeškem sindikalnem domu in v spodnjih prostorih doma JLA, sta privabili veliko obiskovalcev. Sodelovala so domala vsa gostinska podjetja Dolenjske, Bele krajine in Spod. Posavja.

Pri pogrinjkih je prišla do izraza bujna fantazija gostinskih delavcev pri okrasitvi mize za razne priložnosti. Videli smo, kako so na primer postregli posadki Apolla 15 na

Otočcu, ko so imeli jedilnik napisan na svetleči se kupoli. Odlično aranžirana je bila Martinova večerja, zelo svečano so bile pripravljene mize za razne zasebne in druge obletnice.

Ker neverjetno pa se je zdelo, kakšne so videti sicer povsem preproste jedi, če jih pripravi strokovnjak. Na kulinarčni razstavi je bil velik poudarek na domačih jedeh. Da sta bili razstavi na visoki strokovni ravni, pričča tudi vrsta zlatih, srebrnih in bronastih priznanj, ki jih je podelil Matija Šega v imenu republiške Turistične zveze.

PROSTA DELOVNA MESTA

KOMISIJA OBČINSKE SKUPŠČINE GROSUPLJE za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve, razpisna komisija sveta delovne skupnosti uprave občinske skupščine Grosuplje in kmetijska zemljiška skupnost Grosuplje

ponovno razpisujejo naslednja prosta delovna mesta:

I.

1. SEKRETARJA SKUPŠČINE
2. SEKRETARJA IZVRŠNEGA SVETA
3. SODNIKA ZA PREKRŠKE

II.

1. REFERENTA ZA KADROVSKE ZADEVE
2. REFERENTA ZA VOJAŠKE ZADEVE
3. REFERENTA ZA OBRAMBNO VZGOJO PREBIVALSTVA IN CIVILNO ZAŠČITO
4. REFERENTA ZA OBRT IN STANOVANJSKE ZADEVE TER DELOVNA RAZMERJA
5. REFERENTA ZA ODMERO DAVKA IZ OSEBNEGA DOHODKA OD OBRTNIH IN DRUGIH GOSPODARSKIH DEJAVNOSTI TER OD INTELEKTUALNIH STORITEV IN DOHODKA TOZD

III.

TAJNIKA KMETIJSKE ZEMLJIŠKE SKUPNOSTI

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:

- pod I.
- 1) visoka ali višja strokovna izobrazba pravne ali upravne smeri
 - 2) višja strokovna izobrazba pravne, upravne ali organizacijsko-kadrovske smeri
 - 3) 85. člen zakona o prekrških (Ur. list SRS št. 7/73) pod II.

- 1) višja štrokovna izobrazba pravne, upravne ali organizacijsko-kadrovske smeri
 - 2) srednja strokovna izobrazba in ŠRO
 - 3) srednja strokovna izobrazba in ŠRO
 - 4) višja ali srednja strokovna izobrazba — VUŠ, ESS ali gimnazija
 - 5) višja šolska izobrazba — ekonomska, pravna ali upravna smer
- pod III. visoka ali višja strokovna izobrazba — biotehnična fakulteta — kmetijska smer ali višja kmetijska šola

Za vsa delovna mesta se zahtevajo moralno-politične kvalitete.

Prijave s kratkim življenjepisom, dokazili o izpolnjevanju pogojev razpisa ter podatki o doseganju delu sprejema 15 dni po objavi razpisa Komisija za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve občinske skupščine Grosuplje za delovna mesta pod I., za delovna mesta pod II. Razpisna komisija sveta delovne skupnosti uprave Skupščine občine Grosuplje, za delovno mesto pod III. pa Kmetijska zemljiška skupnost Grosuplje.

EDVARD KARDELJ:

Majhne ali velike TOZD?

V zakonu je treba vnesti čim več določil, potrebnih za konkretizacijo in identifikacijo tistih karakteristik, ki so dane v ustavi za posamezne oblike združenega dela. Toda v teh definicijah raznih oblik združenega dela ne smemo biti togi, preozki. Z zakonskimi definicijami ne smemo zoževati možnosti za ustvarjanje takšnih organizacijskih oblik v združenem delu, s katerimi bi stimulirali in olajšali resnično reševanje tistih vprašanj, ki jih je mogoče rešiti v okviru temeljnih organizacij združenega dela, v delovni organizaciji, kakor tudi v sestavljeni organizaciji združenega dela. Če bi npr. začeli ustanavljati premajhne, preozko zastavljene, s tem pa tudi gospodarsko nesposobne temeljne organizacije združenega dela, bi očitno prišlo do tendence, da bi delovna organizacija reševala tiste probleme, ki bi jih morala pravzaprav reševati temeljna organizacija združenega dela zato, ker ta ne bi bila sposobna za to. Zato bi morali končati razpravo o tem, ali se moramo odločiti za majhne ali za velike temeljne organizacije združenega dela. Zastavlja se vprašanje, ali sploh lahko najdemo kriterije, na podlagi katerih bi lahko določili optimalno velikost temeljne organizacije združenega dela. Mislim, da jih skoraj ni mogoče določiti.

(Član predsedstva SFRJ na seji sveta za družbenopolitično ureditev)

STANE DOLANC:

Komunista nevedni odnosi

Na koncu samo še en problem. To je problem medčloveških odnosov sploh, tudi v Zvezi komunistov. Opraviti imamo z rečmi, ki so ne le v nasprotju z moralnim likom komunista, temveč kateregakoli poštenega državljana — z opravljanjem, spletkarjenjem, anonimnimi pismi. Vse to ni nikomur v čast. Dejaj bi, da so takšni pojavi, če se kdaj pokažejo med nami, nevarnejši — vsaj osebno tako mislim — kot nekateri ideološki odkloni, ker se v njih izraža najbolj negativna plat človeka. Če se take reči dogajajo, mislim, da mora Zveza komunistov do konca odločno reagirati. Takšnih ljudi ne moremo trpeti v svojih vrstah. Nikar sploh ne razmišljajte, ali naj ostanejo v Zvezi komunistov ali ne. Moralno pokvarjenih ljudi, spletkarjev, hinavcev v vrstah Zveze komunistov ne potrebujemo. Ljubše mi je, če se pripravim s kom, ki se politično ne strinja z menoj, kot s človekom, ki spletkari in ne izbira sredstev, da bi dosegel nekakšne svoje osebne cilje ali vsilil osnovni organizaciji kako svojo željo. Ne dovolite, da bi nam taki ljudje kradli čas.

(Sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ v Titovem Užicu)

Dr. VLADIMIR BAKARIČ:

Ne verjamejo, da smo trdni

Predvsem bi rad povedal, da so naši uspehi to družbo vendarle močno utrdili in lahko rečemo, da je trdna. Kljub vsem inflacijskonelikvidnim nestabilnostim je družba vendarle trdna, nihče še ni propadel, družba nenehno napreduje, včasih nagleje, drugič počasneje. Če pa se ozremo na tisto, kar prihaja od zunaj, moramo reči, da nam ne verjamejo, da smo tako trdni, da z različnih koncev preskušajo, koliko smo trdni, in zato poskušajo vsaj v kaki stvari videti tisto, kar se bo zgodilo „jutri“, ker računajo na nekakšen nestabilni „jutrišnji dan“. To bi bila prva stvar. Druga pa je, da smo imeli v zadnjem času opravka z oživljeno teroristično dejavnostjo. Mislim, da gre za vidik, ki sem ga pravkar omenil, čeprav se po drugi strani srečujemo z izjavami in zagotovili, in sicer ne brez razloga, da so velesile zainteresirane, da Jugoslavija ostane takšna, kakršna je, neodvisna. Nekaterim krogom pa neodvisna Jugoslavija ni povšeči, prav tako tudi ne njena politika.

(Član predsedstva CK ZKJ v intervjuju za „Vjesnik“)

MIKA ŠPILJAK:

Kako smo dobili uravnilovko

Pred nekaj leti pri nas nismo imeli razvitega sistema delitve po delu, zato so nastajale nevzdržne socialne razlike z vsemi političnimi posledicami, ki izhajajo iz tega. Zdaj pa smo dosegli družbene dogovore in samoupravne sporazume, s pomočjo katerih smo rešili socialne razlike in v odnose uvedli veliko reda in stabilnosti. Vendar pa nam s temi družbenimi dogovori v daljni akciji ni uspelo, da bi v delovnih organizacijah razvijali sistem nagrajevanja ali delitve po delu. Ker tega sistema nismo razvili, se je pokazala druga stran problemov — dobili smo uravnilovko. Moramo bolj jasno kot do zdaj podpirati vse tisto, kar izboljšuje delovne rezultate, in uvesti jasnejše kriterije in merila za nagrajevanje dela, ne le diplom in delovnega staža. S spremembo družbenih dogovorov in sporazumov moramo določiti kriterije za vse zaposlene, ne pa samo za tiste delavce, ki delajo po normi. Pri prizadevanju, da bi spremenili odnos med družbenim in osebnim standardom, smo dosegli dobre rezultate, vendar pa družbeni standard še vedno zaostaja za osebnim. V prihodnje, si moramo prizadevati za razvoj družbenega standarda, predvsem v pogojih omejene porabe, ki nas še čaka.

(Predsednik Zveze sindikatov Jugoslavije na sindikalnem kongresu v Sarajevu)

KRAJEVNA SKUPNOST

BUČKA

Na podlagi 4. člena zakona o referendumu (Uradni list SRS št. 29/72) in na podlagi zboru občanov je svet krajevne skupnosti Bučka na seji 24. novembra 1974 sprejel

SKLEP

o razpisu referenduma za uvedbo krajevnega samoprisp evka za financiranje rednega vzdrževanja vaških poti in cest na območju krajevne skupnosti Bučka

I.

Za celotno območje krajevne skupnosti Bučka se razpiše referendum za uvedbo krajevnega samoprisp evka za financiranje rednega vzdrževanja vaških poti in cest na območju krajevne skupnosti Bučka.

II.

Na referendumu glasujejo vsi občani, ki so vpisani v volilni imenik v celotnem območju krajevne skupnosti Bučka.

III.

Referendum bo v nedeljo, 22. decembra 1974, od 7. do 19. ure na običajnih glasovalnih mestih, izvede pa ga volilna komisija krajevne skupnosti Bučka po načelih splošnih volitev.

IV.

Samoprisp evka so oproščeni občani od dohodkov, ki jih določa 10. člen zakona o samoprisp evku za SRS.

V.

Na referendumu glasujejo glasovalci neposredno in tajno z glasovnico, na kateri je naslednje besedilo:

KRAJEVNA SKUPNOST BUČKA Glasovnica

za referendum dne 22. decembra 1974 o uvedbi krajevnega samoprisp evka v denarju za financiranje rednega vzdrževanja vaških poti in cest na območju krajevne skupnosti Bučka. Samoprisp evki bi se plačevali za dobo petih let, to je od 1. 1. 1975 do 31. decembra 1979. Samoprisp evki bi plačevali občani po naslednji stopnji:

občani v delovnem razmerju	1,5 % od OD — neto upokojenci	1,5 % od pokojnine
obrtniki	2 % od bruto doh.	
obrtniki — pavšalisti	2 % od bruto doh.	
kmetje	4 % od KD	

Glasujem

„ZA“

„PROTI“

Glasovalec izpolni glasovnico tako, da obkroži besedo „ZA“, če se strinja z uvedbo krajevnega samoprisp evka, sicer pa besedo „PROTI“.

VI.

Pred izvedbo referenduma morajo biti občani seznanjeni z osnutkom sklepa, ki bo urejal uvedbo samoprisp evka.

VII.

Ta sklep začne veljati naslednji dan po objavi v Dolenjskem listu. Bučka, 24. novembra 1974

Predsednik sveta krajevne skupnosti Bučka
JOŽE KOVAČIČ I. r.

SCHIEDEL — YU —
Kamin, dimnik št. 1
v Evropi
PGP

GRADNJA ŽALEC

GRDBENA ZEMLJIŠČA V TREBNJEM!

Oddelek za gospodarstvo in finance Skupščine občine Trebnje razpisuje na podlagi 11. člena odloka o urejanju in oddajanju stavbnih zemljišč (Skupščinski Dolenjski list št. 20/67)

JAVNI NATEČAJ
ZA ODDAJO UREJENIH STAVBENIH ZEMLJIŠČ ZA
GRADNJO INDIVIDUALNIH STANOVANJSKIH HIŠ.

Na javnem natečaju bodo oddane naslednje stavbne parcele:

a) v zazidalnem kompleksu „Stari trg“ v k.o. Trebnje

- Parc. št. 519/2 njiva 3. b.r. v izmeri 716 m²
- parc. št. 521/6 njiva 3. b.r. v izmeri 543 m²
- parc. št. 522/9 travnik 1. b.r. v izmeri 590 m²
- parc. št. 522/8 travnik 1. b.r. v izmeri 760 m²
- parc. št. 522/7 travnik 1. b.r. v izmeri 725 m²
- parc. št. 522/6 travnik 1. b.r. v izmeri 702 m²
- parc. št. 525/1 njiva 3. b.r. v izmeri 646 m²
- parc. št. 526/6 njiva 3. b.r. v izmeri 745 m²
- parc. št. 521/7 njiva 3. b.r. v izmeri 1048 m²
- parc. št. 522/13 travnik 3. b.r. v izmeri 1200 m²
- parc. št. 522/12 travnik 1. b.r. v izmeri 991 m²
- parc. št. 522/11 travnik 1. b.r. v izmeri 897 m²
- parc. št. 522/10 travnik 1. b.r. v izmeri 1289 m²
- parc. št. 525/4 njiva 3. b.r. v izmeri 971 m²
- parc. št. 521/8 njiva 3. b.r. v izmeri 810 m²
- parc. št. 521/9 njiva 3. b.r. v izmeri 775 m²
- parc. št. 522/17 travnik 3. b.r. v izmeri 1173 m²
- parc. št. 522/16 travnik 3. b.r. v izmeri 905 m²
- parc. št. 522/15 travnik 3. b.r. v izmeri 886 m²
- parc. št. 522/14 travnik 3. b.r. v izmeri 855 m²
- parc. št. 522/18 travnik 3. b.r. v izmeri 756 m²
- parc. št. 456/2 travnik 2. b.r. v izmeri 837 m²

b) v zazidalnem kompleksu Roje II k.o. Mirna
parc. št. 33/2 v izmeri cca 550 m² — lok. št. 62

Izključna odškodnina za zemljišča je 13,00/m². Izključna višina prispevka za komunalno urejanje stavbnega zemljišča: pod a) znaša din 43.000,00 na lokaciji pod b) znaša din 34.000,00 na lokaciji

Javni natečaj bo 23. decembra 1974 ob 8. uri v sejni sobi Skupščine občine Trebnje.

Ponudbe pošljite do vključno 20. 12. 1974 v zapечатeni kuverti z oznako „javni natečaj“ na naslov Skupščina občine Trebnje.

Vse podrobne informacije dobijo zainteresirani vsak ponedeljek in petek od 7. — 15. ure in ob sredah od 7. — 17. ure na oddelku za gospodarstvo in finance soba št. 26/II.

Številka: 465-02/72-3
Datum: 27. 11. 1974

ODDELEK ZA GOSPODARSTVO
IN FINANCE
SO TREBNJE

LICITACIJA!

„KOVINAR“ NOVO MESTO

razpisuje javno licitacijo
za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

1. POLTOVORNI AVTO ZNAMKE FIAT 620 2 T, V VOZ-NEM STANJU, IZKLJICNA CENA 5.900,00 DIN.
2. DVA REZALNA STROJA ZNAMKE MAJA, IZKLJICNA CENA ZA KOMAD JE 4.000,00 DIN.

Licitacija bo dne 18. 12. 1974 ob 8. uri v prostorih „KOVINAR“, Mala Bučna vas št. 12.

Na mnogih osnovnih šolah v novomeški občini so na dan pred praznikom republike na svečanih proslavah sprejeli cicibane v pionirsko organizacijo. Na stopiški osemletki je kar 31 prvošolčkov izreklo pionirsko zaobljubo. (Foto: Foto krožek OŠ Stopiče)

Bo ali ne bo postaja v Ločni

Zdravstvena in lekarniška postaja - preizkus solidarnosti podjetij

Delovna kolektiva tovam Krka in Labod iz Novega mesta sta dala pobudo za zgraditev zdravstvene in lekarniške postaje v Ločni. Poslopje naj bi zgradili na krkinem prostoru med parkiriščem in veterinarsko postajo.

Zdravstvena postaja bi imela oddelek splošne prakse, oddelek za medicino dela in zobozdravstveni oddelek s potrebnimi laboratoriji in rentgenom. Lekarna ali lekarniška postaja pa naj bi bila prostorsko ločena, vendar pod isto streho. Zdravstvena postaja naj bi bila odprtega tipa za delavce, ki so zaposleni v organizacijah združenega dela, oziroma njihovih enotah na območju Ločne in Mačkovec ter za občane te soseske.

Samoupravni sporazum o gradnji tega objekta je bil podpisan letos 25. maja med Zdravstvenim domom Novo mesto kot predvidenim investitorjem ter krajevno skupnostjo Novo mesto, Lekarno, tovarno Krka in tovarno Labod iz Novega mesta. Enajsti člen tega sporazuma predvideva, da lahko pristopijo kot soinvestitorji vse zainteresirane organizacije združenega dela in samoupravne

ZDAJ SO PIONIRJI

28. novembra so imeli cicibani iz črnomaljske osnovne šole kar dve svečanosti. Najprej so z zastavo in v sprevodu šli skozi mesto do Prosvetnega doma, kjer so jih slovesno sprejeli v pionirsko organizacijo. Obenem so imeli tudi proslavo z lepim sporedom v čast dnevu republike. Take prireditve so na črnomaljski šoli že tradicija.

LE KAR ZMOREJO

V enoletnem programu krajevne skupnosti Loka za prihodnje leto so vključili le tisto, kar menijo, da bodo lahko tudi izvedli. Tako računajo, da bo vseh izdatkov za 194.100 dinarjev. Pazljiva sestava tega programa, zatem še statuta krajevne skupnosti so terjali mnogo dela. Ponašajo se lahko tudi z izdelanim obrambnim načrtom krajevne skupnosti, ki bi prišel prav tudi ob morebitnih naravnih nesrečah. V dobro zasnovano delo se dejavno vključuje 22-članska organizacija ZK. Do srednjeročnega programa krajevne skupnosti nameravajo priti ravno s pomočjo programov vseh organizacij in društev na območju krajevne skupnosti. Le-te morajo koordinacijskemu programu SZDL posredovati svoje programe do 15. januarja prihodnjega leta.

NAGRADE ZA NALOGE

Lovska družina Mala gora je po uspeli lovski razstavi v Kočevju razpisala 6 nagrad za najboljše domače ali šolske naloge o vtisih z razstave. Vseh 6 nagrajencev bo prejelo spominske značke, izdelane ob dvajseti obletnici L.D, prvi trije pa še: srnačjo trofej, preparirana fazana ali preparirano veverico. Razstavo si je ogledalo 1200 učencev iz Kočevja. Lovci upajo, da bodo naloge lepe in uspešne. T. O.

Krško polje asfaltirano

Ravnina pod obronki „dežele cvička“ je dobila v četrtek, 21. novembra, še en odcep asfaltirane ceste. Z zaključitvijo del na odcepu, ki od glavne ceste pelje do vasi Brege, je to področje v celoti asfaltirano. K temu je veliko pripomogla asfaltna baza v neposredni bližini, predvsem pa organizacija in razumevanje vseh občanov. V veliki meri pa gre zasluga tudi Cirilu Plutu, ki je znal kot dober organizator uskladiti

potrebe in možnosti. Danes, ko se vije asfaltni trak med polji in skozi naselja, ni nikomur žal za prispevani denar, čeprav je bilo prej slišati tudi nekaj pikrih besed.

Krško polje ima danes asfaltirane ceste, elektrificirane vasi in urejeno vodovodno omrežje. To je veliko, če pomislimo, da spada to območje med manj razvite v republiko. Obenem pa so te delovne zmage dokaz, da bo Krško polje v bodoče uspešno premagalo preteklost in se vključilo v nove, sodobne ekonomske tokove.

IVAN ŠKOFLJANEC
Breg

OSEBNI VLAK V KOČEVJE

Komaj so obnovili železniško progo proti Kočevju, že so ukiniteli osebni vlak. Od tedaj se vozimo proti Ljubljani samo z avtobusom. Vožnja z vlakom pa ima več prednosti; varnejša je, zlasti pozimi, ko prihaja na zasneženi in poledeneli cesti do zastojev. Vlak pogrešajo delavci, dijaki in študentje, ki se vozijo na delo in v šolo proti Ljubljani in Kočevju. V vlaku lahko bereš knjige in časopise, se učiš ali kaj pametnega pogovoriš. V njem so tudi sanitarije. Pozimi je v njem topleje.

Prebivalcem v Kočevju in Ribnici je bilo žal, ko so ukiniteli vlak. Vsa leta ga pogrešamo. Zadnje čase spet precej govorijo, da bi bilo treba ponovno uvesti osebni vlak na progi Ljubljana-Kočevje. To sem slišal na sestankih in v osebnih pomenkih. Tudi sem mislim, da bi bilo tako prav. Zato prosim uredništvo Dolenjskega lista, da objavi ta sestavek. Morda se bo nanj odzval kdo od železnice in prizadetih občin ob tej železniški progi.

JAKA MIHELIC iz Sodražice,
sedaj stanujoč v Kočevju

rov, Zdravstveni dom vso notranjo opremo za svoje prostore. Vsa ta sredstva brez opreme predstavljajo skoraj dve tretjini potrebnih investicijskih sredstev. Manjkajoča sredstva bi bilo potrebno zbrati od drugih delovnih organizacij in krajevne skupnosti Novo mesto. Le tako bi bil lahko realiziran ta idejni načrt, ki bo po predvideni bližnji izgradnji soseske Ločna-Mačkovec občanom in delovnim kolektivom tega področja nujno potreben.

Odbor za izgradnjo zdravstvene postaje in lekarnje v Ločni in krajevna skupnost Novo mesto si prizadevata zainteresirati vse delovne kolektive tega območja, da pristopijo k samoupravnemu sporazumu do sredine decembra, da bi lahko naročili projekt in pričeli spomladi že gradbena dela.

V primeru, da ne bodo tudi druge delovne organizacije podpisale samoupravnega sporazuma in prispevale sredstev, bo urejena le ambulanta zaprtega tipa za potrebe delovnih kolektivov tovarne Krka in Labod. Ker pa je zagotovljenih skoraj 2/3 finančnih sredstev, bi bila res velika škoda, če na tem območju ne bomo zgradili zdravstvene postaje odprtega tipa. Gre torej za investicijo širšega družbenega interesa, kjer naj bi se preizkusila solidarnost delovnih kolektivov v soseski Ločna-Mačkovec.

DRAGICA ROME
Pod Trško goro 14

ZAPOSTAVLJENI?

Predstavnik osnovne organizacije ZK iz Kostanjevice je na seji občinske konference ZK v Krškem opozoril, da imajo v kraju dve delovni organizaciji, ki nista več samostojni. To sta kleparstvo in mizarstvo. Delavci v obeh kolektivih se čutijo zapostavljeni, prepričani so, da nimajo pravic, ki jim pripadajo. To pomeni, da se ustavna načela v kolektivih prepočasno uveljavljajo.

BRESTANICA RAJHENBURG

Hitler je nekdanj v Mariboru slovesno izjavil: „Naredil bom to deželo nemško!“ In na tisoče slovenskih rodoljubov je moralo v Nemčijo, Hrvaško, Srbijo. V spomin na te težke čase še danes vsako leto pelje „Vlak bratstva in enotnosti“ nekdanje slovenske izgnance na prijateljski obisk v Srbijo. Letošnji obisk je tudi tema televizijske reportaže, ki je bila na sporedu v petek.

Malo čuden pa je zapis Dorice Makuc v reviji Stop, kjer v pisanju o tej reportaži piše tudi o gradu Rajhenburg, ne pa — po slovensko — o gradu Brestanica. Na misel nehote prihaja tudi tole: Slovenci na Koroškem imajo hude težave pri uveljavljanju slovenskih krajevnih imen, pri nas pa, kot kaže, ne morejo ravno iskati — naše doslednosti. M. V.

Bo zasvetila luč?

Nerazumevanje meja-
jaša ovira napeljavo
elektrike

Kmalu bo minilo leto dni, odkar sem zaprosila Elektro Krško, da bi mi v hišo napeljali elektriko. Po njihovem soglasju so mi tudi izbrali najcenejšo traso od glavnega električnega voda. Dala sem izkopati jame za drogove in tu se je ustavilo. Od vseh lastnikov zemlje, preko katere trasa poteka, se je uprl edino mejaša Jože Žibert iz Rovišč pri Studencu. Zaslul je že izkopani jami.

Več prošenj sem napisala, vendar vse zaman. Pismena vloga na poravnalnem svetu krajevne skupnosti Studenec ni uspela. Na vlogi, ki sem jo poslala nekdanjemu predsedniku občinske skupščine Sevnica, da bi se posredoval, ni bilo odgovora, prav tako tudi ne na vlogo, poslano republikanski komisiji za prošnje in pritožbe SR Slovenije. Končno sem se obrnila še na poravnalni svet OS Sevnica. Sklicali so že dve seji, a mojega vprašanja niso mogli rešiti, ker se Žibert ni odzval vabilu. Ugovoreno pa je bilo, da trasa, ki jo je predlagal Jože Žibert, ni primerna, ker bi bilo izredno težko skopati jame za drogove, obenem pa bi bilo storjene precej škode na mladem gozdu. V Elektru Krško so mnenja, da bi daljši drogovi onemogočili večjo škodo na sadnem drevu Žiberta in da je prvotna trasa pač najboljša.

Zima je pred vrati, material in usluge se dražijo, mlini birokracije pa tečejo počasi. Vsi mi zatrjujejo, da bo zadeva kmalu rešena. Toda od govorjenja in obljub se ne da živeti. Deset let sem že vdova in s sinom sva si od ust pritrgovala, da sva na temeljih nekdanjega vinskega hrama zgradila hišo, zdaj pa, ko želim, da bi v hiši zasvetila še električna luč, ne najdem pravice. Kje naj dobim denar za drage davke, da bi se pravadala za to, kar drugi občani že imajo dve desetletji?

ALOJZIJA BLATNIK

POZABLJENA

Pred kratkim sem bila zelo razočarana in ne morem drugače, kot da napišem nekaj besed o tem. Boli me, ko vidim svojo mamo, 84-letno ženo, vso žalostno. In zakaj? Mati je že dolgo član društva upokojencev in tudi članarino redno plačuje, toda ob zadnjem slavu upokojencev so nanjo pozabili, čeprav stanuje blizu centra in so na slavo vabili ustno in pismeno. Saj ne da bi ji kaj manjkalo, samo med ljudi bi šla rada in se malo povešala. Vesela pa bi bila že tudi samega vabila, četudi bi na slavo ne šla. Stari ljudje so kakor otroci, hitro jih prizadene. Tako je revica cel dan žalostno jokala, ko je zvedela, da so bili drugi, mlajši od nje, povabljeni, ona pa ne. Mislim, da starih ljudi le ne bi smeli prezreti, še najmanj pa v društvu upokojencev. Naj o tem tovariši v Semiču malo premislijo!

F. S.

Na Čatežu pri Veliki Loki so se zbrale nekdanje učence kmetijsko-gospodinske šole na Mali Loki, ki so zapustile šolske klopi pred 30 leti. Srečanje je potekalo v prijetnem vzdušju in ob slovesu so udeležence sklenile, da se bodo še srečale.

"LE KAR ŽIVLJENJE NOVO DA JE VEČNO!"

Pred slovesnim odprtjem nove galerije v nekdanji kostanjeviški opatiji. Jože Gorjup, Božidar Jakac in Tone Kralj v stalni zbirki, ki pomeni prerez njihovega življenjskega dela. Ob velikem uspehu Koordinacijskega odbora, ki ga je vodil ing. Niko Kurent in ki je v nekaj mesecih ob pomoči nekaterih uglednih podjetij iz vse Jugoslavije uresničil izjemno obsežen in zahteven načrt.

Galerija bo slovesno odprta v prvi polovici decembra. V njej bo več sto grafik, olj, reliefov in kipov treh dolenjskih rojakov, ki so ponesli sloves naše dežele daleč po svetu.

Jože Gorjup, Božidar Jakac in Tone Kralj so tri imena, ki so usodno povezana z „dolenjskimi Benetkami“. Prvi je kostanjeviški rojak, drugemu je dala življenje tukajšnja domačinka Josipina Colarič, tretji pa se je v Kostanjevici udomačil in ji posvetil zadnjo petletko svojega več ko polstoletnega umetniškega snovanja.

Gorjupu smo bili dolžni postaviti stalno zbirko in ga tako trajno vključiti v slovenski likovni prostor. Jakac je s svojim grandioznim grafičnim opusom povsod doma, Kralja pa se bolj ko kate-regakoli umetnika na Slovenskem drži rodna dolenjska prst v vsej svoji prvinskosti, tako da se s prerezom svojega stvariteljskega sveta vrača tja, od koder je izšel, namreč h koreninam naroda.

Po svojem umetnostnem naziranju so bili na začetku „istega gnezda ptiči in pevci iste pomla-

di“. Usoda je hotela, da niso dolgo leteli skupaj (Župančič Cankarju!), da pa sta se Jakac in Kralj razvila in do kraja potešila svojo umetniško slo.

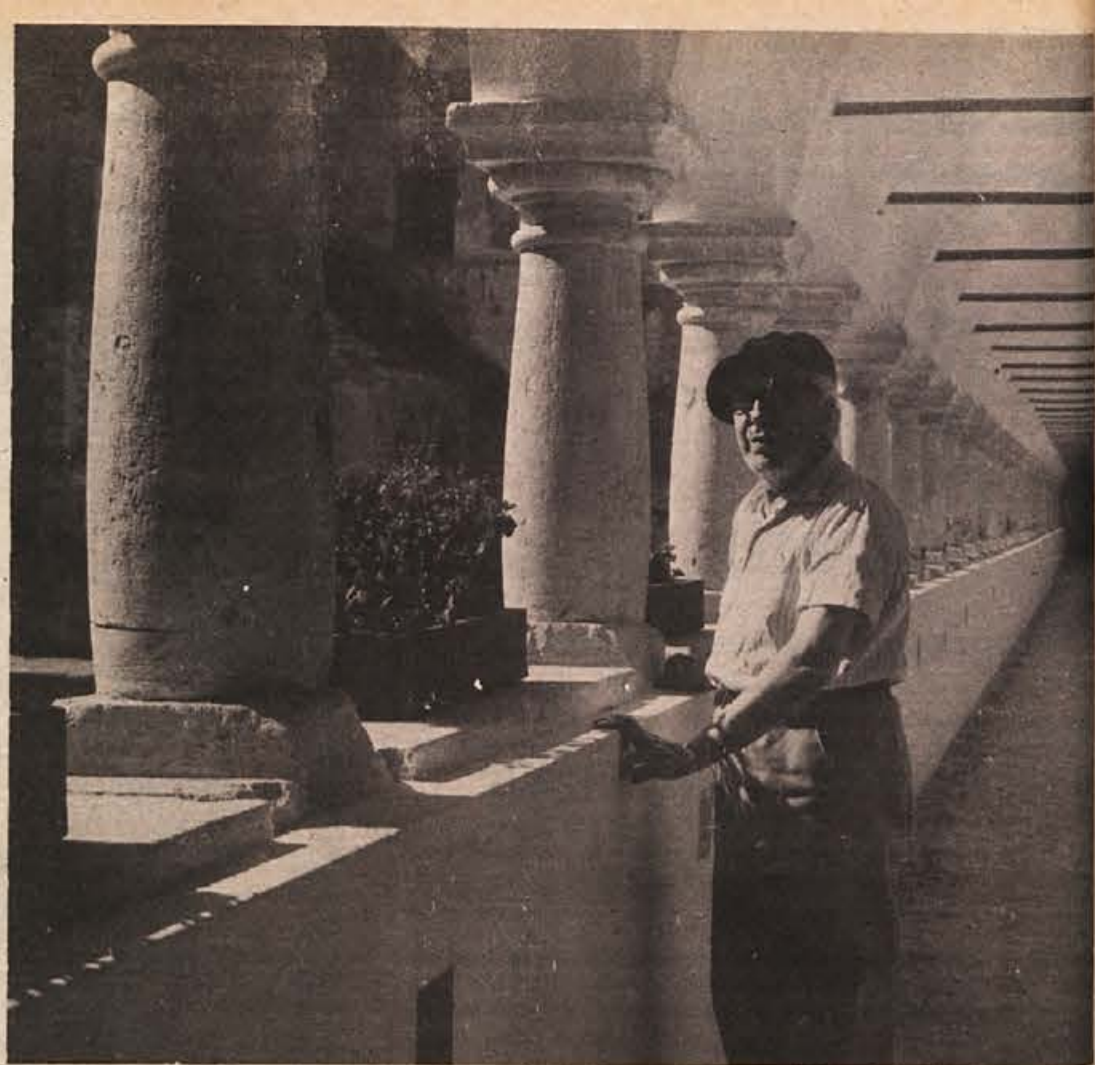
Prav zato vidim v kostanjeviški galeriji Gorjup-Jakac-Kralj simbolično vrednost, ki se srečno staplja s skupnimi osnovami in umetnostnimi nazori treh mož, od katerih sta slednja zrastle v prava velikana, mimo katerih ne bo mogla nobena zgodovina več.

Naši galeriji je dala osnovo Gorjupova umetniška zapuščina, ki se ji je logično pridružilo še Kraljevo izročilo, medtem ko je Jakac bil tisti, ki je po pesnikovih besedah izrekel svoj „Bodi!“

Ko izročamo to dragoceno dediščino slovenski in jugoslovanski javnosti, smo nemalo ponosni, saj smo s skupnimi napori umetnikov in njihovih svojcev pa delovnih kolektivov in še posebej občinskega ter družbeno-političnega vodstva naše krške občine, kakor tudi s pomočjo nekaterih najodličnejših slovenskih strokovnjakov in institucij opravili veliko delo, ki je in ostane trajne vrednosti nam in prihodnjim rodovom.

Pri tem delu nas je čakala prenekatera ovira in z njo včasih prav nepremostljiv napor, kar vse je trajalo dve celi desetletji. Vodila nas je zanesenjaška ljubezen, ki ji je dostikrat kumovala bolečina. Ker pa ni nobenega rojstva brez nje, smo do umeli, da je lepota večna in da mine še tako grenka boleost. Zato tudi rojstvo naše ustanove ni moglo ostati brez nje... Nad temi spoznanji pa je ves čas lebdela modrost našega velikega poeta Gradnika, ki pravi: „Le kar življenje novo da, je večno!“

LADO SMREKAR

Z rojstvom na prostost, ki
sva je bila vsakdanja delovna
sam in moja umetnost s strani
Slovenskega kulturnega Festivala
v Kostanjevici, katerega čestni član
sem že več let, kateri tudi na prostost
katero mi je izkazoval predsednik
Festivala se postoj, dajem v stalno
zbirko Slovenske umetnosti v

Kostanjevici preselil mojega delo
od načrtovanja do današnjega
seznanja) v željo, da je oblika kot
posvet Festivala stalno in tako
razstavljene v prostornih, kakor je
bomo postavili v oktobru 1979.

Kostanjevica, julij 1979.
Tone Kralj

STONE KRALJ

Devetindvajset let je bil Tone star, ko je naslikal podobo Očeta (Mestni muzej, Ljubljana). Oče sedi v ospredju podobe in rezlja neko figurico, nenadna misel ali zunanji nemir sta ga odvrnila od dela, pazljivo se je zagledal predse in rahlo odprl usta. Očetov obraz je čvrst in razumen, roke so krepke ter žilave, oblečen je v tedaj še običajno hodnično srajco brez ovratnika. Na desni, v ozadju, slika Tone podobo iz vaškega življenja, na levi pa nas vodi pogled strmo v prostor, v ulico domače vasi, ki jo tu in tam oživljajo postave vaščanov. To je torej podoba moža, katere mu „ni bilo dano, da bi postal izučeni kipar, ker je kot edini sin moral ostati na kmetiji“ — podoba, ki ima v Tonetovem umetniškem delu programatično vrednost. Sin, ki je razpel krila in poletel v širni svet, gnan od klica umetniškega nagona, se je s to podobo oddolžil svojemu rodu — očetu in domačemu kraju, kajti oboje je združeno na naši sliki. Rodu rezbarjev, katerih pota se izgublja v nedoumljivem izročilu prvinskega snovanja pradedov in kasnejšega počasnega preoblikovanja visokega umetnostnega jezika v preprosto ljudsko govorico. Svojemu domu, ki je navzoč pravzaprav v vsem njegovem umetniškem delu v vseh razsežnostih: od pisane in bogate snovi kmečkega bitja in nehanja do elementarnosti oblik slikarskih predmetov, kakor jih je izoblikovalo življenje, privezano na težko zemljo, na zemljo, ki skopo rodi, pa je dobra tudi oblikovalcem-lončarjem, na deželo z lepimi gozdovi, ki dajejo svoj les tudi suhorobarjem, obodarjem in rezbarjem.

Tako je z očetovo doto in bratovo pomočjo (glej Moje življenje!) stopil na truda polno umetniško romanje mladi Tone Kralj, zavil v plašč časa, ki pa ni bil rožnate barve. Piava je opravila svoje, in ko se je fant vrnil s fronte, je z vsem tedanjim mladim rodod delil nemir in vzburkanost tistega obdobja. Kot se nikoli dotlej je bila pri nas očitna volja ustvariti nekaj novega, boljšega, revolucionarnejšega. Predvsem seveda na področju kulturnega ustvarjanja. Leta 1920, ob istem času, ko je Kralj še pred Akademijo prvič razstavljal v Jakopičevem paviljonu, je bila tudi v Novem mestu odprta Jakčeva razstava ob asistenci pesnika Antona Podbevška. Navdušenost, zagnanost in napor „Mladih“ so potem rodili nove umetnostne oblike, katere je naša umetnostnozgodovinska teorija v skladu z evropskimi merili poimenovala ekspresionizem. Bila je to umetnost, ki ji pojavi zunanjskega, vidnega sveta niso več zadostovali in je zato iskala globlje pod površino

stvari tja do duhovnih afer, seveda na rovaš realističnih prvin umetnostnih predmetov.

O začetku umetniške poti nam slikar takole pripoveduje: „1920. leta, še ko sem maturiral, je moje prve produkte razstavil R. Jakopič v svojem paviljonu na vseslovenski pomladni razstavi. S tem je bila moja usoda zapečatená. Od takrat nisem imel nobenega smisla za kakšen drug poklic, tudi za pedagoškega ne, ampak le za svobodno likovno ustvarjanje.“

Zanimalo nas bo, kakšna so prva dela, ki so nastala še pred slikarjevim odhodom na praško Akademijo. Kot primer bi navedli sliko „V potu svojega obraza“ (1919). Štiri gole človeške postave se trudno plazijo prek roba zemlje proti gledalcu. Zemlja je nerodovitna in spredaj pokrita s trnjem. Gre za prisposodbo težkega, a vztrajnega človekovega boja za obstanek, prisposodbo, ki je prežeta z globoko tragiko in spominja na prizore iz strelskih jarkov prve svetovne vojne, ki jih je mladi Tone moral dobro poznati. V oblikovnem in vsebinskem smislu je podoba nastala ob Tratnikovih risbah, iz splošnega razpoloženja časa in seveda predvsem iz slikarjeve volje, znanja in umetnostnega talenta. Pred nami je že nov slovenski umetnik s svojskimi potezami, katere bo na svoji umetniški poti dalje razvijal in poglobljal. Že grafika „Pregnanci“ iz l. 1921 je spregovorila v nekoliko drugačnem jeziku. Motiv je še tratnikovski (Begunci), globoka sklonjenost postav je npr. cankarjevska in tudi sicer značilna za to dobo, toda na postavah moža in zlasti žene so zaznavne nove, secesijske prvine (Klimt).

„Na Jakopičevo priporočilo me je sprejel na svojo specialko direktor praške Akademije prof. Jan Štursa. Po njegovi tragični smrti 1923. leta sem se poslovil od Prage in se izpopolnjeval na Dunaju in v Parizu, v Benetkah in Rimu, pa še v arhitekturi, ki mi je prišla prav pri mojem delu na Primorskem...“ — poročila nadalje o svojih učnih letih v Moji življenjski poti mojster Kralj. V teh lepih, mladih časih je Tone Kralj postal „uomo universale“, podobno kot gotski in renesančni mojstri, kajti bil je v isti sapi kipar, slikar, grafik in poznavalec arhitekture, tako da je zmožni vse vzgibe svoje ustvarjalne fantazije preliti in uresničiti v ustreznem umetniškem gradivu.

V Štursovi delavnici je nastala plastika Hrepenenje, ki nam lepo pripoveduje o umetnostnih težnjah, za katere se je tedaj navduševal mladi kipar. Gre za torzo ženskega telesa, ki se je kakor drevo potegnilo v višino, oblika se povsem krije z vsebino, kajti dinamični rasti figure ustreza smisel nemirnega hrepenenja, način obdelave lesa nam odkriva štursovske elemente, oblika male glave pa secesijske, nekje iz bližine Klimta. Podobno sta oblikovani tudi plastiki Idealist (1922) in Saloma (1923). Vsebinska teh zgodnjih kiparskih del je torej v glavnem splošna, abstraktna, mladi kipar se bori s tujimi vplivi in vztrajno ter uspešno išče svoj lastni umetnostni jezik.

Slednjega je našel Tone Kralj nekako sredi dvajsetih let, ko je končal šolanje in si prižgal lastno ognjišče. Tedaj ga je s fantastično silo

Tone Kralj: spomenik pesnici Vidi Jerajevi, beli cement

Tone Kralj: rudarska mati, olje

pritegnila domača zemlja, zlasti še rojstna vas, ki mu je poslej postala neizčrpen vir za večje in zahtevnejše kompozicije. V smislu „nove stvarnosti“, ki je tedaj v visokem svetu zavrla ekspresionistično „samovoljnost“, je Tone zavestno in kreativno sprostil svoje lastno umetnostno snovanje. Leta 1926 je nastala slika Slovenska svatba in leta 1932 Kmečka svatba, podobi, ki zgovorno pričata o novi umetnikovi poti. Prizorišče v obeh kompozicijah je kmečka „hiša“ protagonisti so kmetje, upodobljeni v svatovskem rajanju. Oblikovno so slednjo slikovito prvino zamenjali ostra linija, strogo plastično senčenje in dokaj zastrta barvna skala. Liki kmetov so stilizirani, ponekod do grotesknosti. Ta vtis nam povečajo še maskiranci, ki nastopajo na obeh prizoriščih. Pred nami se je kot pod glogovo palico čarovnika odprl pogled v začarani svet širokoplečih ljudi, ki se neokretno

umetniško zmogljivostjo. Druga podoba nam kaže rudniško nesrečo, ko mati z otrokom v naročju z grozo strmi na mrtvega moža, rudarja. Obema podobama je skupen mehkejši, slikovitejši način oblikovanja predmetov, obe podobi sta likovno redkobesedni, izredno pretehtano zgrajeni ter zato dvignjeni v območje monumentalnosti. Tudi grafika tega časa nosi pečat enakega slogovnega razvoja. Poglejmo lesorez Zetev (1934)! Na žitnem polju zanjeta dve ženski, moški veže snope, v ozadju je kmečki dom. Grafika, ki deluje kot relief, tako je vse sežeto in plastično grajeno. Redkobesedna misel lista je, da je kmečko delo sicer težavno, toda nujno in polno ponosa.

Prišla so leta okupacije. Tone Kralj je slikal deloma na Primorskem, deloma je kupal doma. Kot zaveden Slovenec je doživel zaplembo premoženja, pri čemer so mu domobranci uničili

in raznesli vrsto slik in grafičnih matric. Prav pred očmi okupatorja je tedaj med drugim nastajal kiparski cikel Kmečki punt, v katerega je mojster položil vse svoje prepričanje in znanje. V njem je v strnjeni kiparski govorici pokazal ošabnost fevdalne gospode, krutost rabljev in obupni pogum uporniških kmetov.

Po osvoboditvi se je Tone Kralj z vso vneto vključil v naše umetniško življenje, udeleževal se je številnih razstav doma in na tujem, sodeloval je pri natečajih, ilustriral knjige. V njegovi umetnosti je zaznavno postopno opuščanje stilizacije in prehajanje k novemu realizmu, ki je včasih močno priostren, tako da sproži tu in tam

že vizionaren videz. Tako je npr. podoba V ateljeju (1954), kjer se je stara slika Rudarjev povezala z igro neoblečenih lutk v nekaj nederealistični dialog, ki nam odpira vrata v nov fantastični svet. Tudi grafika tega časa (Pust, 1954) nosi pečat vizionarnosti in fantastične razlage tega sveta.

Prav v zadnjem času je mojster Kralj zaposlen s spomenikom Matije Gubca, ki bo postavljen v Krškem. Tako bo tudi bližajoče se 75. leto starosti izpolnjeno z ustvarjalnim nemirom, težavami in — prepričani smo — tudi z uspehi.

1) T. Kralj, Moja življenjska pot. Katalog jubilejne razstave, Kostanjevica 1970.

JOŽE GORJUP

Jože Gorjup: lastna podoba, terakota

Jože Gorjup: Florentinka, olje

Slikar, grafik in kipar Jože Gorjup je bil rojen 20. aprila 1907 v Kostanjevici. Po prvi svetovni vojni je študiral do 1925 na gimnaziji v Novem mestu. Tu je dobil prve umetniške pobude v mladostno razgibanem ozračju, ki je sledilo v prvih letih tretjega desetletja leta 1920 v Novem mestu prirejeni umetnostni razstavi in z njo zvezanim kulturnim prireditvam, zasnovanim v umetniško revolucionarnem duhu pod vodstvom slikarja Božidarja Jakca in pesnika zbirke „Človek z bombami“, Antona Podbevška. Botroval jim je sam Rihard Jakopič. V tem ozračju je začel tudi Gorjup pesnikovati, risati in kipariti. Pod Jakčevim vplivom je začel tudi grafično ustvarjati. Sodeloval je v rokopisno izdajanem glasilu dijaške organizacije „Prosveta“, imenovanem „Zarja“, ki je izhajalo l. 1923 in 1924, leta 1925, zadnje leto svojega študija na gimnaziji, pa je bil urednik novega nadstrankarsko orientiranega dijaškega literarnega glasila „Mlada misel“.

Največji umetniški doživljaj je takrat pomenil zanj lirični ekspresionizem Božidarja Jakca, posebej še lesorezna grafična mapa ilustriranega Gradnikovega cikla „Pisma“, ki jo je Jakac izdal l. 1923. V novem načinu, ki je združeval v grafično zaokroženo enoto besedilo pesmi in ilustracijo, je ilustriral takrat tudi Gorjup svoje lastne pesniške poskuse. Tako razporejen se je jeseni l. 1925 zglasil na umetniški akademiji v Zagrebu in uspel. Odločil se je za kiparstvo na oddelku prof. R. Valdeca. Ker je ta zbolel, ga je nadomestoval Meštrovičev asistent Franjo Kršinič; v drugem letu pa je šolo vodil po večini Meštrovič sam, ki je močno vplival nanj kot kiparja. L. 1927 je odšel na akademijo v Firenci, kjer se je posvetil študiju slikarstva in grafike. Prišel je v ozračje, ki je nekaj let poprej odločilno vplivalo na Vena Piloni. Njegovi učitelji so bili Felice Carena, Enzo Pozzi in Celestino Celestini. V slikarstvu se je naslonil predvsem na Careno, v grafiki na Calentinija, ki je bil tudi Pilonov učitelj. Leta 1930 je opravil diplomski izpit in se nastanil kot samostojen umetnik v rodni Kostanjevici. Oženil se je s slikarico Marjetico Dufour, Francozinjo, in se začel živahno uveljavljati v našem umetniškem življenju. L. 1931 je ustvaril svoje največje delo, p slikal je prezibiterij cerkve sv. Nikolaj v Kostanjevici, ki kaže razen Meštrovičevega tudi Kljakovičev vpliv. To delo je bilo deležno splošnega priznanja; vanj so bili tedaj osredotočeni upi za prepoved slovenskega monumentalnega slikarstva. Za to cerkev je ustvaril tudi pomembno, v tekmi z Meštrovičem oblikovano monumentalno podobo Krizanega. V začetku leta 1932 je gnojitev nosne korenine povzročila, da je moral v bolnišnico v Ljubljano, kjer je na posledični operaciji proti polnoči 30. aprila 1932 umrl. Malo pred smrtjo so mu prinesli pokazati v tistih dneh rojeno hčerko. Pokopali so ga v Kostanjevici.

Vest o njegovi smrti je v umetniškem svetu zbudila žalostno zavest, da smo izgubili veliko obetajočega umetnika ravno ko je dozoreval za prvo žetev.

Njegova umetniška zapuščina, ki jo v spomin 60-letnice njegovega rojstva prirejata Gorjupova in Dolenjska galerija, nas potrjuje v prepričanju, da nas je prezgodnja smrt oropala resnične, veliko obetajoče umetniške osebnosti. Čeprav to

delo ne prikriva likovnih vplivov, ki jih je doživljal tako v Zagrebu kakor v Firenci, kaže vseeno globoko resno umetniško doživetje, ki se je uspešno borilo za lastnemu razpoloženju ustrezajoči osebni izraz. Po osnovnem razpoloženju je Gorjup namreč izrazilo pesniška narava, sorodna po tem mlademu Jakcu. Razumljivo je torej, da jo je likovno prebudil najprej lirični ekspresionizem Božidarja Jakca. Iz intimnega doživljanja ga je v trajnejšo monumentalno obliko vodil Meštrovičev zglede, renesančno vzdušje Florence in Meštrovič v neki meri sorodno razpoloženje F. Carene pa mu je kazalo pot v deželo bukolinih idil, kjer ga je mamilo spoznanje globlje resnice življenja. Zanimivo je, da se je prodirajoč v to smer, spustil v tekmo z Giorgionom in Tizianom, čigar „Urbinsko Venero“ je po svoje prepesnil, podobno kakor se je proti koncu življenja s kostanjevskim Križanim zavestno podal v tekmo z Meštrovičem. Tipično njegove teme, ki ga vežejo tudi na v tistem času opazljiva bukolina razpoloženja francoskega in italijanskega slikarstva, so Piknik, Kopalke, Glumači, Tri gracije itd. Tema „Življenje je lepo“ pa ni bila tuja Cezannu in mnogim drugim, posebno pristna pa je bila Matisu. Ob idili je zazvenelo tudi drugo časovno pogojeno razpoloženje, socialnokritični realizem, kar ga je približalo Pilonu; obdržal pa je v primeri s kraševsko Pilonovo trpkostjo še vedno prirojeno dolenjsko vedrost, tako da čutimo, da je ta poteza verjetno bolj literarnega izvora kakor globlje osebno doživljanje. To nam bo jasno, če primerjamo Gorjupove gostilniške prizore s Pilonovimi. Uspešen je bil Gorjup tudi kot krajinar, kjer se je najbolj neposredno izrazil vpliv Carenovega izčiščenega kubizma, ki je oplodil tudi Piloni.

Za označbo njegovega sentimentalnega razmerja do življenja je značilen nedatiran osebni zapis, ki ga po tej strani dobro karakterizira. Takole je zapisal, kakor da slutiti, da njegovo še neizpeto mladost že ogroža jesen, neizprosni prag, čez katerega stopa smrti v objem: „Zadnji spomini življenja, onega sončnega poletnega veselja, trkajo na okno. Temni oblaki in ledene sape so prišle izza gora, da nam prinesejo prve pozdrave jeseni. Slutnja smrti je segla s svojimi prsti iz daljave v naše polje in gozdove. Jesen je poljubila polja in travnike. Razgaljena leži zemlja pred teboj, kot bi hotela reči: 'Vse sem ti dala, sedaj pa bom legla k počitku. Ko me bo pa pomladansko sonce spet poklicalo, bom planila zopet v pomladansko življenje'. O travniku in vrtovi, kje so vaši pestri cvetovi? Kje si ti, rdeči mak, ki si se pripogibal med zlatim žitom? Zastonj te išče oko na teh pustih pogoriščih. Krizanteme se stiskajo po vrtovih, kot da bi slutile, da tudi zanje pride smrtni dan. In ti, Ragov log, tudi nate je prišla jesen in list za listom pada s tvojega drevja. Ne bo dolgo in le gole veje se bodo iztezale v mraz. In kaj je vam, temni borovci, kaj tako s ponosom zrete na svoje umirajoče sosedice? Mar ste vi pili iz čaše nespremenljivosti? In tudi ti, temni drevored, tudi ti umiraš. Najraje bi zate potočil solzo, ko vidim, kako list za listom pada v prah. O jesen, kako si nemila, komaj si pogledala izza gore, že so se zbrale prve lastovice v jate. Hrepenenje po soncu jih je dvignilo in odneslo čez gore, čez

morje. In tudi pesem slavca je utihnila in šla za soncem. Preko livad pa so zakrakali črni pogrebci, vrani, svojo pogrebno pesem. Kako težka se mi zdi ta slika jeseni. Zdi se mi, kot da bi bila zaznamovana s pečatom smrti. Globoke misli ti v tem trenutku oklenejo srce. Življenje! To večno presnavljanje, to pretakanje iz jeseni v zimo, iz pomladi v poletje, to padanje in vstajanje, ali ni ravno to življenje? Ah, poprej, ko se je sonce v poletni vročini nosilo visoko po sinjem nebu, ali ni od vseh strani kipeló življenje? In danes? V takih trenutkih nehoté poromaš na grobove svojih mrtvih, ki jih nosiš v srcu, poromaš k njim, da ti kane solza težkega spomina nanje. Jesen, ti si za poljedelca povračilo za vse znojne kaplje, ki jih je v poletni vročini popila suha gruda. In že zopet stopa sejavec preko zoranih brazd in seje svoj up in trpljenje v zemljo, da mu bo rodila obilen sad. V neutešenem hrepenenju te je že čakal lovec; sedaj je obesil puško na rame in šel v svoj ljubi gozd, da izvrši smrtno obsodbo, katere si ti, jesen, podpisala mnogim.“

* V Gorjupovem delu je izraženo mladostno vretje in močna volja po sintezi priborjenega. Iz prirojene liričnosti in idilične bukoliničnosti je

Božidar Jakac: teran, barvni lesorez 1969

BOŽIDAR JAKAC

Umetnost Božidarja Jakca in še posebej njegovo grafično ustvarjanje je bilo že mnogokrat izčrpno obdelano in zarisano v vrsti publikacij in monografij; zato ob tej priložnosti samo nekaj misli ob postavitvi retrospektivnega pregleda njegove grafike v Kostanjevici.

Svojo umetniško pot je Jakac pričel z risbami v času prve svetovne vojne, njegovi začetki na področju slikarstva pa se gibljejo v senci Riharda Jakopiča, ki je s svojo izredno izrazno močjo in barvno dinamiko obvladoval tedanje slovensko likovno življenje. Temu impresionističnemu vplivu se je mladi Jakac kmalu izvil, že v času študija na umetnostni akademiji v Pragi, ki je s svojo usmerjenostjo postala odločilna za njegov nadaljnji umetniški razvoj. Tu in kasneje ob srečanju s francosko umetnostjo se je približal „novi stvarnosti“, vendar nikdar v dosežanem smislu te smeri, in naslikal nekaj odličnih olj, posebno portretov.

Vendar se je že v Pragi, okoli leta 1920, pokazal njegov posebni smisel za črno-belo umetnost, za grafiko, kar je kaj kmalu spoznal profesor August Bromse, česar pa v začetku mladi umetnik v svoji usmerjenosti v slikarstvo niti sam ni hotel dokončno priznati. Tako srečamo prve grafike v letih 1920 in 1921, ko se zagrizeno spoprime z obvladovanjem raznih grafičnih tehnik in nastane vrsta prefinjenih listov malega formata, tako imenovanih „grafičnih skic“, polnih poezije in doživljanja „štimgunge“ mesta Prage. V letih 1921 do 1923 nastajajo grafični listi v tehnikah lesoreza, linoreza, suhe igle, jedkanice, litografije in akvatinte, v katerih sicer odmevata tedaj aktualni ekspresionizem in sugestivni svet črno-bele umetnosti Edvarda Muncha, vendar predelana v osebne smislu. Grobe poteze ekspresionizma, predvsem nemškega, je nadomestila lirična, naravnost muzikalična nota, ki je lastna vsemu Jakčevemu delu in je rodila vrsto občutenih, ekspresivnih grafik z motivi s praških ulic, nabrežij, kavarn, gledališč in koncertnih dvoran. Tudi še kasneje — posebno na potovanjih po Tunisu in severni Ameriki — se Jakac posveča olju in mnogo pastelu, vendar ostaja njegovo bistveno in najbolj osebno, umetniško poglobljeno izrazilo grafika, in ta njegova usmerjenost se je jasno pokazala že ob izidu prve monografije o njegovem delu izpod peresa dr. Karla Dobide leta 1932. Po dokončanem povratku v Ljubljano je Jakac s svojim delom v grafiki izpolnil tedanja vrzel na tem področju pri nas, izredno ujel utrip časa in razpoloženja ter ustvaril vrsto del, ki so osnova slovenski sodobni grafiki.

V nadaljnjem razvoju Jakčeve grafike sledimo močnejši zaokrožitvi in skladnosti gradnje lista ter stopnjevanji težnji po lepoti čiste linije in neposrednem učinku oblike same, kar pa spremlja stalno prisotno, prtajeno melodično razpoloženje, tako da navadno označujemo njegovo delo pred drugo svetovno vojno kot

stremel po monumentalni formi, ki jo je končno dosegel v prezibiteriju cerkvice sv. Nikolaja, s katerim si je postavil trajen spomenik in zopet priboril stenski sliki v devetnajstem stoletju izgubljeno soglasje z arhitekturo. Ganljivo se spominja srečanja z njim znani češki slavist Frank Wollman l. 1935 v opisu potovanja po severozahodni Jugoslaviji, ki je o tem srečanju zapisal: „V cerkvi sv. Nikolaja sem se pa prepričal, da napreduje v Sloveniji tudi cerkvena umetnost. Tam sem našel pri delu mladega slikarja Gorjupa, učenca Meštrovičevega in florentinske akademije. Bogato razčlenjeni gotski obok je Gorjup napolnil z zgodbami iz nove zaveze, pa tudi iz sodobnega slovenskega življenja. Na majhnem prostoru je umetnik zajel morje evangelijske ljubezni in mogoče mu je ta ljubezen olajšala kmalu za tem prezgodnjo smrt.“

V zadnjih letih življenja se je Gorjup uveljavljal na skupnih razstavah slovenskih umetnikov; leta 1929 je razstavljal na grafični razstavi v Franciji in v Beogradu. Čeprav mlad, si je s svojim delom priboril častno mesto v živahnem vretju slovenskega umetniškega življenja v prvih petnajstih letih po prvi svetovni vojni.

Dr. FRANCE STELE

Božidar Jakac: v gledališču, litografija 1923

„lirični realizem“. Kot ostra cenzura se zariše v ta skladni razvoj druga svetovna vojna in odhod umetnika v partizane. Toda tudi v težkih pogojih in ob vsem pomanjkanju materiala nadaljuje z grafično dejavnostjo. Osvojil si je tehniko visoke jedkanice (v kateri se je preizkušal že v praških letih), ki je edina dovoljevala natise v visokem številu in uporabo v dnevnem časopisju. Od oktobra 1943 do konca vojne nastane prvcata galerija portretov udeležencev narodnoosvobodilne vojne in nekaj svobodno zasnovanih vojniš motivov, ki vsebujejo elemente dokumentarne, človeške in umetniške vrednosti.

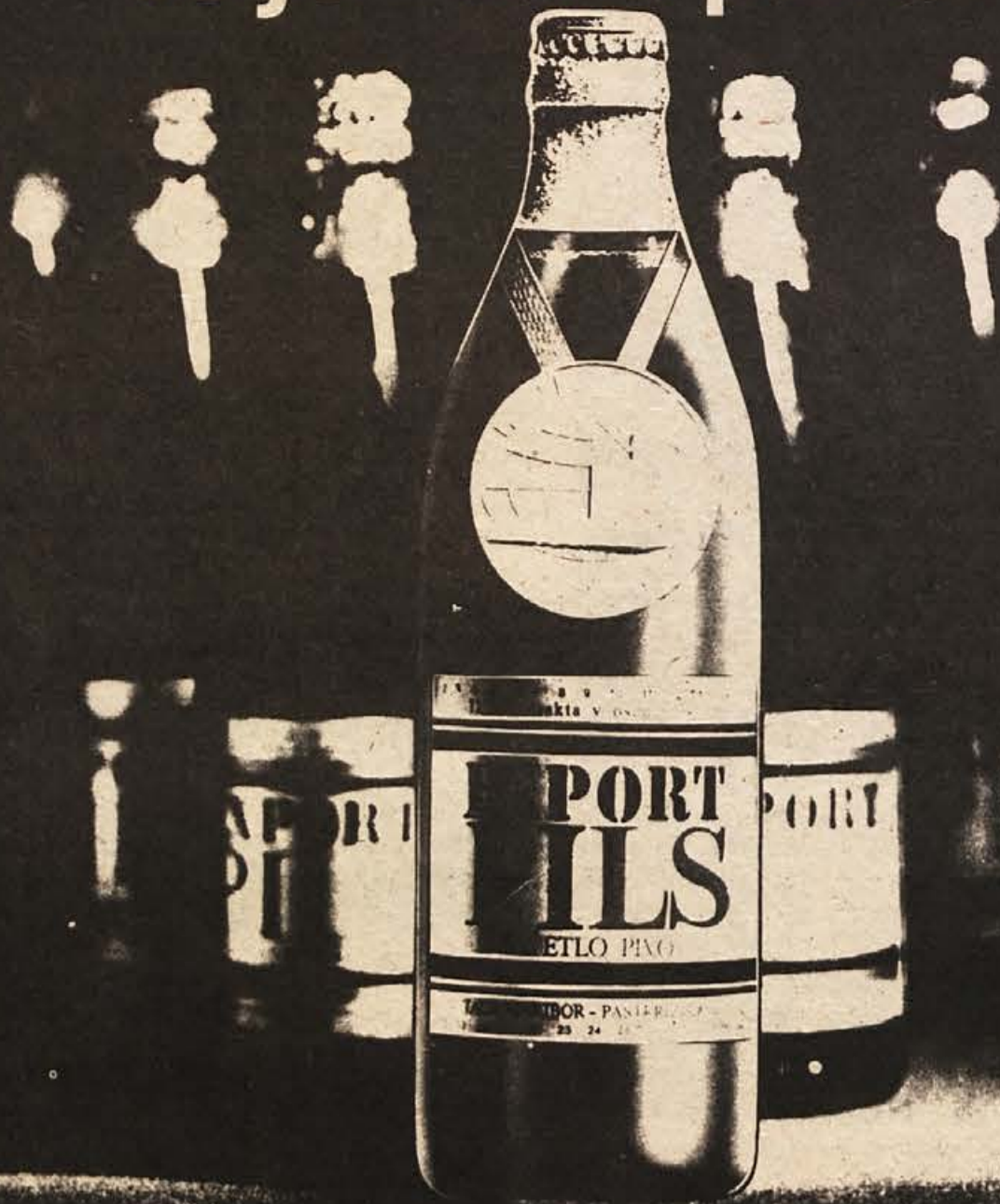
Po vojni, v letu 1950 in kasneje, nastane vrsta jedkanic s krajinskimi in razpoloženjskimi motivi, ki so realistično zasnovani, a se v teku let vanje vedno pogosteje vrača lirična, poetična nota, ki navezuje na mladostne sanje, doživetja in iskanje praških let. Po letu 1955 se pogosteje vrača k tehniki lesoreza in ksilogravure in v njih ustvari nekaj viškov svoje povojne grafike. Spomnimo se samo nekaterih mojstrskih barvnih lesorezov, kot „Rdeči molk“, avtoportretov in triptiha „Danse macabre“.

Ob skorajda nepregledni vrsti samostojnih grafičnih stvaritev nikakor ne moremo mimo številnih ilustracij v raznih grafičnih tehnikah, ki se mnogokrat kongenialno pridružujejo literarnemu besedilu, posebno v ilustracijah pesniških zbirk Alojza Gradnika. Pomembno delo pa je Jakac opravil tudi na morda manj opaženem področju ekslibrisov in voščilnic, ki niso važni samo v okviru njegovega umetniškega opusa, temveč so opravili pravo vzgojiteljsko poslanstvo v smislu oblikovanja male grafike in kultiviranja splošnega okusa in zblizevanja občinstva z grafično umetnostjo. Tu je Jakac po povratku iz Prage v slovenskem prostoru zaoral v ledino. Nesporno ostaja dejstvo, da je s svojim široko zastavljenim delom polagal temelje slovenski sodobni grafiki in jo iz prejšnjih manj pomembnih, sporadičnih nastopov dvignil na enakovredno raven slikarstvu, posebno pa s suverenim obvladovanjem različnih grafičnih tehnik vplival na mladi rod že pred vojno, posebno pa po vojni s pedagoškim delom na ljubljanski akademiji za likovno umetnost.

Iz izbranega gradiva jasno vstaja pred nami umetniška in človeška osebnost Božidarja Jakca, začetnika slovenske sodobne grafike in enega njenih glavnih oblikovalcev v več kot petdesetletnem razponu. Ta podoba je resnično in iskreno povezana z domačo zemljo in slovenskim kulturnim okoljem v najširšem pomenu besede, posvetil mu je svoje najboljše sile in se vračal vanj po vseh nemirnih letih iskanj in popotovanj po širokem svetu. Zanj značilno vero v kreativnost domače sredine je že v mladih letih dobro izpovedal tudi v literarni obliki v knjigi Odmevi rdeče zemlje: „... Delaj, oblikuj samo iz sebe. To je edina zapoved, ki drži za vse večne čase...“

MELITA STELE

to je zlato pivo!

Iz kristalno čiste pohorske studenčnice, ječmenovega sladu in izbranega hmelja smo zvarili pivo, na katerega smo ponosni.

To je pivo, ki je za svoj izjemno bogat in poln okus z usklajeno prijetno grenkobo prejelo zlato medaljo MONDE SELECTION DE LA QUALITE 1974 v Bruxellesu.

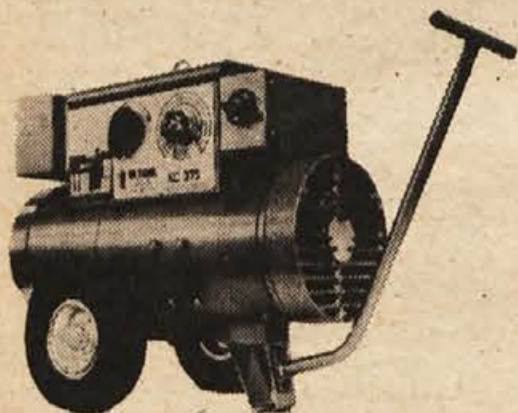
To je zares ZLATO PIVO. Za tiste, ki vedo kaj je dobro pivo.

EXPORT PILS — po izvirnem receptu naše pivovarne.
HP TALIS, Maribor.

delo

ULJANIK

KC 375 - PRETVORNIK ZA ROČNO VARJENJE, ZANESLJIV IN PREPOST ZA UPRAVLJANJE

KC 375 je moderni pretvornik za električno varjenje, preprost za uporabo in upravljanje. Je tako izdelan, da ustreza težkim delovnim pogojem in ima zato odporno in trdno konstrukcijo.

KC 375 omogoča širok obseg dela od 30 do 375 A in so v teh okvirih njegove karakteristike varjenja odlične. Omogoča lahek vžig in prožnost delovnega dosega z minimalnim brizganjem ter je tako usedanje kovine zelo dobro.

Poganja ga trofazni dvopolni asinhroni stroj, katerega rotor je na skupni osi z rotorjem štiripolnega generatorja z neodvisnim zagonom. Celotni pretvornik ima skupno ohišje.

VSESTRANSKO — PRIPRAVNO — EKONOMIČNO

Brodogradilišče, tvornica dizel motorov i tvornica električnih strojev i uređaja — Pula

P P STEV 208, TELEFON: CENTRALA (052) 22-322
TELEX: 25 252 YU ULJTES

ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA

Zaradi izrednega zanimanja za knjigo ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA, ki je bila z vsakim ponatisom razprodana, vam pripravljamo novo, obsežnejšo, boljše in lepšo izdajo z enakim naslovom ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA.

ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA, to je izbor napotkov, modrosti in izrekov velikih mož sveta, ki so s svojimi razmišljanji skušali omogočiti človeštvu boljše in srečnejše življenje, človeku pa olajšati borbo za njegov danes in jutri in ga spodbujati za pošteno in resnično doživljanje sveta okrog sebe.

Knjiga bo priročnik za stare in mlade, polna napotkov za življenje, skritih misli in razmišljanj, ki so kdaj pa kdaj potrebni vsakomur. Velikih leksikonov ni vedno pri roki, zato bo knjiga dobrodošla novost na našem tržišču.

Vse to in še mnogo, več boste našli v knjigi ZLATA PRAVILA ŽIVLJENJA.

Vsem, ki Zlata pravila življenja že poznate v žepni izdaji, še posebej priporočamo novo, izboljšano veliko edicijo, ki bo ne samo dopolnilo prejšnji zbirki, ampak prepotraben življenjski pripomoček za vsakogar in ob vsaki priliki.

ZLATA PRAVILA SO PRIJATELJ,
KI NIKDAR NE RAZOČARA.

Subskripcijska cena knjige v prednaročilu je 100.— din, cena v prosti prodaji bo znatno višja. Priporočamo, da knjigo naročite čimprej na naslov:
Kulturni atelje Slovenije, p. p. 179 Ljubljana.

NAROČILNICA

Naročam obvezno

ZLATA PRAVILA
ŽIVLJENJA

Naročnino bom poravnal
po povzetju.

podpisani.....
(ime in priimek)

Natančen naslov.....

Zaposlen pri

Podpis..... Datum.....

kultura in izobra- ževanje

podčrtano

Likovna razstava, koncert, akademija, gledališče! To so bile osrednje, največje, ne pa vse kulturne prireditve, ki so se v počastitev dneva republike (pretežno) zvrstile v novomeških dvoranih. A če človek računa, da je bilo za obisk, ogled in poslušanje na voljo manj kot pet dni, je bilo treba v resnici tekati od ene prireditve na drugo, če nisi hotel nobene zamuditi (in ne poslušati kritike!). Z drugimi besedami: če si hotel pošteno oddahniti, si moral pravzaprav izbirati, na katero prireditev boš šel.

Nasičenost

Razumemo prireditelje, da so prav zdaj, ko krožijo po delovnih organizacijah samoupravni sporazumi s številkami, koliko bo treba dati v skupno mošnjo prihodnje leto, pokazali še večjo vneto po delovanju, prirejanju in pestri izbiri, toda ali ni to že preveč? Ali ni ta (pre)nasičenost spet posledica tega, da se prireditelji ponovno niso mogli „uglasiti“ in je bilo temu spet malo mar, kaj planira sošed? Leto ima 365 dni, zato bi morali v tem časovnem razdobju načrtovati, ne pa tlačiti vsega v en teden. Prenekateri „potrošnik“ kulture bi bil hvaležen, ko bi se to zgodilo.

J. JUST

VEČER FOLKLORE

Pred dnevom republike je v novomeškem Domu kulture nastopil znani folklorni ansambel Lado iz Zagreba. Na sporedu so bile pesmi in plesi jugoslovanskih narodov. Prireditelji ni bila deležna tolikšnega obiska kot nastop kakšnega popevkarja, četudi je bila hkrati slavnostna akademija na čast dnevu republike.

50 UMETNIŠKIH LET

Predvčerajšnjim je v Novem mestu gostovalo Mestno gledališče ljubljansko s Shakespeareovim „Othello“. V eni glavnih vlog je nastopil Vladimir Skrbinšek, ki proslavlja letos 50-letnico umetniškega delovanja.

DANES REVUJA ZABAVNIH ANSAMBLŌV

Drevi ob 19. uri bo v novomeškem Domu kulture revuja zabavnih ansamblov, ki jo prireja ZKPO iz Novega mesta. Sodelovali bodo: Orioni iz Dolenjskih Toplic, Orioni z Otočca, Fantje z vseh vetrov, Dobri prijatelji z Rake, Trio Fineta Košmrija iz Novega mesta in Kvartet Franca Potočarja iz Potočne vasi.

Mali kulturni barometer

NOVO MESTO: KONCERT – Morda so prazniki krivi (čeprav je bil koncert posvečen dnevu republike), da je pevski zbor „France Prešeren“ iz Kranja 28. novembra v novomeškem domu kulture pel pred maloštevilnim občinstvom.

LJUBLJANA: REVUJA – Izšla je dvojna (2-3) številka revije „Jezik in slovnost“, ki med zapiski, ocenami in poročili prinaša tudi obsežnejše razprave Jožeta Toporišiča „Besedotvorna vprašanja slovenskega knjižnega jezika“, Evalda Korena „Pugljeva proza ob ponovnem branju“, Helge Glušič „Kozakova pripovedna tehnika“ in Mete Grosman „Branje pesmi v tujem jeziku“.

Tone Svetina: PLES, varjeno železo (z umetnikove trebanjske razstave)

Trenutek po otvoritvi del udeležencev 4. dolenjske slikarske kolonije prejšnji teden v Dolenjski galeriji: Andrej Pavlovec (z očali) v družbi z Miranom Simičem iz Novoteksa, ki je kot predstavnik mecena (tekstilne tovarne) precej pomagal pri organizaciji dosedanjih slikarskih kolonij. (Foto: Slavko Dokl)

Mozaik dolenjske pokrajine

V Dolenjski galeriji v Novem mestu so od prejšnjega tedna razstavljeni dela enajstih slikarjev, udeležencev 4. dolenjske slikarske kolonije, ki je bila spet pod pokroviteljstvom kolektiva Novoteksa

Razstava del udeležencev 4. dolenjske slikarske kolonije je odprta. Na otvoritvi 26. novembra v Dolenjski galeriji, kjer se je zbralo znatno več obiskovalcev kot običajno, je komisar kolonije Andrej Pavlovec, višji kustos iz Škofje Loke, predstavil slikarje in še posebej spregovoril o poti, ki jo izbira ta kolonija.

Pod pokroviteljstvom Novoteksa je bil sedež kolonije tudi letos v Šmarjeških Toplicah. Od tam so slikarji odhajali s čopičem in paletami iskat zanimive

motive. Razstava je izbor tega, kar so ustvarili.

Pavlovec pravi, da so med udeleženci le Ive Seljak – Čopič, Nikolaj Omersa in Miran Hočevár ostali zvesti „svoji“ krajini. Miha Maleš je na razstavo poslal figuralno snov, Branko Suhly je poleg krajine z občutljivo eleganco segel med arheološke ostaline, Štefan Simonič pa se je predal kolorističnemu razmišljanju o dolenjski pokrajini.

Novinci kolonije so razstavo popestrili: Evgen Sajovic z impresijami iz narave, Janez Kovačič s tonskimi uglastvami, gost iz Trebinja Ejub Begović z zelenimi barvami, s katerimi se je prvič resno preizkusil. Vladislav Pengov je z ekspresivno figuraliko prikazal vlogo in akcijo človeka v vsakdanjiku, Boris Jesih pa je obiskovalcu ponudil novo predstavo o krajini in človeku skozi hiperrealistična dognanja.

O usmeritvi te, zdaj že tradicionalne slikarske kolonije pravi Pavlovec: „Pred leti smo zapisa-

SLAB OBISK NA OTVORITVI

Razstavo del slikarjev Henrika Marchela in Maksima Sedeja ml. so odprli v počastitev dneva republike 28. novembra ob 18. uri v Likovnem salonu v Kočevju. Otvoritve sta se udeležila tudi oba umetnika. Zaradi izredno slabega vremena pa je bila otvoritev izredno slabo obiskana.

Razstavo je odprl predsednik temeljne kulturne skupnosti občine Kočevje Dušan Oražem. Pokrovitelj je občinska konferenca SZDL. Razstava bo odprta še do 9. decembra.

J. P.

Z razstave del Henrika Marchela in Maksima Sedeja ml. v Likovnem salonu v Kočevju. (Foto: France Brus)

Vnema za glasbo raste

Trebnje: uspeh vidijo v rednem delu

Delavnik glasbenega pedagoga Ivana Matoša v Trebnjem ne preneha niti popoldne; takrat se zvrščajo še učenci nižje glasbene šole, ko pa napočijo večerne ure, pride na vrsto pihalna godba, zadnje čase tudi vaje novega trebanjskega moškega pevskega zbora. Matoš je prišel v Trebnje komaj pred dobrim letom. Novo strokovno vodstvo se glasbenemu življenju kraja že pozna.

„Pihalna godba je bila v razsuhu. Zato ji je bilo treba zagotoviti naraščaj, kar so uredili tako, da smo povsem mlade ljudi vključili v glasbeno šolo. Godbeni odbor

sodelovanja; sprejemajo jih kot priliko, da se pokažejo javnosti. „Za vaje imamo en sam pianino. Pomagamo si z glasbili učencev. Ko bomo dobili svoje prostore, bo delo lažje čeprav nam še manjka učiteljev.“

Tudi z novim moškim zborom Matoš nima posebnih težav, čeprav marsikateri pevec še ni pridobil izkušenj za zborovsko petje. „Potrebno znanje pridobivajo z

Ivan Matoš

rednimi vajami, ki jih vestno obiskujejo, čas za to pa imamo ob večerih, od 20. do 22. ure.“ V primerjavi z Zagrebom, kjer je začel svojo vzgojno pot v novem okolju nima najboljših delovnih razmer, vendar je, kot pravi, našel predane ljudi, s katerimi je veselje delati.

A. ŽELEZNIK

jim prispeva šolnino, oni pa morajo seveda igrati v godbi. Takih imamo kar 14,“ pove o ponovnem razmahu volje za delo v tem ansamblu.

V nižji glasbeni šoli se zvrsti kar 90 učencev, čeprav imajo za to delo v trebanjskem prosvetnem domu le dva manjša prostora. Zagotovilo za izsoljanje gojenec vidi tudi v skrbi staršev, ki podpirajo delo šole, saj je tako marsikaka ura otrok, ki bi jo sicer potratili na cesti, koristno uporabljena. Proslave ne minejo brez njihovega

Bliže konja, ne pa še na njem

V Novem mestu bo v letu 1975 za kulturo več denarja kot letos

Kaj hoče novomeška kulturna skupnost v letu 1975 in koliko denarja potrebuje za to, je razvidno iz njenega delovnega načrta, priloženega samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi. Beremo, da pričakuje nekaj nad 6 milijonov dinarjev. Če bo ta vsota v resnici prišla na njeno mizo, bodo vse dejavnosti že bliže konja, nikakor pa še ne na njem. Za primerjavo naj pristanimo, da bo letos porabljenih nekaj nad 4,5 milijona dinarjev.

Knjižničarstvo pričakuje okoli 1,8 milijona dinarjev. Sama študijska knjižnica Mirana Jarca računa na 1.680.000 din, enajst ljudskih knjižnic pa malo manj kot 110.000 din; za nabavo novih knjig 55.000, za nagrade knjižničarjem 53.800 din. V občini je še 39 šolskih, 16 strokovnih in 6 specialnih knjižnic, ki se financirajo iz drugih virov.

Dolenjski muzej naj bi dobil 1.061.000 din. Za gledališko dejavnost predvidevajo 327 tisočakov. Od tega nameravajo 96.000 din odmeriti za gostovanja poklicnih gledališč v Novem mestu, 31.500 din bi

bilo 9 gledaliških skupin, ki delujejo pri društvih, z 90.000 din naj bi opremili odre, 50.000 din bi dali za ustanovitev lutkovnega gledališča, ki naj bi naposled zaživel v Novem mestu, 60.000 din pa bi šlo za izobraževanje in najrazličnejša posvetovanja kulturnega kadra.

Glasbena dejavnost naj bi bila deležna 416 tisočakov, ki bi jih porabili za šest koncertov, 11 pevskih zborov, troje godb, akcije Glasbene mladine, izobraževanje zborovodij in godbenikov, tradicionalno šentjermejsko srečanje okteta in drugo. Likovni dejavnosti naj bi bilo odmerjenih 150.000 din. Pri tem je treba opozoriti, da je ta denar mišljen za Dolenjsko slikarsko kolonijo, dejavnost 25 slikarjev amaterjev, ki delujejo pri ZKPO, za razstave te skupine amaterjev in podobno. Za stari milijon večjo vsoto kot likovniki naj bi dobili literati.

Takoj je treba reči, da so tu mišljeni gostje in domači besedni ustvarjalci, ob tem pa tudi tako imenovana založniška dejavnost, ki bi jo razvili v okviru literarne ustvarjalnosti.

Za filmsko dejavnost naj bi šlo 60.000 din, za filmsko gledališče, ki je v načrtu, pa 50.000 din. Za spomeniško varstvo in varstvo arhivov naj bi spet globlje posegli v celokupno vsoto – po 920.000 din. Druge dejavnosti (proslave, akademije, vzdrževanje partizanskih spomenikov itd.) naj bi „zasedle“ nadaljnjih 370 tisočakov. Če k temu pristejemo še 730.000 din, potrebnih za redno dejavnost same kulturne skupnosti, ZKPO in društev, je denar – vsaj na papirju – že porabljen. Kajpak je treba vedeti, da je za zdaj to še račun brez krčmarja, bolj kot izračun potreb, ne vemo pa še, kakšne bodo v prihodnjem letu dejanske možnosti.

JEZIKOVNI NASVETI

Kdaj pišemo predpone u- kdaj v-

Pogosto nam delata pri pisanju preglavice predponi u- in v-, zlasti zato, ker se navadno pred soglasniki izrekata obe enako. Poglejmo si naslednje primere:

1. udaril sem se, ustrelil je, ubežal je, usekal me je za uho, tla so se udrila, otroci so se usuli na cesto, dež je ulil, ubili so ga;

2. vsekal je napis v kamen, vsul sem krompir v zaboj, vžil sem vodo v vino, vbil si je to misel v glavo, vdrl so v klet.

Če pogledamo primere pod t. 1., bomo videli, da pomeni predpona u- troje: v hipu izvršeno dejanje (udarim, ustrelim), odmik (ubežal je, tla so se udrila) ali pa umanjšanje (usušil se je). Predpona v- v besedah pod točko 2. pa pomeni gibanje v kako snov ali prostor (vsujem v zaboj, vlijem v steklenico, vstopim v sobo).

Seveda pišemo z u oziroma z v tudi vse besede, ki so nastale iz prvotnih beded, na primer:

udariti, poudariti, poudarek, preudariti, zaudarjati, ubežnik, udiranje tal, ubijanje itd.; vsekati v kamen, (cestni) vsek, vlivanje, vdiranje (na tuje ozemlje) itd.

Še posebej naj opozorimo, da se piše pravilno: upokoje-nec, usoda, umreti, uresničiti, uskladiti, usklajevanje, upoštevati, usesti se. Vendar pa: vstati, vprašati.

Sicer pa je najbolje, kadar ste v dvomih, pogledati v pravopis. Verjemite, da morajo prav glede predpon u- in v- tudi taki, ki se veliko ukvarjajo s pisanjem, marsikdaj vprašati za svet pravopis, kajti stvar ni vedno tako preprosta, kakor smo jo tu namenoma prikazali mi, ker nam za naše namene zadošča.

K.B-r

Na sliki: razstavo o varstvu okolja so si ogledali tudi učenci nižjih razredov, ki so se najraje ustavljali ob maketi, ki prikazuje, kako naj bi bilo naselje urejeno.

Otroci: »Varujmo okolje!«

Učenci OŠ »Katja Rupena« so postali naši učitelji, zato varujmo naravo

27. novembra so učenci osnovne šole »Katja Rupena« v Novem mestu pripravili zanimivo razstavo o varstvu okolja. Odprta je bila še 28. novembra, 2. in 3. decembra.

Razstava, ki so jo pripravili člani biološkega krožka, foto krožka, literarnega, likovnega, hortikulturnega krožka in mladih članov Rdečega krožka, je bila pripravljena izredno domiselno. Tako so se šolske klopi »spremenile« v razstavni prostor ikeban, ki jih je pripravila tov. Počnikova s člani hortikulturnega krožka, prireditelji razstave pa so poskrbeli še za vrsto knjig o naravi,

razstavili so veliko fotografij, časopisnih izrezkov, predstavili Novo mesto z okolico z urbanističnim načrtom in podobno. Prav gotovo so bili najbolj zanimivi sestavki učencev o varstvu okolja. Tako je učenca 8. razreda Lili Galič napisala:

»Ni dolgo tega, kar sem se odpravila na sprehod v gozd. Ob stezi sem opazila veliko vrečk in smeti. Bile so vsepovsod tam, kjer so se sprehajali ljudje. Ko sem se vračala, sem opazila dve globoki jami, polni smeti, in se vprašala, zakaj ljudje ne skrbijo za naravo? Ali morda ne vedo, da jo s tem uničujejo? Le kaj bo prinesel jutrišnji dan, če bo šlo tako naprej...?«

Razstavo si je ogledalo veliko občanov. Vsi so jo pohvalili. Bili so mnenja, da bi morali učenci pripra-

viti še več podobnih razstav in s tem skrbeti, da o varstvu okolja ne bi samo govorili, pač pa kaj tudi naredili. Učenci osnovne šole »Katja Rupena« so zaenkrat na pravi poti.

1. SEJA MLADIH V IZOBRAŽEVANJU

Republiška konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije bo v soboto, 7. decembra, ob 10. uri v Klubu poslancev v Ljubljani pripravila 1. sejo republiške konference mladih v izobraževanju pri RK ZSMS. Ustanovna konferenca mladih v izobraževanju pomeni uresničevanje statuta ZSMS, po katerem RK ZSMS kot najvišji organ med dvema kongresoma ustanavlja za posamezna interesna področja oblike dela, organizirane v konferencah. Ker pred mladimi v izobraževanju stoji veliko pomembnih nalog je potrebno, da začnejo čimprej organizirano delovati.

26 NOVIH PLAVALCEV

Na osnovni šoli »Katja Rupena« v Novem mestu so se tudi letos, že četrty, odločili, da bodo za tiste učence, ki ne znajo plavati, pripravili plavalni tečaj. V grmskem bazenčku se je naučilo plavati kar 26 prijavljenih učencev, kar predstavlja zanje, pa tudi za organizatorje lep uspeh.

M. ZORETIČ

ZA DAN REPUBLIKE

V četrtek, 28. novembra, smo na osnovni šoli Grm priredili proslavo v počastitev 29. novembra. Nastopil je pevski zbor, učenci glasbene šole, recitatorji in člani folklornega krožka. Na ta dan so bili naši cicibani sprejeti v pionirsko organizacijo. Pred pionirsko zastavo so svečano obljubili, da se bodo pridno in marljivo učili.

KAKO ŽIVIMO?

Ne bojijo se dela

»V soboci za odrom pri naši dvorani drgetaš v plašču, prostor v kleti pod krajevnim uradom je vlažen, zato se ne dobivamo skupaj kot včasih,« pravi o shajanju mladih v Šentjanžu učiteljica Anica Majcen, ki je pred nedavnim prevzela vodstvo odbora, ki je sklenil, da slednjic uredi razpadajočo dvorano. Na območju krajevne skupnosti je 200 mladih.

Od stare dvorane naj bi v glavnem ostalo le zidovje. »Gozdno gospodarstvo smo prosili za les, da bi lahko nabrali vse potrebno za osterže na enem kraju. Načrti so v izdelavi. Predvsem bi radi pred samo dvorano uredili večico, kjer bi ob predstavah imeli prostor za prodajo vstopnic. Urediti bo treba oder, sanitarije in povečati garderobo. Nimamo gradbenih izkušenj, zato se bomo obrnili tudi na starejše. V prihodnjem letu želimo opraviti gradbena dela, za notranjo ureditev bo treba počakati.« To so glavne značilnosti zamisli mladih.

»Kako boste zmogli vsa dela, saj se mladi še v nobenem kraju občine niso odločili za tako akcijo?« — sem vprašal.

»Že na naših sestankih se je vrsta mladih ponudila za obrtniška dela. Zamišljamo si tudi nekakšno občinsko mladinsko akcijo, posebno ob večjih delih. To, da se nimamo kje sestajati, je največja spodbuda za naše prizadevanje!«

A. Ž.

Anica Majcen: »Gre za naš mladinski dom!«

Dom mladine in borcev odprt

Slovesnosti se je udeležil tudi tovariš Tito.

V petek, na dan republike, so v Kumrovcu slovesno odprli spominski dom borcev NOV in socialistične mladine. Dom so začeli 10. avgusta lani graditi mladinci, vojaki ter delavci iz več kot petindvajsetih delovnih organizacij in njihovih kooperantov iz raznih krajev države.

Zamisel o takem domu se je rodila v Kumrovcu in kmalu prerasla v skupno akcijo ZZB NOV Jugoslavije in Zveze mladine Jugoslavije. Zdaj je spominski dom, ki bo na najbolj sodoben način prikazoval lik in življenjsko delo tovariša Tita ter našo zgodovino, pripravljen, da sprejme številne izletnike — mladino in borce NOV. Dom je razdeljen v dva dela. Glavni je spomeniški, v katerem bodo mladinske in partijske politične šole, marksistična tribuna, seminarji, predavanja, znanstveni in kulturni zbori. V njem so dvorane, knjižnica, v kateri bo zaenkrat 6000 knjig, filmoteka,

fotodokumentacija, fonoteka, stalna galerija likovnih del na temo iz NOV. Razveseljivo je, ker bo dom odprt tudi za mlade umetnike, ki bodo želeli razstavljati likovna dela, brati svoje pesmi in prirejati koncerte.

Drugi del doma je gostinski del, v katerem je 62 sob, restavracija s 500 sedeži, samopostrežna restavracija, pokrit bazen in drugo. Prav gotovo je, da si bodo hodili ogledovat Titovo rojstno mesto odslej mladi, pa tudi starejši občani še veliko raje kot doslej.

Na sliki: takole so na osnovni šoli »Katja Rupena« v Novem mestu cicibani postali pionirji. Enoglasno ponavljajo svečano zaobljubo pred pionirsko zastavo, da se bodo pridno učili in postali posmenjanja vredni člani naše družbe. (Foto: Bojan Radovič)

NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA NAŠA AKCIJA

Prosjačenje oktanolov

Sobota, 30. novembra. Naša akcija se je tokrat začela le slab kilometer za bencinsko črpalko v Šentjerneju. In njen namen? Zelela sva zvedeti, kako nama bodo ljudje, ki se bodo peljali mimo naju, pomagali. Tokrat nama je »zmanjkalo« bencina:

VOZNIK IZ CELJA

Nisva še stala pet minut, ko se je ob nama ustavil fiat s celjsko registracijo:

»Se vama je kaj pokvarilo?« je vprašal voznik in radovedno pogledal po avtomobilu.

»Ne, ne, le bencina nama je zmanjkalo. Ali bi bili vi tako dobri in nama odstopili nekaj bencina? Potrebnovala bi le toliko, da bi prišla do Kostanjevice...«

»Le slab kilometer vaju loči od črpalke. Stopita, saj sta mlada. Slabih 20 minut, pa bo vajina težava mimo!«

PRVI LITRI

V naslednjih petih minutah je mimo naju švignilo še nekaj avtomobilov. Vozniki v njih so nama s kretnjami poskušali dopovedati, da bodo vsak čas zavili na levo ali desno, nekdo pa se je celo potkal po glavi! Končno se je pred nama ustavila ljubljanska, »škoda«.

»Bencin bi rada? Pa imata »šlauf in kanto?« je povprašal prijazen voznik in odprl bencinski zbiralnik. Ko sva poskušala natočiti bencin, se je možakar prijazno nasmejal in dejal: »Kot mulc sem imel motorček, pa nikoli nič denarja. S seboj sem vedno nosil gumijasto cev. Kar dajta meni, da ne bo kdo od vaju še pijan, ali pa da se ne bom kje ustavil jaz!«

Po opravljenem delu je nekajkrat globoko vzdihnil in nama z roko pokazal: »Vidita, tam je črpalka!«

10 DINARJEV ZA LITER

Kazalec na številčnici se je pomaknil že za pol ure, avtomobili pa so drveli mimo naju kot za stavo. Končno se je ob že pripravljene steklenički in gumijasti cevi ustavil skoraj nov »fičko«, iz katerega je stopil mlad voznik. Ko sva mu razložila, zakaj sva ga ustavila, je dejal:

»Seveda, tudi meni se to lahko zgodi. Ni mi pa jasno, kako sta mogla spregledati bencinsko črpalko, ki je le nekaj sto metrov nazaj. Tudi jaz sem se ustavil pri njej. Koliko pa bi ga pravzaprav rada?«

Fant je dovolil, da sva ga pretočila liter, ko pa sva se mu zahvalila, je odgovoril: »Ja, fanta, to bo pa starega jurja! Vesela bodita, da sem vama sploh ustavil.« In za liter bencina sva plačala starega jurja, dvakrat več, kot stane bencin na črpalci. Škoda, da si mladi mož pomoč na cesti predstavlja tako napačno.

ŽENSKES IMAJO VEČ USPEHA

Odločila sva se, da spremeni-va »taktiko«. Ob avto sva postavila prikupno dekle v krilcu. Takoj se je pokazal uspeh, saj se je ustavil že prvi avto. Še preden je štoparka razložila, za kaj gre, je možakar ročno odprl haubo, strokovnjaško pregledal svečke, eno celo popihal, in ugotovil: »Saj je vse v redu. A, bencina vam je zmanjkalo? Brez skrbi, Joco vse takoj uredi!« Ročno je vzel cev in steklenico ter ga hitro natočil. Dekle se mu je zahvalilo, ga povprašalo za ceno, Joco pa je odgovoril: »Brez skrbi, Joco takoj vse uredi!«

Joco je bil kmalu domač, in šele ko sva prilezla izza ceste in naju je dekle predstavilo kot lastnika avtomobila, se je Joco, ki vse uredi, nekoliko zmedeno pobral.

DOBROSRČNI »NEMEC«

V daljavi smo zagledali nov avto in »operacijo« smo hitro ponovili.

»A bencina vam je zmanjkalo? Rad pomagam našemu človeku. Sedaj delam v Nemčiji in povem vam, da tam ni tako.«

Medtem, ko je možakar dekletu odpiral srce, je bencin tekel v petlitrsko steklenico. Kmalu je bila polna in »Nemec« jo je velikodušno prelil v najin zbiralnik. Dekle se mu je

že trikrat zahvalilo za pomoč, možakar pa je še kar govoril in tarnal, na koncu pa prikupni deklici pustil svoj nemški naslov.

KAJ PA JE, FANTA?

Prav takrat, ko smo vsi trije mahali prihajajočemu avtomobilu, se je pri nas ustavil kmet z volovsko vprego. Dejal je, da nas že precej časa gleda in da, kot kaže, nihče ne zna popraviti avtomobila. Zato je ponudil pomoč: »Vas bom potegnil do Šentjerneja. Poznam dobrega mehanika, ki malo računa...« Naj smo še tako dopovedovali možakarju, da bomo avto vsak čas popravili, ni zalego. In šele, ko je še on pregledal mašino in privil dva vijaka, smo se oddahnili. Avto je namreč »popravlil« prav on.

ČE IMAŠ VESELJE, SE SPLAČA

Obračun akcije: če ima človek čas in veselje, bi se lahko vozil zastoj. Akcija je pokazala, da brez goriva ne bi nihče obstal nikjer, še zlasti pa ne deklet. Torej — solidarnost med vozniki še ni izumrla. In prav je tako!

B. KRŽE J. PEZELJ

Sodražica na tretjem mestu

Novomeščani so tudi v 6. kolu ostali brez točk - Kako bo v Kopru?

28. novembra so ekipe v prvi namiznoteniški moški ligi odigrale 6. kolo. Po tem kolu je v vodstvu Kranjski Triglav, ki je doma brez težav premagal Ljubljano in je na polovici prvega dela tekmovanja še edini brez poraza.

Do edinega presenečenja je prišlo v Ljubljani, ko je Gradis z lahkoto premagal Lendavo kar s 5:2. Druga srečanja v republiški ligi so se končala po pričakovanju. V Novo mesto so prišli igralci ljubljanskega „Kajuha“, ki so v zgornjem delu prvenstvene lestvice. Zaigrali so dobro in domačo ekipo premagali s 5:2. Posamezni rezultati: Zabkar - Grintal 0:2, Somrak - Petročnik 2:0, Kaps - D. Petročnik 0:2, Somrak - Grintal 1:2, Zabkar - D. Petročnik 0:2, Kaps - Petročnik 2:0, Somrak - D. Petročnik 1:2.

Novomeščanom se je tudi v tem srečanju poznalo, da v igri niso zanesljivi. Najbolj hude napake so delali pri zaključnih udarcih. Tako ostaja zanje še vedno največji pro-

blem prostor, kjer bi se lahko za srečanja pripravljali. Prav gotovo je, da je sedaj zadnji čas, da rečejo svojo besedo tudi odgovorni. Novomeški igralci namiznega tenisa ne morejo reči, da delajo v slabih razmerah. V njih bi delali le, če bi imeli sploh kje trenirati!

Novomeščani so sedaj na devetem mestu. V petek, 13. decembra, bodo odšli k Smedeli, kjer bi lahko osvojili naslednji točki!

SENTJERNEJ - Prejšnji teden je šolsko športno društvo v Sentjernej organiziralo več rokometnih tekem. Pionirji so se dvakrat pomerili s sovrstniki iz osnovne šole Podbočje in Kostanjevce. V gosteh so prijateljsko srečanje izgubili s 14:9, pred domačimi gledalci pa so zaigrali precej bolje in zanesljivo zmagali 30:22. (J. K.)

NOVO MESTO - Šolsko športno društvo Bršljin si je tudi letos dobro zastavilo svoje delo. Najprej je pripravilo prvenstvo šole v rokometu, na katerem so dečki in dekleta pokazali dobršno mero zanimanja. Sedaj so pripravili še prvenstvo v košarki, na katerem pa so najboljši višji razredi. (B. A.)

SENTJERNEJ - Šolsko športno društvo pripravilo vsako leto rokometno tekmo med učenci in učitelji. Tudi letos sta se pomerili obe ekipi. Učitelji so bili boljši in so svoje učence v zanimivi in lepi tekmi premagali z 22:16. Kasneje so se pomerili še pionirji in mladinci. Mladinci so zaslužno zmagali 9:5. (J. K.)

SMARJETA - Namiznoteniška vrsta osnovne šole iz Smarjete se je v Sentjernej pomerila z vrstniki šentjernejke osnovne šole. Kljub temu da so igralci Smarjete veljali za favorite, so prijateljsko srečanje brez težav dobili igralci Sentjernej 5:1. (J. K.)

NOVO MESTO - Da je rekreacija resnično koristna, so delavci Krke ugotovili sami. Vsak torek in petek imajo treninge v telovadnici osnovne šole „Katja Rupena“. V začetku je k rekreaciji hodilo bolj malo delavcev, sedaj pa je telovadnica vedno polna. Še najraje igrajo namizni tenis, nogomet in košarko. (B. B.)

SENTJERNEJ - Osnovni šoli Sentjernej in Smarjeta na športnem področju uspešno sodelujeta. Razen v rokometu, namiznem tenisu, nogometu se ekipi obeh šol radi pomerita tudi v šahu. V zadnjem prijateljskem srečanju so bili boljši domači šahisti, ki so goste premagali kar s 7:1. (J. K.)

1. GIMNAZIJA ČRNOMELJ

V počastitev dneva republike so črnomeljski gimnazijci v telovadnici osnovne šole pripravili turnir, na katerem so nastopile košarkarske ekipe novomeške gimnazije, gimnazije iz Duge Rese in domača ekipa. Že v prvem srečanju se je videlo, da imajo največ možnosti za zmago domači igralci. Pri metih na koš so bili izredno natančni, dobro pa so zaigrali tudi v obrambi.

Tako so prvo mesto zaslužno osvojili domači košarkarji, drugo Novomeščani, tretje pa gostje iz Duge Rese. Najboljši igralec na turnirju je bil Aleš Kamnikar, ki se je odlikoval predvsem z izredno natančnimi meti. (V. S.)

gimnastika

Jasna Dokl še enkrat prva

Preteklo soboto je bilo v Subotici gimnastično tekmovanje najboljših jugoslovanskih pionirjev in pionirk za „Memorial Marice in Bele Ivančeki“. Tekmovanje štejejo za neuradno državno prvenstvo za pionirje in pionirke, saj so komaj letos uvedli uradna državna prvenstva tudi za najmlajše.

V konkurenci pionirk - nastopilo jih je 38 - so tekmovale tudi tri najmlajše novomeške telovadke. Lep uspeh je dosegla 10-letna Jasna Dokl, ki je osvojila prvo mesto, dobro se je odrezala tudi 8-letna Matejka Kavšek, ki je bila šestnajsta, Vanja Požar pa je zasedla 24. mesto.

Trenerka Ruža Kovačič je bila z nastopom svojih vajencev zelo zadovoljna, posebnost je bila vesela prvega mesta, saj je Jasna Dokl v zadnjem času na treh pomembnih preizkušnjah naših najboljših pionirk osvojila tri prva mesta.

Rezultati: 1. J. Dokl 37,40, 16. Kavšek 31,65, 24. Požar 29,70 itd.

J. P.

Najmlajši udeleženec šahovskega turnirja Marko Ofak in zmagovallec Rudi Osterman med igro. (Foto: France Brus)

šah

Na turnirju zmagal Osterman

Turnir financirali občini Kočevje in Ribnica

Na turnirju v počastitev dneva republike, ki je bil od 22. do 26. novembra v Ribnici, od 27. novembra do 1. decembra pa se je nadaljeval v Kočevju, je zmagal Rudi Osterman (NM), ki je zbral 8,5 točke, 2. Pisar (Ribnica) 8 točk, 3. Slak (Domžale) 7,5 4. Cimer (Kočevje) 7, 5. do 7. Mestek, Ivič (oba Kočevje) in Šiška (LJ) 6,5, 8. Cohlter (Maribor) 4,5, 9. Zupančič (KO) 3,5, 10. Golija (Ribnica) 3, 11. Ofak (KO) 2,5, 12. Janež (KO) 2 točki.

Na turnirju so igrali: 2 mojstra, 5 mojstrskih kandidatov in 5 prvokategorikov. Nobeden ni zgubil kategorije, pač pa si je Mestek (KO) prigrabil naziv mojstrskega kandidata. Turnir so omogočile predvsem delovne organizacije z območja občin Kočevje in Ribnice, ki so prispevale denar zanj, in sicer: Tekstilna, Kočevski tisk, Kovinar, SGP Zidar, INKOP, NAMA, Hotel Puhled, Kino Jadran, Računovodski biro, Trgopromet, Stanovanjsko podjetje, Oprema, Komunala, ITAS, Kmetijsko gospodarstvo ZKGP, Avto, Melamin, Ljubljanska banka -podružnica Kočevje (vsi iz Kočevja), Istravino-poslovna enota Ljubljana; DONIT-TOZD Sodražica, Sukno Zapuže-TOZD Turjelja, INLES, RIKO, ITPP, Temeljna kulturna skupnost, Krajevna skupnost, TGP Jelka, Zavarovalnica Sava, OŠ Dr. France Prešeren, Po-

sebna šola, Slovenija les TOZD Zičnica, Kmetijska zadruga, Eurotrans, ObK ZKS, ObSS, ObK SZDL in ObK ZMS (vsi iz Ribnice).

J. P.

TGP in Beti

Pod vodstvom občinskega sindikalnega sveta so se 20. novembra končale delavske športne igre, ki so bile letos zelo dobro organizirane. Njihov cilj je bil, da bi sodelovalo čimveč delavcev - neposrednih proizvajalcev.

Delavci so se najprej pomerili v samih podjetjih, nato pa so se podjetja in ustanove pomerila še med seboj. Sodelovali so: Beti, Komet, TGP, Novoteks, osnovna šola, občinska skupščina, Kmetijska zadruga, Mercator in zasebni obrtniki. Najboljšim športnikom in organizacijam so podelili diplome in pokale, dolgoletnim športnim delavcem, ki so ves čas skrbeli za delavske športne igre, pa priznanja.

Prvo mesto je v moški konkurenci osvojila ekipa TGP, med dekleti pa so bile najboljše športnice „Beti“.

J. ŽABČIČ

PRIZNANJA ELANOVIM IGRALCEM

Nogometni klub Elan iz Novega mesta, ki je letos tekmoval v ljubljanski podvezni ligi, je 23. novembra zaključil plodno jesensko sezono. Kot običajno so tudi tokrat na Stadionu bratstva in enotnosti predali priznanja in diplome najbolj prizadevnim igralcem članske, mladinske in pionirske ekipe.

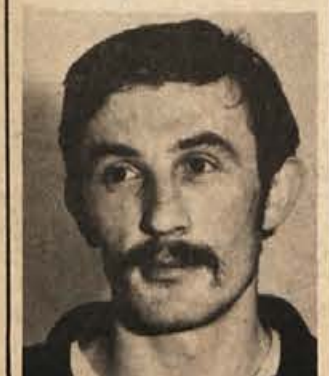
Strokovnjak Niko

Tridesetletni Nikola Radič je začel igrati rokomet v Sevnici kot 20-leten mladenič. Osem let je uspešno nastopal za Ribničane, lani pa je okreplil ekipo Sevnice, ki je nastopila v drugi zvezni rokometni ligi. Letos se je zopet vrnil v Ribnico, kjer je še vedno eden najboljših inlesovih igralcev. Kaj pravi Nikola o rokometu?

„Z rokometom sem se začel ukvarjati precej pozno, v letih, ko nekateri igralci dosežejo vrh. Zase moram reči, da sem najboljše igral prav v Sevnici. Rokomet mi še vedno veliko pomeni in prav zaradi njega večkrat zapostavim druge, zame večkrat pomembne dolžnosti. Razen z igranjem se ukvarjam tudi s trenerstvom. Sedaj vodim drugo ekipo Ribnice, ki uspešno nastopa v dolenski rokometni ligi. Verjetno bi se moji fantje na lestvici še bolje uvrstili, kajti izgubili smo tudi nekaj takih tekem, v katerih smo bili favoriti. Predvsem zato, ker smo tudi med tekmami trenirali nekatere sisteme.“

Mladi igralci, ki jih vodim, so obetajoči. Lep primer sta Ambržič in Abrahamsberg, ki sta v kratkem času opozorila nase in sta od tekme do tekme igrala bolje. Takih igralcev, pravzaprav nadarjenih mladincev, pa je v Ribnici veliko. V mladi ekipi sta sedaj med boljšimi Ilic in Žuga, ki se bosta z rednimi treningi lahko razvila v odlična rokometarja. Ko sem že pri pohvalah: tudi ostali igralci jo zaslužijo, saj so na treningih poslušni, in kar se najvažnejše, redno jih obiskujejo.“

M. GLAVONJIČ

Bojan Lutman

V prvi tekmi sta se pomerili novomeški ekipi: Loka 74, prvak v dolenski košarkarski ligi, in mlada ekipa Bršlina, ki je v ligi zavzela tretje mesto. Tekma je bila zanimiva, njen izid pa je bil negotov vse do zadnjih sekund. Starejši igralci Loke so bili vendarle nekoliko bolj prisotni in natančni v zadnjih sekundah igre in so znali majhno prednost spremeniti v zmago. V drugi tekmi so igralci Novoteksa, za katerega so v glavnem nastopili mladinci, brez težav odpravili mladince iz Črnomlja.

V drugem kolu sta se pomerili ekipi Črnomlja in Loke. Tako kot v

BREŽIČANI SO BILI BOLJŠI

V počastitev dneva republike so se že osmič zapored pomerili sindikalni reprezentanci Brežic in Samobora. Brežičani so tokrat gostovali, vendar so kljub temu osvojili prehodni pokal. Gostje so zmagali v odbojki, streljanju in kegljanju, izgubili pa v namiznem tenisu, malem nogometu in šahu. Ob rezultatu 3:3 je zmagovalca odločilo večje vrvi, kjer so bili Brežičani boljši.

V. P.

KONEC DELAVSKIH ŠPORTNIH IGER

Konec delavskih športnih iger: Občinski sindikalni svet in TTKS Brežice sta v petek izredno svečano organizirala zaključek letošnjih delavskih športnih iger. Pred nabitno polno dvorano je bila najprej telovadna akademija, v kateri so poleg dijakov in učencev nastopili skoraj vsi državni reprezentanti v orodni telovadbi. Sledila je podelitev prehodnih pokalov, diplom in praktičnih nagrad. Letos se je tekmovanja udeležilo 24 osnovnih organizacij sindikata ali 93 ekip, oziroma nad 420 posameznikov. V posameznih panogah so bili zmagovalci: streljanje z zračno puško: TRZ Bregana; šah: TRZ Bregana; kegljanje - ženske: Zdravilišče Cateške Toplice; mali nogomet: TRZ Bregana; namizni tenis: IMV; minigolf - moški: Zdravilišče Cateške Toplice, minigolf - ženske: Region Brežice; odbojka: v. p. Cerklje, večje vrvi: Kovinoplastika, Jesenice na Dol.

Ob koncu so podelili priznanja tudi dolgoletnim delavcem pri organizaciji delavskih športnih iger, za tekmovalce pa so lepa darila prispevale delovne organizacije.

V. PODGORSEK

košarka

Prehodni pokal TTKS Novoteksu

Na košarkarskem turnirju ob dnevu republike, ki je bil pod pokroviteljstvom novomeške »Industrije obutve«, so nastopile štiri ekipe

Pod pokroviteljstvom novomeške »Industrije obutve« so v počastitev dneva republike v petek v telovadnici osnovne šole Bršlin odigrali košarkarski turnir, na katerem so nastopile ekipe Črnomlja, Bršlina, Loka 74 in Novoteksa.

Rezultati - I. kolo: Bršlin - Loka 50:51, Novoteks - Črnomelj 54:40, II. kolo: Črnomelj - Loka 27:39, Bršlin - Novoteks 42:72, III. kolo: Novoteks - Loka 51: 49 in Bršlin - Črnomelj 62:43.

naslednji tekmi, med Bršlinom in Novoteksom, sta bili izkušeni ekipi boljši in sta zanesljivo zmagali. V peti tekmi smo gledali najboljše igro. Košarkarji Loke so presenetljivo vodili in prvi polčas tudi dobili. V drugem delu so Novoteksovi košarkarji bolje zaigrali v napadu, zlasti njihov center Ivančič, in tekmo tesno, a zaslužno dobili. V zadnjem srečanju turnirja sta se pomerili vrsti Črnomlja in Bršlina. V dolenski košarkarski ligi Novomeščanom ni uspelo premagati Črnomalca. Zato so na tej tekmi zaigrali toliko bolje in jo po dobri igri v obrambi, predvsem pa v napadu, zanesljivo dobili. V tej tekmi se je razigral Lutman, ki je sam dosegel kar 28 košev.

Vrstni red: 1. Novoteks 6 točk, 2. Loka 4, 3. Bršlin in 4. Črnomelj brez točke; vrstni red strelcev: 1. Lutman (Bršlin) 43; 2. Špilar (Loka) 41, 3. Plantan (Novoteks) 30, 4. do 5. Sečnjak (Bršlin) in Kamnikar (Črnomelj) 29 košev.

Organizatorja tega turnirja, ki bo poslej tradicionalen, SD Bršlin in osnovna šola Bršlin, sta na koncu najboljši ekipi - Novoteksu predala prehodni pokal in priznanje, ostale tri ekipe pa so prejele priznanja. Za nagrade je poskrbela novomeška TTKS.

Na turnirju so nastopili: Novoteks: P. Seničar, Bajt, Cukut, Z. Kovačević, Kopač, Besednjak, P. Ivančič, Les, Pirc, Janežič, S. Seničar, Plantan, S. Kovačević in Kraševac; Loka: Medle, Bencik, Špilar, Špilchal, Petrič, Ivančič, Šobar, Šepetavc in Piletič; Črnomelj: Poljšak, Jankovič, Kamnikar, Banovec, Milič, Stefanič in Grdešič; Bršlin: Munih, Starič, Cemas, Mraz,

plavanje

TEČAJ ZA NEPLAVALCE

Da bi se tudi v Novem mestu čimveč občanov naučilo plavati, pripravljata občinski sindikalni svet in občinska zveza za telesno kulturo plavalni tečaj za neplavalce. Z urami plavanja, ki jih bodo vodili vaditelji plavanja, se bo plavalni tečaj pričel v bazenu na osnovni šoli Grm sredi decembra. K tečaju se lahko prijavi vsi občani in sicer do 10. decembra na ObZTK ali občinski sindikalni svet, kjer bodo dobili tudi natančnejše informacije.

Kegljanje 1. Kočevje

V okviru športnih tekmovanj ob dnevu republike je bilo v Kočevju prejšnji teden zanimivo kegljasko tekmovanje. Na štiristeznem avtomatskem kegljišču so se pomerili kegljači ljubljanske Ilirije, novomeške Krke, Grosuplje in Kočevja. Po pričakovanju so bili najbolj natančni prav domači tekmovalci, ki so v disciplini 8 X 200 lučavej podrli 7095 kegljev. Na drugo mesto so se uvrstili kegljači Ilirije, na tretje Novomeščani in na četrto tekmovalci Grosupljeja.

Vrstni red: 1. Kočevje 7095 (Rus 909, Šturm 834, Vidmar 872, Kosten 889, Kajfež 917, Pajnič 942, Kočevar 869 in Legan 863), 2. Ilirija 6959, 3. Krka 6918 (Zidank 923), 4. Grosuplje 6809.

Z. FAJDIGA

RAJERJEVA IN PILIČEVA V REPREZENTANCI

Na sedmem mladinskem turnirju republike v odbojki, ki je bil v petek, 29. novembra v Novem Sadu, je neizkušena vrsta slovenskih mladink zasedla zadnje mesto. V reprezentanci sta nastopili tudi Novomeščanki Rajerjeva in Piličeva.

ŠSD KOČEVJE: REDNE VADBE

Šolsko športno društvo v Kočevju je takoj z novim šolskim letom postalo zelo delavno. Pomembno besedo imajo v društvu rokometarji. Ti imajo redne treninge, na katere prihaja veliko pionirjev in pionirk.

Prav gotovo je, da ne smemo pozabiti na tradicionalne dvoboje med Delnicami in Kočevjem. Minulo šolsko leto pa so se športnim srečanjem pridružili še Ribničani. Na zadnjem takim srečanju so bili najboljši športniki učenci iz Kočevja, saj so močno zmagali v šahu, atletiki, košarki in malem nogometu. In kaj si osnovnošolci obetajo v prihodnjem šolskem letu? Z ureditvijo igrišč v športnem parku Gaj bodo dobili še boljše možnosti za vadbo.

Z. F.

V telovadnici osnovne šole v Bršlinu je bil 29. novembra košarkarski turnir v počastitev dneva republike. Prehodni pokal novomeške TTKS so zanesljivo osvojili igralci novomeškega Novoteksa, na drugo mesto so se uvrstili košarkarji Loke, na tretje Bršlina in na četrto Črnomlja. Turnir je v celoti uspel. Organizirala sta ga ŠD Bršlin in osnovna šola Bršlin. Na sliki: prizor s srečanja med Bršlinom in Črnomljem.

OD ČRTE DO ČRKE

Kako se je razvila pisana informacija

V klinopisu je zapisan tudi najstarejši znani zakonik, znan pod imenom Zakonik Kralja Hamurabija, in eden najlepših ter najstarejših epov, „Ep o Gilgamešu“, ki ga imamo tudi v slovenskem prevodu.

Da so ta starodavna dela lahko postala kulturna last vsega človeštva, se moramo zahvaliti delu poenavadi stavi, ki jo je sklenil Georg Friedrich Grotefend, profesor iz Goettingena. Ta je namreč stavil, da bo razvozlat takrat nerazumljivo pisavo klinopisov. Uspešno mu je odkriti ključ, na osnovi katerega je bila skrivnost klinopisov rešena, velika dela pa ometa pozabi.

Ob toku reke Nil pa je nastala in se razvila pisava, ki jo imenujemo hieroglifska. Stari Egipčani so jo razvili iz slikovne pisave, vendar je v teku stoletij doživela več sprememb, tako da danes govorimo tudi o hieratski (duhovniški) in demotični (ljudski) pisavi. Razvoj k poenostavitvi stare slikovne pisave, ki so jo znali brati in pisati samo ljudje iz vladajočega in duhovniškega razreda, je zahtevala sama razvijajoča se civilizacija. Od označevanja pojmov in predmetov s posameznimi slikicami so sečasoma začeli s podobami označevati posamezne glasove. Za vsak glas so vzeli podobo tistega predmeta, katerega ime se je začelo z glasom, ki so ga hoteli zabeležiti (npr. sličica bika pomeni črko B, drevesa črko D). Tako jim je uspelo z označevanjem 24 glasov razviti fonetično pisavo. Hieroglifska pisava je ostala v rabi vse do 2. stoletja našega štetja, ko jo je zamenjala grška abeceda.

Od egipčanske kulturne zapuščine je veliko ohranjena. Napisov, vklesanih v kamen in zapisanih na papirusovih zvitičih, na povojih mumij, je toliko, da še zdaj niso vse prebrani. Ogromno pa je tudi za vedno izgubljenega. V nekaterih muzejih hranijo papirusove zvitke, ki jih sploh ni mogoče razviti, da bi jih prebrali, spet druge so lahko delno prebrali šele po razrezanju s posebnimi natančnimi napravami.

Egipčanska plošča, na kateri so nad prizorom iz življenja vklesana hieroglifska besedila.

In kako je prišlo do dešifriranja hieroglifskih napisov? Ko je leta 1798 Napoleonova vojska kopalja jarkov med razvalinami neke trdnjave v Nilovi delti, so odkopali kamnito ploščo, na kateri so bili vklesani napisi v treh različnih pisavah. Kamen je dobil ime Rosettski kamen. Več učenjakov je poskušalo razvozlati napise na njem, toda uspelo jim je prebrati le spodnji napis, ki je bil vklesan v grški pisavi, ob zgornja pa sta ostala skrivnost vse dotlej, dokler se ni skrivnostnega kamna lotil Anglež Thomas Young in istočasno tudi Francois Champollion. Ugotovila sta, da gre za dekret velikega duhovna iz Memfisa mlademu faraonu Ptolomeju Epitanu v čast. Dokončno je zgornji hieroglifski pisavi razvozlat Champollion. Rosettski kamen se danes nahaja v Britanskem muzeju.

Na večje težave so zgodovinarji naleteli pri kretski pisavi. S kretsko kulturo so se seznanili šele pred dobrega pol stoletja. Med izkopavanji ostankov nekaj cvetoče civilizacije na Kreti so našli tudi več primerkov napisov, ki so bili zapisani v teh različnih pisavah. Prva in najstarejša je bila piktografska (slikovna), ostali dve pa so strokovno imenovali linearna A in linearna B pisava. Pri razvojanju teh pisav predstavlja veliko težavo to, da ne poznamo jezika, ki so ga govorili na Kreti. Šele v najnovejšem času je uspelo Angležu Michaelu Ventrisu razvozlati linearno B pisavo, medtem ko ostali pisarni spomeniki ostajajo še nerazkrita skrivnost.

Podobno se dogaja s hetitsko pisavo, ki je nastala v civilizaciji, katere cvetoči razvoj se je prekinil okrog leta 1200 pred našim štetjem. Od kod so prišla ljudstva, ki so na ozemlju današnje Turčije zgradila močno civilizacijo, ostaja zavito v temo. Prav tako je neznan jezik, ki so ga govorili. Zato tudi dokaj uspešen poskus, ki ga je v tem stoletju opravil Čeh Bedžik Hronzy, da bi razvozlat hetitsko pisavo, v znanstvenih krogih še ni povsem potrjen. Potrebno bo njegove zamisli preskusiti ob morebitnih novih tekstih.

V strokovnih znanstvenih krogih si še sedaj niso povsem edini, kaj je s skrivnostno civilizacijo, katere zapuščine so našli, ko so skozi dolino Mohendžo – Dara in Harape gradili železnico Karači-Lahori. Po nekaterih znamenjih sklepajo znanstveniki, da gre za najstarejšo civilizacijo v zgodovini človeštva. Ta civilizacija je razvila tudi lastno pisavo, ki pa še danes čaka na človeka, ki bo odgrnil z nje pajčolan skrivnosti.

Ko govorimo o teh pradednih civilizacijah, so nam težave pri odkrivanju in dešifriranju njihovih pisav razumljive, nerazumljivo pa nam je, da je celotno preteklo pisavo, razvito okoli leta 1500, za vedno izgubljena vednost o pisavi dokaj visoko razvite civilizacije predkolumbovske Amerike. Legenda nam spunko konkvistador Cortez je s svojo toplotno zagnala črni šturolovec popolnoma razjedal in uničil azteška mesta, ki so hranila kulturo zapuščino dnevnega ljudstva Majev. Koliko letopisov, kronik in drugih pisav spomenikov je zgorle med divjanjem konkvistadorjev, ne bomo nikoli zvedeli. Imamo pa zanesljivo pričevanje nekega jezuita, ki v knjigi o osvajanju Mehike piše, da so izobrazbeni Azteki znali brati in pisati ter da so imeli bogato literaturo. Žal pa od njih ni ostalo skoraj nič. Nekaj redkih kodeksov, ki so se po naključju ohranili, in napisi na kamnitih zgradbah pričajo o dokaj visoko razviti slikovni pisavi. Toda vse do danes znanstvenikom ni uspelo razbrati to pisavo. Pred nekaj leti se je skupina znanstvenikov sovjetskega matematičnega inštituta pod vodstvom profesorja Soboljeva lotila dešifriranja majevske pisave z elektronskimi računalniki, vendar še ni znano, ali jim je uspelo najti ključ za branje.

S hipnozo ob težu

Že dolgo je, odkar je človek pletel v vesolje in izkusil stanje breztežnosti, stanje, ki je v izkustvu človeka nekaj povsem novega. Kljub številnim raziskavam, dolgotrajnim poskusom v vesoljskih postajah pa znanstvenikom še ni uspelo razvozlat vseh skrivnosti vpliva breztežnosti na človekov organizem. Velika ovira pri tem je, da lahko stanje breztežnosti dosežemo le v vesoljskih ladajah in v posebnih napravah ter letalih, pa še to ne za dolgo. Zato je toliko bolj presenetljiva vest sovjetskih znanstvenikov, ki zatrjujejo, da jim je uspelo simulirati občutek breztežnosti s pomočjo hipnoze.

Prva misel je, da je kaj takega nemogoče, saj smo vsi na zemlji podvrženi vplivu njene gravitacije, toda poskusi dokazujejo nekaj povsem drugega. S hipnozo niso sovjetski znanstveniki samo sugerirali občutek breztežnosti, več, hipnotizirani človek se je tudi obnašal tako, kot bi se resnično nahajal v stanju breztežnosti. Roke so mu lebdele v zraku, pa tudi spal je z dvignjenimi nogami. Zanimivo je, da pri hipnozi ni šlo za „spanje“, kot si običajno predstavljamo. Hipnotizirani človek je popolnoma običajno reagiral na vse druge spodbude okolja, bil je povsem buden, edino svoje teže ni čutil. Sprva je hipnotizerjem uspelo doseči tako stanje samo za kake pol ure, zdaj pa poročajo, da traja hipnoza tudi do deset dni.

Morda je najbolj presenetljivo to, da na hipnozo reagirajo tudi tiste telesne funkcije, ki jih ne vodi volja. Hipnotiziranim osebam se je, podobno kot vesoljcem, v prvih 24 urah močno povečal pritisk in krvni tlak, kasneje pa jim je počasi upadel. Skratka, povsem enako, kot se to dogaja v vesoljskih ladajah.

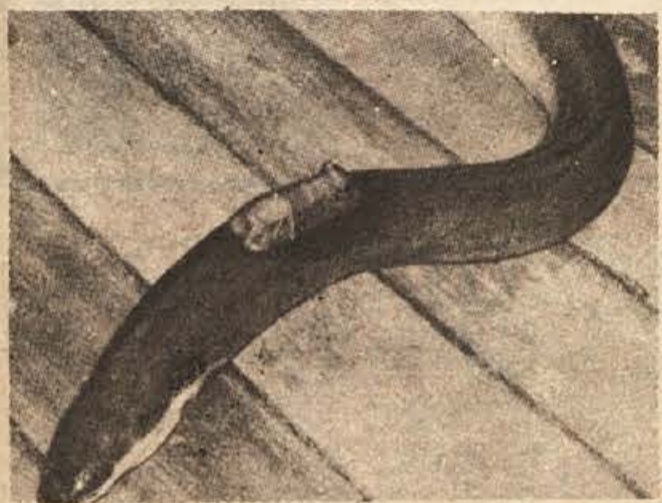
„V tem ni nič nadnaravnega!“ trdi vodja teh poskusov prof. Juggnov. „Če lahko s hipnozo odstranimo občutek bolečine, zakaj bi ne tudi težnosti!“

Elektronika sledi živalim

Drabni oddajniki, pritrjeni na jegulje, pomagajo raziskovalcem, da odkrivajo skrivnostne poti, ki jih ubirajo te živali - Nagon

Kaj žene ptice, da preletijo na stotine kilometrov do svojih gnezd? Kaj žene losose, da preplavajo širna prostranstva Tihega oceana, da pridejo do svojih rojstnih rek? Ena sama beseda je, ki poskuša razložiti to početje – nagon.

Znanost se že dolgo spopada s to skrivnostno močjo, vendar je ne more povsem jasno razložiti, ker so sama raziskovanja zelo težavna. Težko je namreč slediti ribjim ali ptičjim jatom, občasna zaznavanja posameznih živalskih primerkov pa so preveč prepuščena naključju. Znanost je zato poklicala na pomoč najsodobnejšo elektroniko, ki ji omogoča boljši pregled nad gibanjem posameznih živalskih vrst. Znani so primeri, da so biologi sledili gibanju jelenjih čred celo preko satelita. Podobno skušajo zdaj doseči tudi pri tistih živalih,

S tako napravo na sebi potujejo jegulje po svojih skrivnostnih poteh, ki jih hoče človek odkriti.

katere zaradi njihove majhne velikosti ni mogoče vgraditi večjih oddajnikov.

Potovanje jegulj iz evropskih rek v Sargasko morje in h Kanarskim otokom, kjer se odrasle živali prodajo, so zabeležili šele v začetku tega stoletja. Ze ob začetku teh zapažanj se je našlo veliko dvomljivcev, ki menijo, da je kaj takega povsem nemogoče, čeprav je znano, da v živalskem svetu velika popotovanja niso redkost. Pravijo, da jegulje nimajo nobenega pravega organa, ki bi jih vodil po dolgih poteh, ter da imajo v sebi premajhno zalogo energije za tako dolga potovanja. Morda bo vse te pomisleke dokončno razbilo raziskovanje o potovanju jegulj. Raziskovalcem je v veliko pomoč drobnih elektronskih oddajnikov. Velik je samo nekaj centimetrov in oddaja signale, ki jih je mogoče sprejemati iz daljave več kot en kilometer. Na posamezne jegulje pritrjuje oddajnike in potem raziskovalna ladja sledi jati jegulj na njenem potovanju. Ne ovira jih slabo vreme, slaba vidljivost in druge nevarnosti. Raziskovalci nezmotljivo sledijo guljam.

Razvratnica ali devica

Spor o kreposti francoske junakinje vre

Veliko zgodovinskih resnic je spornih zategadelj, ker zanje ni vseh dokazov. Pogosto pa vsi dokazi sploh niso važni, zgodovinska resnica je kljub temu resnica. Ena takih resnic je tudi, da je bila Jeanne d'Arc ali Ivana Orleanska zelo pogumna ženska.

Jeanne se je rodila 1412 v normanski vasi Domremy. V trenutku verske zanesenosti je menda zasišla nebeske glasove, ki so ji ukazali, naj reši Francijo pred angleškimi zavojevci. Po mnogih krizih in težavah je prišla do kralja in ga prepričala, da je pozvana bratini domovino. Dobil je manjšo vojsko in z njo premagal

V tem rouenskem stolpu je bila menda zaprta Devica Orleanska, preden so jo sežgali na grmadi.

Angleže, ki so 1429 oblegali Orleans. Kmalu zatem je padla v roke angleških zaveznikov Bourginonov, ki so jo proglasili za čarovnico in jo na hitro sežgali na grmadi v Rouenu leta 1431, njen pepel pa vrgli v Seine.

Prav pred kratkim pa so začeli v Franciji prepri o kreposti pogumne Jeanne. Dolga stoletja je dekle veljalo za narodno junakinja in simbol devštva (od tod Devica Orleanska), leta 1920 so jo proglasili celo za svetnico. Zdaj pa nekateri trdijo, da ji polteni užitniki niso bili niti malo tuji, bila je namreč prava razvratnica. Ne za eno ne za drugo trditve pa ni trdnih dokazov, kar končno tudi ni važno, kajti že na začetku smo zapisali, da je zgodovinska resnica o pogumnosti čednega dekleta pač verodostojna. Zato prepri, ki danes razvnamo francoske zgodovinarje, spominjajo na „globokoumno“ srednjeveško teološko zdravo okoliš vprašanja: Koliko angelčkov gre lahko na na konico šivanke?

(Ne)resnice z napako

Na sodišču je ves čas zatrjeval, da je podel (pađel).

Temeljito je opoval (opisoval) to naše življenje. Sklenili so počistiti (počastiti) direktorja in so v njegovi odstonosti takoj napravili seznan pogrebnih (potrebnih) stroškov. Ko je bilo sestanka konec, je tajnici objubil, da jo po podiral (podpiral) vse dotlej, dokler ne bo njenim pravicam povsem ustreženo.

NABRAL: J. JUST

Zanesljiv dokaz, da so v Estoniji našli originalnega Rembrandta, je bakrorez z naslovom Mati.

Neznani Rembrandt

V Tartu odkrili nove Rembrandtove grafike

V estonskem mestu Tartu so našli Rembrandtove bakroreze; odkrila jih je Tinja Nurk, umetnostna zgodovinarica, zaposlena sicer kot glavna knjižničarka na tamkajšnji univerzi.

Ko je urejala stare listine v univerzitetni knjižnici, je Nurkova naletela na majhen temno siv album, ki je imel na platicah v zlatu odtisnjeno ime velikega holandskega mojstra. Izkazalo se je, da so štirje listi originalni Rembrandtovi bakrorezi.

„Pravzaprav sem imela veliko srečo,“ je povedala presenečena knjižničarka. „Na Holandskem so prav tedaj izdali v devetnajstih zvezkih Leksikon svojega znanstvenika Hollsteina. Zadnja dva zvezka sta posvečena Rembrandtu in tu sem našla potrditve za svojo domnevo. Med skrbnim pregledovanjem sem na enem od bakrorezov opazila napis Mati, začelnici avtorjevega imena in letnico 1628. Tudi drugi trije bakrorezi so imeli zanesljive sledi, ki so vodile v logičen sklep, da je lahko avtor teh del samo veliki flamski umetnik.“

Potem je bil vsak dvom odveč: štiri bakroreze iz prej omenjenega albuma je lastno ročno izdelal sam veliki Rembrandt, odtise drugih listov, ki jih album vsebuje, pa je najbrž naredil na podlagi Rembrandtovi originalov neznani umetnik, in sicer mnogo kasneje. To potrjuje vrsta in kakovost papirja ter vodni tisk na njem.

Napredek je že v tem, da so sami znanstveniki začeli gledati na svoje delo tudi s širšega stališča in niso več brezbržni do tega, kakšne so lahko praktične posledice njihovih odkritij.

Strah pred pametjo

Med genetiki vsega sveta se širi preplah. Prvič po skoraj sto letih, odkar so se znanstveniki z vso strastjo pričeli ukvarjati z geni, kemičnimi nosilci dednosti, so se prestrašili lastnega početja. Vedno novo odkrivanja na področju genetike so jih postavila pred dejstvo, da prav vsa nadaljnja raziskovanja lahko postanejo zlo za bodočost človeštva. Dogodi se lahko, da izgube oblast nad tem, kar ustvarjajo v laboratorijih, ali pa da vojska zlorabi odkritja za biološko vojno. Na svetu bi potem prav kmalu prebivale čudne človeške pošasti, novi mikroorganizmi, odporni do antibiotikov, manjšina človeštva pa bi lahko večino držala v temi duševne zaostalosti.

Enajst znanstvenikov, strokovnjakov na področju genetskih raziskav, med njimi tudi najslavnejši, dr. James Watson, ki je prejel za svoje delo Nobelovo nagrado, poziva genetike vsega sveta, naj slede njihovem zgledu. Ti znanstveniki so slovesno objavili, da bodo opustili vse nadaljnje poskuse manipuliranja z geni.

Se je človek prestrašil lastnega znanja? Zgodba o atomski energiji, ki jo je človek izvil naravi, a jo je najprej uporabil kot uničevalsko orodje, se lahko ponovi tudi z genetiko. Je razum prehitel človeka ali je končno le nastopil čas, ko človek na lastno početje gleda veliko bolj zrelo, kot je v prvih obdobjih silovitega razmah znanosti? Apel enajstih znanstvenikov govori v prid trditvam, da človek zna usmerjati moč svojega razuma na prave poti. Ali pa je to samo krič „vpijočega v puščavi“, ki bo ostal osamljen.

Potem je bil vsak dvom odveč: štiri bakroreze iz prej omenjenega albuma je lastno ročno izdelal sam veliki Rembrandt, odtise drugih listov, ki jih album vsebuje, pa je najbrž naredil na podlagi Rembrandtovi originalov neznani umetnik, in sicer mnogo kasneje. To potrjuje vrsta in kakovost papirja ter vodni tisk na njem.

Napredek je že v tem, da so sami znanstveniki začeli gledati na svoje delo tudi s širšega stališča in niso več brezbržni do tega, kakšne so lahko praktične posledice njihovih odkritij.

KRPANOV KOTICEK KRPANOV KOTICEK

Sol in brusni

Sel sem oni dan po občinskih cestah s svojo koblico. Žival se je kar šibila pod tovorom, da so ji ostarele noge drgetale, in je od časa do časa žalostno pogledala vame. A ji nisem mogel prav pomagati – tovor je pač bilo treba prepeljati. Tako sta krevsljara od hiše do hiše, kamor je bilo treba iti.

Na poti me sreča sosed Jaka, tisti možakar, ki zna zelo daleč in točno pljuniti, pa tudi besede zna prav nesramno obračati. Hotel sem hitro mimo.

„Hej, Martin!“ me pobara. „Kam pa rineš z ubogo živaljo?“

„J, kam, po potih!“ sem mu odvrnil. On pa seveda porine nos v moj tovor, firbec presneti.

„Kaj pa tovoris? Sila velika brusov in soli mora biti v vrečah, da ti koblica kar stoka!“

„Ja, brusl so, pa sol tudi!“ sem mu odvrnil. Da bi se ga prej ko mogoče znebil in nadaljeval svojo pot.

Sosed Jaka pa začne s

prsti, rumenimi od tobačnega dima, tipati po vreči. Najprej samo tako naraho, potem pa vse močneje pritiska v vrečo, na obrazu pa se mu riše začudenje.

„Eh, Martin, veš... nekam mehki so tile tvoji brusl... čudno sešesti ta vreča sol...“ govori in suva v tvoje, neobdiga greba. Potem pa kot po nesreči razveže eno od vreč, da se usujejo listi po tleh.

„Prevariti si me hotel, Martin! Nobenih brusov in nobene soli ni v vrečah, ampak samo počekčan papir!“ je razočarano koltenil.

„Ko si že tako radoveden, pa naj ti bo!“ dem. „S koblico raznašava gradivo za seje, da bodo delegati znali prav jezik obrniti na sejah. Veliko ga je, tega papirja. Ne moreš pa reči, da niso to tudi brusl in soli. Brusl za jezike in sol za glave!“

Sel sem naprej, sosed Jaka pa je z odprtimi usti smrel za menoj.

MARTIN KRPAN

PARADIŽNIK V SREDNJEM VEKU

Ko je dopoldne Paradižnik odšel pri kovaču svoj oklep, je bil ta še vroč. Na junaških prsih se je nato ohladil in – skrčil tako, da ga nisem vitez Paradižnik ne bi potegnil s sebe niti z jezgovanom. „Po turnirju skočim spet h kovaču, da mi ga ogreje...“ se je tolažil Paradižnik in spušil na prireditev.

Po turnirju pa, kot vemo, je bil ples in Paradižnik se je vrtel kar z oklepom na sebi. „Prava reč!“ boste dejali...

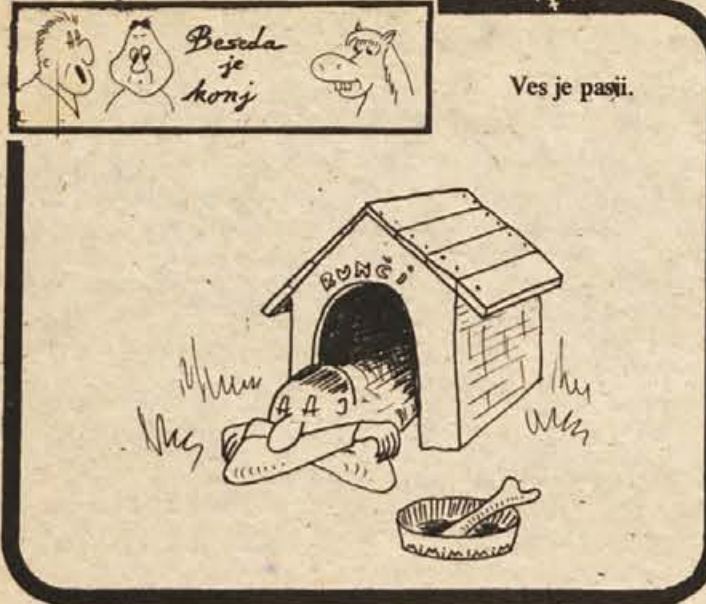
Da, prava reč – če bi se to dogajalo dandanes, v času, ko vsadajo svetu vsemočignji detergenti in pralni stroji! V tistem sivem srednjem veku pa se stvari niso bile tako enostavne. Celotno najboljše hišah si staknil bolno, us, stenico! In kjer se je trijo ljudi, tekstila in laulj – kot na primer na plesih – tam je mrgolelo nadežnih živalic.

Torej je več kot razumljivo, da je Paradižnik staknil bolho in da je ta nadlega zlezla pod sam oklep. In

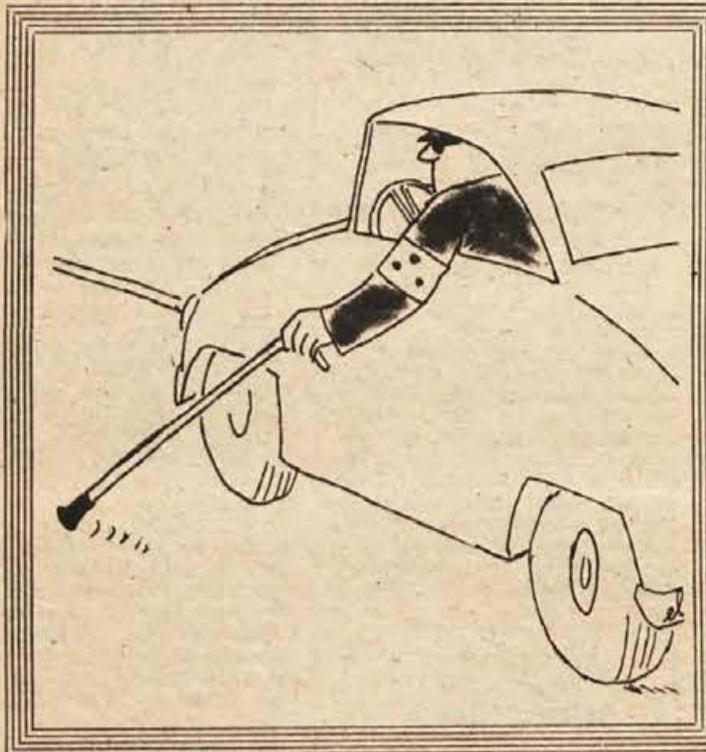

plesni je vitez Paradižnik s cesarico pod njegovo pločevinasto srajco po je plesala bolha ter sesala njegovo modro kri. Mitli je možok okrog sebe, ki iz uma se zvjval in se potil – popraskati pa se ni mogel!

„Lej, lej! Nov ples!“ so vzklikali okoli stoječi in že so bili tudi oni na parketu. Zvijajoč se kot gliste so posnemali imenitni par. In ko se danes čudimo moder-nim plesom, ali kdaj pomislimo, da so se rodili v sivem srednjem veku in da je njihov oče naš Paradižnik?

Ves je pasji.

Dolenjski list pred 20 leti

Pijemo še več

VELIKO JE BILO napisanih in izgovorjenih besed, prikazanih pa tudi filmov o škodljivosti pretiranega pitja alkoholnih pijač, vendar so vsi ti nauki padli na nerodovna tla. Pijemo, morda pijemo še več kot nekdanj. Zadnje čase nam statistični podatki pričajo, kako veliko škodo trpijo posamezniki in družine zaradi alkoholizma. S tem zapravljamo svoje zdravje in si ustvarjamo poleg tega še težko življenje. Premnoge družine pripelje alkoholizem v gospodarski propad, pomanjkanje in bedo. Samo v Novem mestu so gostinski obrati v letošnjem letu iztočili alkoholnih pijač za 45 in pol milijona dinarjev.

KAKO RESNO je stanovjansko vprašanje v Novem mestu povedo številke: neresenih je 352 prošenj za stanovanja, v letošnjem letu pa jih je bilo rešenih le 6. V mestu je stanovanj manj kot pred vojno, čeprav se je število prebivalcev precej dvignilo, poleg tega pa so tu še pripadniki JLA s svojimi družinami. Gradnja stanovanj ne poteka tako hitro, kot raste prebivalstvo. Ljudski odbor mestne občine je sprejel sklep, da se takoj določijo prostori za gradnjo privatnih stanovanj, za katera je precej zanimanja.

TUJCU SE razgme s semskihe rebri, posejane s trnjem, čudovit razgled po Beli krajini. V jutrih leže megle do Metlike, valoviti kraški svet pa tone v belo morje tudi na jugu. Iz belih kopen rastejo nizki belokranjski griči kot otoki sredi brezimnega vodovja. Bela krajina ima svojevrsten čar.

TO, KAR SE je nam trideset let samo obljubljalo, se je letos uresničilo: dobili smo električno luč. Gornje Kamence, Dajni vrh, Hudo so bile poslednje vasi v naši občini, kjer smo si do letos še svetili s petrolejkami. Vaščani sami smo veliko prispevali z delom, prav tako nas je v tem prizadevanju podpir OLO Novo mesto, za kar smo mu vsi hvaležni.

(IZ DOLENJSKEGA LISTA 3. decembra 1954)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Birokratizem naj se opusti

(Vse mu t e m u) razumen človek ne more pritrjevati. Ako hoče postava kaj doseči, obdržati mora gotove predpise, ker sicer postava ni. Vendar pa bi se predpisi v marsičem olajšali, in marsikaj bi se lahko kar opustilo; na primer – birokratizem, za katerega je priprosti kmetovalec pač najmanj sprejemljiv. To so stvari, katerih kmetje izvrševati ne morejo, ker se od njih preveč zahteva.

(Kakor se) kaže, se bo res kmalu izvela volilna preobnova. V državnem zboru se sedaj resno bavijo s to stvarjo; saj je tudi še skrajni čas. Med raznimi strankami so bila dolga poganja o tej stvari in so še. Celotna kolicija je zaradi tega prišla v nevarnost, po kateri bi nam Slovenec prav nič ne bilo žal. Nadejali smo se, da se uvede v našim cesarstvu občna volilna pravica, ker ta je edina in naprednijska stvar.

(Zad njo nedeljo) je bil v kmetijski branici razgovor o vpletjavi sladkorne obrti na Dolenjskem. Poslušalci so pazno sledili razpra-

PO SVETU OKOLI

MESEC POTROŠNIKOV – Pretekli mesec smo praznovali kot mesec potrošnikov. Na prav poseben način pa je svoje potrošnike „razveselil“ neki mesar iz Vranjeja, ki je kupcem prodal namesto telečjega mesa konjsko in oslovsko meso. Pravzaprav „prispevek“ mesarja ni nič posebnega za naše potrošnike, saj so tega vajeni. Drugačnega mišljenja je bila le triina inšpekcija, ki je mesarja za njegovo početje trdo prijala.

V PERSPEKTIVI – Nekdanji ameriški predsednik Nixon ima veliko zaupanja v pravičnost zgodovine. V bolnici, kjer se je zdravil, je izjavil časnikiarjem, da bo nekdo spet velika osebnost v političnem življenju, samo da se v zgodovinski perspektivi pokažejo vse njegove vrednosti. Lahko ugibamo, ali je Nixon mislil tudi na perspektivo pozabljajne tistih zadev, v katerih bi zmanj iskali velikih vrednosti.

LASTNIK – Policijska patrila v ameriški zvezni državi Montani je našla človeka, spečega v pasji hišici poleg precej bogate vile. Menili so, da gre za potepuha, zato so možakar zbudili. Močno se je razhudil. Toda šele ko je dokazal, da je prav in resnični lastnik vile (in pasje hišice), so ga pustili na miru. Zvezel je nazaj v posteljo ter nadaljeval s spanjem. Prav lahko, da je v spalnici smrčal pes.

SKROMNOST – Sedanji svetovni prvak v boksu Muhamed Ali ni ravno skromen človek, a včasih poskuša biti tudi to. Skromna na hi bila last njegova izjava: „Najlepši sem in težko je biti taki veličini, kot sem jaz, skromen, vendar pa mi vsakdo lahko reče „zdravo“ in prav nič mi ni treba plačati!“ Res, težko je biti...

ZVSTOBA – Neka restavracija v zahodnonemškem mestu Rothenbusche je nedolgo tega slavila stoletnico poslovanja. Ob tej priliki je sedanjim lastnik restavracije dal v vseh častnih nastopi oglas: „Ob stoletnici naše restavracije se zahvaljujemo vsem gostom, ki so nam bili ves ta čas zvesti!“ Lastnik bi bolje storil, če bi to oglas dal razobesiti kar na pokopališču, kjer večjeje počitovajo že dolgo stalni gostje izpred sto let.

DOLGOVI – Muenchenski mestni moše so javno razgrnili še eno plat minulosti olimpijskih iger, da bo naslednji organizator vedel, pri čem je sestavil so spisek tistih držav, ki še zdaj niso poravnale odškodnin za televizijske prenose. Na tem spisku je tudi Saudska Arabija, ki je sicer dolgove v celoti vrnila, toda natančno v tistem času, ko je bil dolar najmanj vreden.

NAKLJUČJE – Bobo Rahim iz kolhoza „Kommunist“ v sovjetski republiki Tadžikistan je pred kratkim praznoval stoletnico. Da bi bilo praznovanje čim bolj slovesno, se je krepkemu moču točno na njegov rojstni dan rodil potomec št. 100.

(IZ DOLENJSKIH NOVIC 1. decembra 1894)

Trezen bi se lahko ognil

Anton Bernardič z Ljubne bo 10 mesecev zaprt, ker je pijan s fičkom zadel 80-letno žensko, ki je na poti v bolnišnico umrla

Na novega leta dan je v jutranjih urah Anton Bernardič, 37-letni delavec z Libne pri Krškem, hotel s fičkom domov, starejše ženske pa k maši, vendar se je pot za oboje tragično končala.

Po preokropani silvestrski noči je imel Bernardič 2,77 promila alkohola v krvi, pa je vozil fička, ki je imel vrh vsega še slabe zavore in leva luč mu je slabo svetila. Danilo se je, ko je vozil na cesti Senovo-Brestanica in prehitel štiri pešce, ki so šli po desni strani ceste in so zavzemali pol cestišča.

Tik preden je Bernardič pripeljal do ljudi na cesti s hitrostjo okrog 30 km – tako je ugotovil izvedenec – sta dve ženski skočili čez cesto. Ena, ki je bila bolj urna, je avtu ušla, drugo je zadel. Jožeta Javornik, stara 80 let, je padla najprej na prtljažnik avtomobila, potem jo je odbilo še 7 metrov daleč, kjer je hudo poškodovana obležala.

Bernardič je takoj ustavil in Javornikovi nudil prvo pomoč, pokazal prizadetost in počakal, da so jo odpeljali z rešilcem v bolnišnico, kamor pa ženska ni prispela: med prevozom je hudim poškodbam podlegla.

Senat okrožnega sodišča, ki mu je predsedoval Janez Kramarič, je ugotovil sokrividno oškodovanke, obtožencu pa

očitajo predvsem to, da je vozil vinjen. Če bi bil trezen, bi najbrž pešcem zatrobil ali jim posvetil z lučjo, preden jih je prehitel, pa tega ni naredil. Skratka: menijo, da zaradi vinjenosti ni bil dovolj previden. Prisodili so mu 10 mesecev zapora nepogojno, razen tega so mu odvzeli voziško dovoljenje za dve leti. Sodba še ni pravno močna.

Brenta v razpravni dvorani

Konec novembra so v razpravno dvorano novomeškega okrožnega sodišča prinesli brento, tako, kakršno potrebujejo vinogradniki. Čisto navadno brento, ki pa je bila dokazni predmet zoper obtožnega Jožeta Junkarja, 40-letnega kmeta iz Malega Bana.

Obtožnica je Junkarja bremenila, da je letos julija v domači vasi vlomil na podstrežje zidanice Marije

Krhin in skozi strop prišel v zidnico. Odsedel je samo brento, vredno okrog 200 din.

„Nisem in nisem,“ je trdil Junkar. „Brento, ki so jo pri meni našli, sem kupil in naramnice sam zašil.“ Sodišče mu ni verjelo, kajti brento, najdeno pri Junkarju, je Krhinova, spoznala za svojo, sedlar Lopatec pa je brento prav tako spoznal za last Krhinove, ker je na njej šival naramnice s posebnimi šivi.

Ker je Junkar po mnenju sodišča prišel v zidnico že z namenom, da bo odnesel brento, in ker je njena vrednost manjša od 250 din, je bilo njegovo kaznivo dejanje mala tatvina. Sodišče mu je izreklo 300 din denarne kazni. Uspoštevali so tudi, da Junkar doslej ni bil še nikdar kaznovan. Sodba še ni pravno močna.

Bleknil tjavdan

Nepremišljeno duhovičenje je lahko tudi žalitev, kakršno zakon priganja

38-letni Stanislav Pugelj, doma iz Stranske vasi, sicer pa delavec v Nemčiji, je prišel pred okrožno sodišče v Novem mestu zaradi žalitve države in njenih predstavnikov. Pugelj je namreč 21. julija letos, ko je bil doma na obisku, v Birčni vasi zagrešil kaznivo dejanje. Znanci so ga dražili, da ima tako „fin“ avto, da ga bo moral pustiti kar na carini, on pa je hotel duhovito odgovoriti in je bleknil odgovor, ki pa je pomenil kaznivo dejanje.

Pri priči mu je bilo sicer žal in je izjavil: „Ušlo mi je, nisem tako mislil,“ vendar mu kazen pred sodiščem vseeno ni ušla. Čeprav je tudi senat verjel, da je žalitev izrekel nepremišljeno, v duhu zafrkantskih vaških pogovorov ob pijači, so mu vseeno prisodili 6 mesecev zapora, pogojno za dobo dveh let. Sodba še ni pravno močna.

NEPRIPRAVLJENI

28. novembra okrog 14. ure je začelo na novomeškem območju močno snežiti. V dobrih dveh urah so se razmere na cestah hudo spremenile. Snežna brozga, spolzko cestišče in neprevidnost sofarjev so povzročili več manjših nesreč. Očitno vozniki niso bili pripravljeni na sneg. Bili so premalo pozorni na spremenjene razmere, pa tudi avtomobilov niso imeli ustrezno opremljenih. Marsikomu je bilo potem žal, da ni pravočasno namestil zimskih gum.

S SMRTJO JE PLAČAL

27. novembra dopoldne je v blagem desnem ovinku na desni strani ceste pri Logu stal z avtom 70-letni Ivan Ostroveršnik iz Sevnice. Imel je prižgane leve smerne kazalce, vendar je tovarnjakar Boško Ačič iz Zemuna, ki je pripeljal za njim, nameraval obvoziti stoječe vozilo. Tik pred srečanjem je na cesto zapeljal tudi Ostroveršnik. Kamion ga je zadel, voznik osebnega avta pa je padel iz vozila in obležal na kraju nesreče mrtev.

PO NASIPU NAVZDOL

26. novembra ponoči je Rudolf Račić, star 25 let, doma iz Viher, vozil z avtom po nekategorizirani cesti proti Krški vasi. Vozil je prehitro, zato ga je vrglo s ceste, nakar se je kotalil po 7 m visokem nasipu in pristal na avtocesti. Na avtu je za 10.000 din škode. Voznika so prekusili z alkotestom in balonček je popolnoma pozelenel.

Smrtna nesreča v gozdu

2. decembra se je v gozdu Strmole smrtno ponesrečil 63-letni Jože Peterle iz Cikave pri Trebnjem. Možak je nič hudega sluteč s 16-letnim sinom v gozdu podiral drevesa za drva, ko se je zgodila nesreča.

Ko sta podžagala drevo, debelo okrog pol metra, se je to pri padanju naslonilo na veje drugega drevesa. Peterle starejši je nato stopil pod podprto drevo, da bi ugotovil, kaj ga drži, v tistem hipu pa je deblo padlo in se prevrnilo nanj. Sin je takoj prežagal deblo in očeta rešil težke gnote, vendar je bila pomoč že prepozna. Peterle starejši je umrl zaradi hudih poškodb prsnega koša.

DENAR V PREDALU

25. novembra zjutraj so v novomeškem podjetju ROG videli, da je bilo vlomljeno v skladišče. Ko so si strokovnjaki ogledali kraj vlomila, so ugotovili, da je vlomilec v soboto ali nedeljo v dostavni kombi, ki je stal na dvorišču, v njem pa se je založil z raznim orodjem. Nepridiprav je potem zlahka prišel v skladišče, kjer je našel v nezaklenjenem predalu pisalne mize 2050 din. Seveda je šel denar z njim. Dokler ne bo narejena inventura, ne morejo reči, koliko je zmanjkalo tudi oblačil.

Zadnje čase je precej tatvin v poslovne prostore, kljub temu so v kolektivnih neprevidni. Še zmeraj puščajo denar po predalih!

Previdnost - mati modrosti

Minila sta dva meseca, odkar imamo v veljavi nov zakon o urejanju cestnega prometa, ki naj bi pripomogel k zmanjšanju števila nesreč in, po ostrejših kaznih soodeč, naj bi tudi udeležencem v prometu vtil malce strahu v ko-

sti. Če je treba poseči v žep tako globoko, da se ti ves mesec pozna, potem vsak raje prej pomisli, kako vozi. Da je res tako, kažejo odgovori sofarjev avtomobilov:

IVAN LENARČIČ, gradbeni delovodja iz Brusnic 53: „Dvanajst let sem voznik in v vsem času nisem imel dosti prekrškov, odkar je novi zakon v veljavi, pa sploh nisem nič narobe naredil. Opažam, da so zdaj vozniki veliko bolj previdni, medtem ko so pešci še nedisciplinirani. Nekateri so celo nesramni: izvijajo, češ saj mi nič ne moreš, ti za volanom! Po mojem se vozniki motornih ki se z avtom vozi v službo, je odvzem knjižice lahko tudi izguba dela.“

FRANCI RUS, elektroinstalater iz Novega mesta, Trdinova 25: „Jaz ne pijem, kadar vozim, ne prehitvam, kjer se ne sme, sem previden, zato miličniki z menoj nimajo opravka. V osmih letih, odkar vozim, nisem veliko plačal zaradi kršitev cestnoprometnih predpisov, od oktobra naprej pa sploh ne. Enkrat sem doživel hujšo prometno nesrečo, zdaj je moje geslo za volanom: Čez previdnost je ni!“

ANGELA TISU, pedagoška svetovalka iz Novega mesta, Mestne njive 6: „Odkar vozim, me še nikdar ni ustavila miličniška kontrola, še nikoli mi ni bilo treba pokazati dokumentov in še nikdar nisem naredila prekrška. Imela pa sem dva karambola. Vozim veliko, saj imam terensko službo, sem pa previdna, posebno, odkar je v veljavi novi zakon. Kot vidim, posebno na prehodih za pešce, so bolj previdni in ustrežljivi tudi drugi vozniki.“

INŽ. NIKOLA LADIKA iz Metlike: „Štiri leta vozim avto, pa še nikdar nisem plačal mandatne kazni. Upam, da mi zaradi te izjave ne bo sreča obrnila hrbta. Vozim pa dobro, zakaj bi me torej kaznovali? V avto sedam skoro vsak dan, včasih grem tudi na daljše vožnje, pa doslej še nisem imel sitnosti zaradi prekrškov. Važno je, da sofer ne precenjuje svojih sposobnosti in sposobnosti vozila.“

REZKA BOBIČ, trgovka iz Novega mesta, Gubčeva ulica 18: „Veliko vozim, saj ne mine dan, da ne bi morala z avtom kam po opravkih. Če drugam ne, peljem v Trško goro, v zidnico. Pred leti sem plačala kazen zaradi nepravilnega parkiranja na tržnici, odtlej sem še dvakrat bolj previdna. Zadnja dva meseca me kontrola na cesti še ni došla. Tudi če bi me, imam avto v redu in vozim po predpisih. Kot vidim, je zadnje čase večina voznikov bolj umirjena. Ni več takega divjanja po mestu in pred prehodi za pešce čakajo. Prej niso.“

KRONIKA NESREČ

BRŠLIN: AVTO V MOPEDISTA – 26. novembra zjutraj se je Martin Kebelj iz Vel. Bučne vasi peljal z mopedom proti Bršlinu in pri splotju Kovinarja hotel zaviti v levo. Ker so prihajala naproti vozila, je ustavil na sredi ceste in čakal prosto pot. Medtem je za njim pripeljal s kratkimi lučmi avtomobilist Franc Kavšek z Malega Kala, zadel moped in Keblja podrl. Poškodovanega mopedista so odpeljali v bolnišnico, gmotna škoda pa ni velika.

JEDINŠČICA: 28. novembra zvečer je Dragan Radović iz Črnomlja vozil avto proti Novemu mestu. Pri Jedinščici je avto v ovinku zaneslo, potem je trčil v drug avto, ki ga je naproti pripeljal ljubljancin Milan Alič. Radović se je pri nesreči lažje poškodoval, na obeh avtomobilih pa je za 20.000 din škode.

ČRNOMELJ: PREHITEVAL V OVINKU – 26. novembra dopoldne je Jože Hutar iz Sadinje vasi pripeljal z avtom od Trga svobode proti železniški postaji, v ovinku dohitel vprego in jo prehitel, tedaj pa je v nasprotni smeri pripeljal z avtom Anton Rožič iz Petrovje vasi. Vozili sta trčili. Škode je za 7.000 din.

SENTJERNEJ: NI SE PREPRICALA – 28. novembra okrog polдне je Marija Rangus, stara 83 let, doma iz Gor. Vrhpolja, prečkala cesto pred zadružno mesnico, kjer ni prehodila za pešce. Rangusova se tudi ni prepričala, če je cesta prosta, tako jo je zadel avtomobilist Anto Turk iz Stare vasi. Turk je pred nesrečo sicer močno zavrl, ni pa mogel preprečiti trčenja. Pri padcu se je Rangusova poškodovala, zato so jo odpeljali v novomeško bolnišnico.

KOROŠKA VAS: ZDOMCA JE ZANESLO – 27. novembra dopoldne je Jožef Šutej, doma iz Sečjega sela, zdaj švedski državljan, vozil z avtom čez Gorjance proti Novemu mestu. Nad Koroško vasio je avto v ovinku zaneslo s ceste po nasipu navzdol. Škode je za 5.000 din.

KAMNI POTOK: ZARADI ODLOMLJENE VEJE – 30. novembra zvečer je Vincencij Omahen iz Stranj vozil osebni avto od Štefana proti Veliki Loki. V Kamnem potoku je na cesti opazil odlomljeno vejo in zavrl. Ker je bila cesta spolzka, je avto zaneslo v levo v osebni avto Karla Zupančiča iz Biške vasi, ki je ravno takrat pripeljal naproti. Gmotne škode je za 7.000 din.

KARTELJEVO: PREVRNEN TOVORNJAK – Bolto Hrovatič iz Male Bučne vasi je 27. novembra zvečer vozil tovornjak po nadvozu pri Karteljevem. V ovinku je zapeljal s ceste na nasip, nakar se je tovornjak prekucnil in obstal na kolesih. Hrovatič nima voziškega dovoljenja, naredil pa je za 4.000 din škode.

OBRRH: V MEGLI ZADEL KOLESARJA – 1. decembra zvečer je Jože Zupančič z Obrha vozil osebni avto od Podturna proti Podhosti. Zaradi megle je imel prižgane kratke luči. Pred vasio Obrh je na kratko razdaljo opazil pred seboj kolesarja Franca Avgustina iz Meniške vasi. Zupančič je sicer zavrl, vseeno pa trčil v zadnje kolo. Kolesar je padel na pokrov avtomobila, nato pa zdrknil na tla. Na srečo ni bil poškodovan, pač pa je gmotne škode za 3.000 din.

BRŠLIN: ZASNEŽENO IN SPOLZKO – Franc Mesojevec iz Češče vasi je 28. novembra dopoldne pripeljal z avtom skozi Bršlin, pri trgovini Dolenjke pa ga je v ovinku zaneslo. Zdrknil je s ceste in trčil v drog javne razsvetljave. Voznik se je lažje poškodoval, na avtomobilu pa je za 4.000 din škode.

Dežurni poročajo

PO DOPISNICE IN CIGARETE – V noči na 27. november je bilo vlomljeno v kiosk podjetja DELO v Bršlinu. Vlomilec je v kiosku vdrl skozi vrata in odnesel nekaj dopisnic in cigaret v skupni vrednosti 3.000 din. Vlomilca še iščejo.

MED SELITVIJO OKRADEN – 28. novembra je neznan tat izkoristil priložnost, ko se je selil Ljubo Babič iz Naselja Majde Silc. S hodnika, kjer je stalo razno pohištvo, je izginila viseča kuhinjska omarica, vredna 600 din.

MOPED SE JE VZGAL – 2. decembra popoldne je izbruhnil požar na gospodarskem poslopju Alojza Zaletela iz Črešnjic. Zgorelo je ostrešje stavbe, gospodarsko poslopje, v katerem je bilo okrog 10 ton sena, 1.500 kg koruze, varilni aparat, cement, les in razno orodje, tako da cenijo škodo na 80.000 din. Požar je nastal na mopedu, s katerim se je lastnik samo 10 minut prej pripeljal iz službe domov in ga postavil v skedenj.

TAT SE JE DOBRO ZALOŽIL – 30. novembra dopoldne je šla B. A. iz Čateža samo za krajši čas iz stanovanja in ga je pustila nezaklenjenega. Tat je to izkoristil, vse prebrskal in ji odnesel 2.500 din gotovine ter precej zlatine, tako da je ženska oškodovana za 7.000 din.

KAR TRIJE RAZGRAJAJČI – 1. decembra ponoči so krški miličniki pridržali do iztreznitve 22-letnega Franka Viranta, 19-letnega Milana Dvoršaka in 17-letnega J. V., vse iz Krškega, ker so opiti razgrajali v gostišču Kovačič v Drnovem in nadlegovali goste.

PREHITRO V OVINEK

25. novembra zjutraj je Janko Fonda iz Lackove vasi vozil tovornjak proti Drnovemu. Ker je vozil prehitro, ga je na mokri cesti v ovinku zaneslo in je trčil v hišo. Škode je za 10.000 din.

VERIŽNO TRČENJE

28. novembra zvečer je padal dež s snegom, potem se je zjasnilo in pritisnil je mraz. Na avtocesti pri Zalokah je nastala poledica, zaradi katere se je zaletelo, prevrnilo ali zletelo s ceste kar 12 vozil. Na krajšem odseku poledene ceste je bilo udeleženi v prometnih nesrečah 7 avtobusov, 2 tovornjaka in 3 osebni avtomobili. Pri trčenju je bilo 5 oseb poškodovanih, od teh dva huje, vse pa so prepeljali v novomeško bolnišnico. Na avtomobilih je po oceni za 690.000 din gmotne škode. Kot ugotavljajo strokovnjaki, je k tolikim nesrečam pripomogla tudi prevelika hitrost glede na cestne razmere.

BREŽICE: PEŠCA JE PODRL – 1. decembra zvečer je Franc Kostanjšek iz Šentlenarta peljal z avtom skozi Brežice proti postaji, ko je s pločnika nenadoma stopil predenj 63-letni Janko Flander iz Brežic. Avtomobilist ga je zadel, nakar so hudo poškodovanega Flandra odpeljali v bolnišnico.

PODBOČJE: PODRL IN POBEGNIL – 2. decembra zjutraj je 16-letni M. L. pripeljal moped do križišča proti Kostanjevici, tam pa je ustavil avto, iz katerega so izstopali šolarji. Mopedist je zadel 11-letnega Milana Kekiča iz Podbočja in odpeljal, vendar so ga miličniki izsledili v Sentjerneju. Vozil je neregistriran moped in vozil je brez dovoljenja. Hudo poškodovanega otroka so odpeljali v bolnišnico.

KRŠKO: PRI PREHITEVANJU – 1. decembra dopoldne je Vera Lasinovič peljala avto proti Krškemu, prehitela pa jo je z osebnim avtom domačin Miro Zupančič. Med prehitvanjem ga je zaneslo in je trčil v avto Lasinovičeve, potem sta se oba prevrnila na streho. Gmotne škode je za okrog 20.000 din.

PRI POGANCIH ŠEST RANJENIH

29. novembra popoldne je bila ena sicer redkih hujših nesreč med prazniki. Zgodilo se je pri Pogancih. Jože Jerele iz Brezovice pri Šmarjeških Toplicah je vozil od Težke vode proti Novemu mestu. V ovinku ga je zaneslo na levo in je čelno trčil v osebni avto Petra Badovinca iz okolice Ozlja, ki je pripeljal naproti.

V silovitem trčenju je Jerele dobil hude poškodbe. Odpeljali so ga v bolnišnico, lažje poškodovani pa so bili tudi Badovinc in njegovi štirje sopotniki. Imajo pa le praske in odrgnine, tako da se bodo lahko zdravili doma. Velika pa je gmotna škoda, saj jo cenijo na najmanj 30.000 din.

Prvi sneg je prinesel kup nevšečnosti: vozniki in vozila niso bili nanj pripravljeni. Posebno na krajih, kjer se rade dogajajo nesreče, so avtomobili spet leteli s cestišča. Posnetek je iz ovinka pri Pogancih, kjer je bila že vrsta nesreč, zgodila pa se je tudi ta na sliki. (Foto: Sandi Mikulan)

Polovica liste še čaka

Ključke 92 novih solidarnostnih stanovanj je za dan republike podelila Lojzka Potrč

V času, ko smo v Novem mestu in drugih krajih slavili nove pridobitve, hodili na kulturne in druge manifestacije in se sploh trudili, da ne bi zamudili ničesar, kar je bilo prirejeno na čast dneva republike, je podpredsednica skupščine solidarnostnega stanovanjskega sklada Lojzka Potrč v sindikalni dvorani na Društvenem trgu delila ključke novih stanovanj tistim proslilcem, ki so ostali po nedavni prvi delitvi solidarnostnih stanovanj v Ragovski ulici prvi na tako imenovani prioritetni listi.

Veliko ljudi, ki tudi že dolgo čakajo na ureditev svojih stanovanjskih razmer, je bilo tokrat razočaranih. Toda vse se naenkrat ne da urediti. „Na prioritetni listi smo ugodili komaj slabi polovici proslilcev,“ je nadaljevala Potrčeva. Ko je poudarila, da bodo vsi drugi prišli na vrsto, da pa je težko reči, kdaj bo to, je menila, da se „bomo morali poslej vsi truditi“, zlasti prek občinskega sindikalnega sveta, da se bo sklad za graditev solidarnostnih stanovanj povečal. Seveda bo treba marsikaj napraviti tudi pri delovnih organizacijah, da bodo same hitreje urejale stanovanjske razmere svojih delavcev.

Čprav je Potrčeva tik pred podelitvijo rekla, da je „v to padla iznenada“, ji je šlo opravilo tekoče izpod rok. Ne dogodi se vsak dan, da bi delili ključke stanovanj, to je dogodek, to je že kar obred. In če stisneš v eni sapi 92 rok, potem ko si jim s ključem za vselitev v novo stanovanje izročil v imenu te družbe tudi zares lepo darilo za dan republike, mora biti občutek še posebno lep: Nisem Lojzke Potrč spraševala, kako ji je bilo pri srcu, ko je posredovala srečo toliko znanim in neznanim ljudem. Vem, da bi kot mati, kot zaposlena žena, kot družbenopolitična delavka odvrnila kratko: „Lepo, prijetno, škoda je le, da jih mora mnogo na tak trenutek še čakati!“

I. ZORAN

Lojzka Potrč: 92 ključev iz njenih rok.

„Dober mesec je mimo, kar smo prav v tej dvorani podelili ključke 78 proslilcem, danes vas je tu 92,“ je nagovorila srečne dobitnike. „Tako smo s sredstvi, ki so jih vsi delovni ljudje vlagali v solidarnostni sklad, zgradili letos 170 družbenih stanovanj. Zbrani denar smo za to leto izčrpali, prihodnje leto pa bomo morali graditi tudi izven Novega mesta.“

Pred dnevom republike je imel delavski svet podjetja Gorjanci v Vavti vasi slavnostno sejo, na kateri je med drugim sprejel sklep o prispevku 100.000 din za partizansko magistralo. Brez razprave so navzoči sprejeli tudi delovni načrt za leto 1975. Na sliki: člani DS med sejo. (Foto: I. Zoran)

Gorjanci sprejeli plaketo občine

Na slavnostni seji delavskega sveta jo je izročil predsednik občinske skupščine Jakob Berič - Odločitev delavskega sveta: za partizansko magistralo prispeva podjetje Gorjanci 100.000 dinarjev

Plaketo občine, s katero je občinska skupščina letos nagradila podjetje „Gorjanci“ za dvajsetleten razvoj in njegov pomemben delež v gospodarstvu občine, je predsednik ObS Jakob Berič izročil temu podjetju 28. novembra, na slavnostni razširjeni seji delavskega sveta „Gorjancev“ v Vavti vasi.

Na tej seji, ki jo je vodil Mirko Jeraj, so sprejeli gospodarski načrt za leto 1975. Med drugim načrtujejo skoraj za 20 milijonov dinarjev novih naložb. Kupili bodo 20 tovornjakov, 10 prikolice, 10 avtobusov, zgradili skladiščno dvorano v avtoparku v Vavti vasi, plačali prispevek za dograditev avtobusne postaje v Straži in pripravili vse potrebno za graditev novega hotela v Novem mestu. Celotni dohodek, ki naj bi bil za 20 odst. večji od letošnjega,

bo presegel 120 milijonov dinarjev; od tega naj bi TOZD tovorni promet ustvaril 83 milijonov, TOZD avtobusni promet 23 milijonov in TOZD gostinstvo 14,5 milijona dinarjev. Zaposlenih bo 564 ljudi.

Kot vsako leto so tudi tokrat sklenili obdariti upokojeince

(30), sindikatu pa so odobrili 20.000 din za novoletno obdaritev otrok. Še posebej so sklenili denarno pomagati upokojeincu Ignacu Jarcu iz Podhoste, ki mu je voda ob poplavih poškodovala hišo.

Z odobravanjem so na seji sprejeli tudi sklep, da prispevajo Gorjanci 100.000 din za posodobitev partizanske magistrale Podturn - Črnomelj - Adlešiči.

Slavnostna seja, ki je bila hkrati tudi proslava v počastitev dneva republike, se je končala s kulturnim sporedom in nastopom pevskega zbora „Gorjanci“ ter recitatorjev in mladih pevcev iz osnovne šole v Dolenjskih Toplicah, kateri so „Gorjanci“ pokrovitelji.

JAVNA RAZSVETLJAVA

Pred dnevom republike so v Vavti vasi dokončno uredili javno razsvetlavo. Razsvetljena je cesta od bencinske črpalke do Rumanje vasi. Dela je financirala straža krajevna skupnosti.

S KRAMPOM V ASFALT

Na nekaterih novomeških ulicah skupina delavcev že več dni prebija asfalt in dela jarke za kable. Ta teden so delavci opravljali taka dela v Muzejski ulici blizu tržnice.

Pionirska banka

Pionirsko hranilnico odpri na OŠ Grm

Novo pionirsko hranilnico smo dobili prejšnji teden na Dolenjskem, odpri pa so jo na osnovni šoli Grm v Novem mestu. Ustanovni občni zbor mladih varčevalcev je bil 27. novembra.

Ustanovitelji te „šolske banke“ so slišali veliko dobrih napotkov, predvsem pa, da se bodo z varčevanjem naučili pravilno ceniti denar. „Česar se Janezek nauči, to Janez zna“, dobrih zgledov za varčevanje pa v naši družbi (pri starejših) ne manjka.

V hranilnici, ki bo odprta dvakrat do trikrat na teden (pred poukom in po njem), bodo vse denarne posle opravljali pionirji vlagatelji, seveda ob mentorstvu učiteljev in pomoči delavcev DBH. Sklenili so, da bo najmanjša obvezna vloga 2 din, obresti pa 7,5 odst. Vsak varčevalec bo dobil hranilno knjižico.

Učenci - ustanovitelji šolske hranilnice na grmski šoli.

Ta „banka“ ne bo vrtela milijonov, saj so jo ustanovili zgolj v vzgojne namene. Pionirjem, ki jo bodo vodili, bo nova oblika vzgoje v samoupravljanju, ki ga razvijajo na šoli. Kajpak ni izključeno, da ne bi tega ali onega učenca bančni posli tako pritegnili, da se bo po končani šoli odločil za delo v bančni oziroma hranilniški službi.

Suhokrajinski drobiž

NA SEDEŽIH SOL V SUHI KRAJINI so nadvse svečano proslavili 29. november, rojstni dan republike. Na proslavah so sodelovali šolarji in ostala mladina. Proslave so bile dobro pripravljene in dobro obiskane. Proslave na Prevolah so se udeležili tudi člani stalnega odbora I. SLOVENSKE ARTILERIJSKE BRIGADE, ki ima patronat nad to šolo.

V PETEK, 6. DECEMBRA, bo krvodajalska akcija v Žužemberku. Pričakujejo velik odziv krvodajalcev, ki imajo na tem območju že svojo

tradicijo. Med Suhokrajinci je lepo število krvodajalcev, ki zaslužijo priznanja, zato predvidevajo tudi v Žužemberku v bodoče sprejem krvodajalcev s skromno oddolžitvijo.

PRIPRAVE NA VOLITVE delegacij za samoupravne interesne skupnosti v krajevni skupnosti Žužemberk so politično dokaj razgibale teren. Krajevni bodo volili na 22 voliščih in bo zanje dan volitev, 8. december, dan glasovanja za hitrejši vsesplošni napredek teh krajev. M. S.

Gostinska šola rešena skrbi

V Novem mestu izročili namenu prenovljeno in povečano gostinsko šolo - Dolgoletnim delavcem podelili priznanja, štirinajstim delavcem pa pisma dokazila o napredovanju oz. strokovni usposobljenosti

Štiska, ki je toliko let ovirala dejavnost novomeškega gostinskega šolskega centra, je dokončno odpravljena. 28. novembra so slovesno izročili namenu glavno stavbo gostinske šole na Društvenem trgu. Ključke je predstavnikom šolske skupnosti izročila Milka Česaček, ena najstarejših sodelavk tega šolskega centra.

Čprav je stavba za šolo velika pridobitev, bo pouk še vedno v treh hišah - še v pritličju sosednjega sindikalnega doma in v Germovi hiši na Glavnem trgu, kjer je gostinski šolski center že pred jesenjo odprl

samopostrežno restavracijo. Šola ima zdaj 14 učilnic za teoretični pouk, 3 učilnice za pripravljanje jedil, 2 pa za pripravljanje pijač.

Glavna šolska stavba na Društvenem trgu je zrasla na temeljih hiše,

ki jo je že 1905 zgradil oče Božidarja Jakca v gostinske namene. Do nedavnega je bila v njej delavska restavracija, zgornje prostore pa je imel šolski center. Stavbo so dvignili za eno nadstropje in jo v celoti usposobili za gostinski pouk.

Pred otvoritvijo je imel združeni svet centra slavnostno sejo, na kateri je o razvoju gostinskega in gospodinjanskega izobraževanja na Dolenjskem govoril direktor Marko Ivancič. Omenil je, da poteka letos 30 let, kar je začela onkraj Gorjancev delovati prva partizanska kuharska šola. Po vojni so bile v Novem mestu najrazličnejše oblike vzgoje in izobraževanja za gostinstvo in gospodinjstvo, tako da je bil predhodnik pred 10 leti ustanovljena šolskega centra za gostinstvo zavod za napredek gostinstva in gospodinjstva.

Na seji združenega sveta so podelili priznanja za 10 in večletno delo petnajstim zaposlenim; prejeli so jih: Milka Česaček, Ludvik Bencik, Jožeta Crnčič, Fani Novak, Marija Berkopec, Marija Malenšek, Marija Perše, Majda Humek, Marija Bon, Marija Horvat, Stefka Mavsar, Nada Medle, Stefka Malnar, Marjan Slak in Marija Erlih. Hkrati so štirinajstim delavcem centra podelili priznanja o strokovni usposobljenosti, ki so si jo pridobili na izpitih 25. novembra.

I. ZORAN

Na otvoritvi gostinske šole v Novem mestu: ena najstarejših sodelavk šolskega centra za gostinstvo Milka Česaček izročila ključke v varstvo predstavnikom šolske skupnosti. (Foto: I. Zoran)

MINI ANKETA:

Ena bistvenih značilnosti vsakdanjika v delovnih organizacijah, pri forumih ali društvenih sestanki, ki so v zadnjem času postali predmet različnih humorističnih obdelav, kajti s sestanki oziroma sestankovanjem nekaj ni v redu. V veliko primerih so odločno predolgi, odvijajo se v nepravem času, velika hiba sestankov pa je nepripravljenost tistih, ki so poklicani, da bi na sestankih tudi kaj naredili. Naše mnenje je, da je še tako zahteven sestanek lahko končan, in to uspešno, v največ dveh urah, nekateri Novomeščani pa so o tem povedali naslednje:

Sestanki

Danilo GUTMAN, letalski mehanik: „Mnogo ljudi prihaja na sestanke brez priprave, oziroma ne da bi poznali gradivo, o katerem teče beseda na sestankih. Informirajo se šele na sestankih, in ko bi lahko posegli v razpravo, je sestanka konec. Da bi bili sestanki kratki in učinkoviti, je torej nujno mnogo dela pred sestanki, vsi bi morali imeti in poznati gradivo, za katerega gre.“

Rudi PETAN, vrtnar v Novoteksu: „Glavna pomanjkljivost sestankov je ta, da prihajajo ljudje nanje, ne da bi poznali problem, o katerem se govori. Zato bi morali imeti več gradiva in časa, da bi se pripravili, kajti zdaj se pogosto dogaja, da se na sestankih govori tudi o stvareh, ki nimajo s tem sestankom nič skupnega.“

Milka ERJAVEC, torbarka: „Sestanki, na katerih sem bila jaz, so bili zelo dobro pripravljene. Vsak je povedal tisto, kar je imel. Če so tudi druge sestanki tako pripravljene, ne vem. Glavno pa je, da vsak, kdor gre na sestanke, pozna gradivo.“

Franc TURK, gradb. inšpektor: „Na sestanke se je treba že prej pripraviti. Samo potem bodo lahko jedmati. Pogosto pa se dogaja, da ni tako, vlečejo se ure in ure, sklepi pa tudi nimajo pravega učinka. To je res že kar bolezensko, zato je nujno, da bi dobil vsak gradivo za sestanek že prej.“

Brane ZUPANČIČ, prodajalec: „Za potrditev kakšnega sklepa in podobno ni potrebno dolgo sestankovati. Marsikje pa je obratno, sestanki so zaradi sestankov, predvsem zato, ker ljudje ne vedo dovolj o stvareh ali pa se ne znajo izražati. Vsak bi moral imeti pred sestankom v rokah gradivo, o katerem se bo razpravljalo. Tako bi bili sestanki kratki in uspešni.“

D. R.

LJUDJE ŽELIJO BITI POUČENI

V več krajih novomeške občine si želijo vzgojnozdravstvenih predavanj. Pouk o zdravi prehrani bi rade žene v Karteljevem, Birčni vasi, Šmarjeti in še kje. Dogovorili so se, da bodo taka in podobna predavanja med občnimi zbori KO RK v začetku prihodnjega leta.

Novomeška kronika

KJE JE 80 PAR? - Gospodinja, ki kupi liter olja v nekaterih novomeških trgovinah, mora za steklenico plačati posebej 180 par. Ko čez nekaj časa steklenico vrne, pa ji dajo nazaj le dinar. Novomeške gospodinjice sedaj zanima, kaj naredijo trgovci z 80 parami. Nekateri pravijo, da bi se za ta denar lahko prodajalci do njih vsaj bolj kulturno vedli.

V KANDIJI NOV RADIO SERVIS - V prostorih na Partizanski 5 je pred kratkim začel delati Ivan Oražem. Delavnica „Radio servis“ bo odslej delala redno od 7. do 15. ure.

BODO PIHALI TUDI PEŠCI? - Neglede na to, da novi zakon strogo kaznuje voznike, ki vozijo pijani, se še marsikateri voznik pohvali, kako vozi pijan bolj previdno, kot pa če je trezen. Prav gotovo je, da bodo korajžneje kmalu odkrili „balončki“. In ko smo že pri balončkih: nekateri vozniki predlagajo, da bi morali pihati tudi pešci, kajti velikokrat pride do nesreče zaradi teh!

PRVI SNEG KOT OPOZORILO - Prvi sneg, ki je padel na dan republike, je prinesel precejšnje presenečenje in zmedo; predvsem med voznike, ki so tisti dan zadel in podirj precej prometnih znakov. Hujših posledic ni bilo, tako da je prvi sneg prišel le kot opozorilo.

TRŽNICA - Tržnica je bila v ponedeljek dobro založena, tako da so številne gospodinjice imele dovolj izbire. Cene: grozdje 10 dinarjev, banane 9 din, hruške 10 din, zelena

Ena gospa je rekla, da bo treba ustanoviti komisijo, ki bo ugotovila, kaj dela komisija za ugotavljanje izvora premoženja.

Obnova cest od 1975 do 1979

Referendum o uvedbi samoprispevka je napovedan za 19. januar 1975

Občinska skupščina v Brežicah se je na seji 26. novembra odločila za razpis referenduma o samoprispevku za ceste. Glasovanje bo 19. januarja prihodnje leto. Če se bodo volivci izrekli za obnovo cest po tej poti, potem bo samoprispevek obveljal za obdobje petih let, od 1. februarja 1975 do 28. februarja 1980.

Z zbranim denarjem bodo lahko modernizirali nekaj nad sto kilometrov občinskih cest. Samoprispevek bodo plačevali zaposleni občani, upokojeanci in kmetje, medtem ko je za lastnike osebnih avtomobilov, traktorjev in traktorskih prikolic predviden še dodatni prispevek ob registraciji motornih vozil.

Pri sofinanciranju obnove cest bodo sodelovali: temeljne organizacije združenega dela, zasebni obrtniki, gostinci in avtoprevozniki. Z njimi bo

skupščina sklenila družbeni dogovor.

V petih letih se bo zbralo za modernizacijo cest nekaj več kot 52 milijonov dinarjev, obnoveni program pa predvideva za te namene 55 milijonov dinarjev.

V obrazložitvi predloga za uvedbo samoprispevka je zapisano še, da bo občinska skupščina dodala vsako leto iz proračuna del dotacije za vzdrževanje cest, kakor tudi dohodke od prodaje goriva in dohodke od taks za cestna motorna vozila. Seveda bodo morali še vedno uporabiti nekaj teh sredstev za redno vzdrževanje.

J. T.

ELEKTROTEHNA ODPRLA NOVO TRGOVINO

Za dan republike so dobile Brežice novo trgovino z elektro materialom. Odprla jo je ljubljanska Elektrotehna. To je njena 25. prodajalna. Nova trgovina ima 535 kvadratnih metrov površine in je veljala 2.660.000 din. Za opremo so odšteli 380 tisočakov. Lokal je zgradilo podjetje z združenimi sredstvi vseh temeljnih organizacij združenega dela. Brežicam obeta nova trgovina bogato izbiro elektrotehničnega materiala.

„DOLGOČASNA“ REVOLUCIJA IN GLASBA

Festival Revolucija in glasba je mimo. V Brežicah so imeli dva koncerta, vendar dvorana ni bila zasedena, čeravno so bile vstopnice razdeljene. Pa tudi sicer so se dogajale stvari, ki dajejo občinstvu slabo spričevalo. V dvorani je bilo precej mladine, ki se je dolgočasila in se med koncertom brez zadrege zabavala po svoje. Nemir je motil poslušalce, se bolj pa izvajalce.

D. M.

ZADOVOLJNI

Piščani imajo zdaj lepo, prostorno trgovino, ki je veljala 2 milijona dinarjev. Zgradil jo je Slovin - TOZD Brežice, Bizeljsko. V njej se lahko oskrbujejo s špecerijo, delikatesnimi izdelki, z železnino, reprodukcijским materialom za kmetijstvo in z vrsto drobnih predmetov.

NOVOLETNA JELKA DRUGAČE

V priprave občinske Zveze prijateljev mladine za novoletno obdaritev otrok se letos vključujejo družbenopolitične organizacije. Komite občinske konference Zveze komunistov in sindikalni svet v Brežicah podpirata že uveljavljeni način zbiranja sredstev pri občinski Zvezi prijateljev mladine. Ta vodi in usklajuje prireditve s prihodom dedka Mrza.

Namen akcije je, da bi preprečili velike razlike pri obdarovanju otrok, saj so bili nekateri obdarjeni celo po trikrat, drugi pa zapostavljeni. Večina delovnih kolektivov je to željo že zdaj spoštovala, letos pa naj bi ubrali tako pot še tisti kolektivi, ki so denar zadržali in sami obdarjali otroke svojih delavcev.

Kratek rok za solidarnost

Prošnje za prednostno listo oddati takoj

Solidarnostni stanovanjski sklad brežiške občine bo sprejemal prošnje za dodelitev stanovanj, ki so jih zgradili iz sredstev tega sklada, samo do 10. decembra. O tem so bile obveščene vse delovne organizacije, ki so prejele s pozivom vred tudi določila o pogojih in merilih za dodeljevanje solidarnostnih stanovanj.

Poziv nalaga veliko odgovornost sindikalnim organizacijam v delovnih kolektivih. Občinski svet je opozoril izvršne odbore, da morajo takoj pregledati, kdo iz njihove delovne organizacije pride v poštev za dodelitev stanovanja iz prej omenjenega solidarnostnega vira. Poskrbeti morajo, da bodo njihove prošnje pravočasno odposlane. Nujno je, da delavci o akciji takoj informirajo.

Solidarnostni sklad bo prosilce uvrstil na prednostno listo, stanovanja pa jim bo dodeljeval že letos.

J. T.

NOVO V BREŽICAH

CERKLJANCI V CERKLJAH - Učenci osnovne šole v Cerkljah - cicibani in delegacija razrednih skupnosti - so minuli četrtek obiskali Cerklje na Gorenjskem, kjer so cicibane skupaj z njihovimi vrstniki Gorenjci sprejeli v pionirsko organizacijo. Na slovesnosti je zapel moški pevski zbor iz Cerklj ob Krki, v programu pa so nastopili tudi učenci. Ti so pokazali na razstavi izdelke svoje šole. Prijateljske stike sta obe šoli navezali maja letos.

NOVA TURISTIČNA POSLOVALNICA - V središču mesta poleg Ljubljanske banke urejajo prostor za turistično poslovalnico podjetja SAP. Doslej je imela sedež na Trgu dr. Ivana Ribarja, v po-

sloju trgovsko-gostinskega podjetja Posavje.

DELAVCI IMV SPET NAJBOLJŠI - Jesenska krvodajalska akcija je v Brežicah izredno uspela. Med delovnimi kolektivi se je spet najbolje odrezala temeljna organizacija združenega dela novomeške industrije motornih vozil, saj se je odzvalo nad 130 prostovoljcev.

NOVE OSNOVNE ORGANIZACIJE ZK - Po sklepu občinske konference Zveze komunistov bodo v osnovnih šolah na Bizeljskem, v Artičah, v Dobovi, Globokem, v Cerkljah in na Veliki Dolini ustanovili osnovne organizacije ZK. Svojo organizacijo bodo imeli tudi občinsko sodišče in javno tožilstvo ter komunisti v čateškem motelu.

LETOS NAD TISOČ KRVODAJALCEV

Jesenska krvodajalska akcija v Brežicah je uresničila pričakovanja najbolj optimističnih aktivistov RK. Kri so darovali 504 občani. Tudi spomladi jih je bilo nad 500. Tako so v brežiški občini letos prvič presegli število tisoč.

OTVORITEV V SNEGU

V Piščah je bila za dan republike slavnostna seja krajevne skupnosti, ki so jo združili z otvoritvijo obnovljenega mlina in slapov Gabernice. Na slavnostni seji so podelili priznanja številnim občanom za dolgoletno družbeno-politično delo, za sodelovanje pri urejanju kraja in okoliških vasi in za organizacijo delovnih akcij, ki so pripomogle, da je kraj napredoval. Prihodnje leto bodo imeli spet veliko dela, saj se pripravljajo na prazno 30-letnico osvoboditve. Do takrat bodo uredili tudi prostor za spomenik padlim borcem.

Transportno podjetje Prevoz Brežice je v soboto slavilo 25-letnico obstoja podjetja. Na sliki: podpredsednik občinske skupščine Stanko Rebernik čestita direktorju Kostanjšku, ki mu je v imenu občinske skupščine izročil priznanje za uspešno gospodarjenje kolektiva. (Foto: Baškovič)

Z nedeljske slovesnosti na gradbišču jedrske elektrarne v Krškem. Zgoraj združeni pevski občinski zbor osnovnošolske mladine, spodaj predsednik republike z ženo Jovanko ob prihodu na tribuno za posvetenje. Na levi Lidija Šentjurs. (Foto: Jožica Teppey)

Previdno pri integracijah

Za posavske delovne organizacije je nastopil čas sodelovanja, čas združevanja in enotnega programiranja. Še zlasti je pomembno povezovalne navzven. Na to je opozoril predsednik krške občinske skupščine inž. Niko Kurent na nedavnem razgovoru predstavnikov treh občin. Poudaril je, da ima to območje veliko rezervo delovnih moči, zato je važno, da se nasloni na močne slovenske razvojne nosilce in se izogne zapiranju v regijo.

Važen je način povezovanja. Integracija mora biti taka, da omogoča nadaljnje povezovanje v večje grupacije. Marsikje razmišljajo, da bi se združili v sestavljeno organizacijo združenega dela, in ravno proti temu ima inž. Kurent pomisleke, saj je zavzemanje za sestavljeno organizacijo velikokrat izgovor za to, da bi se izognili resničnim tehnološkim integracijam.

Če bi se neka gospodarska panoga, kot na primer kovičarstvo, združila na tak način, bi si s tem zaprla pot v grupacijo elektrokovinske industrije. Sestavljena organizacija združenega dela kot najvišja oblika združevanja torej za občino in Posavje ne pride v poštev, ker preprečuje vstop pod slovensko streho.

Regija mora izkoristiti prednost zaradi rezerve ljudi, na račun katerih se lahko dogovarja za investicije, za odpiranje novih delovnih mest. Seveda je sleherni nalozba tesno povezana z naložbami v šolanje kadrov, brez katerih je vsak kapital mrtev. Torej bi le kazalo uresničiti predlog za združevanje dela kadrovske službe v posavskih občinah.

J. T.

Spot »razgovori na vasi«

Nadaljevanje v izobraževanju kmetov

Temu, česar se privadimo, se seveda le neradi odpovemo. Zimska izobraževalna predavanja za kmečko prebivalstvo so že ena izmed stvari, ki so postale v zadnjih letih v krški občini nepogrešljive.

O tem, kakšna bo ta izobraževalna oblika letošnje zimo, so razpravljali na seji sekcije za kmetijstvo pri občinski konferenci SZDL. Strokovnjaki TOZD-kooperacija pri domačem „Agrokombinatu“ so razložili, da bodo program pričeli uresničevati že v prvi polovici prihodnjega meseca in ga zaključili februarja prihodnje leto. To bodo pravzaprav „razgovori na vasi“, na katerih bodo obravnavali splošno kmetijsko politiko, vključevanje zasebnega sektorja proizvodnje v družbeni, pa tudi zakonodajo, ki ureja „kmetijska vprašanja“. Drugi del „razgovorov“ bo namenjen seznanjanju z novostmi, ki naj prispevajo k hitrejšemu napredku in večji proizvodnji v posameznih kmetijskih panogah. Vse potrebno za to obliko izobraževanja bodo pripravili delavci enote

za kooperacijo; „razgovori na vasi“ naj bi v 22 krajih. Na sestanku so člani sekcije proučili še o budivni kmečkega prebivalstva, prireditve, ki je bila že oblikovana v predvojni in prvih letih. Odbor za sestavo programov ma so že imenovali, pripravili pa bi ta pregled dosežkov zasebnega družbenega kmetijskega sektorja v prvi polovici prihodnjega leta.

PRIJETNO PRESENETI

V zadnji krvodajalski akciji so v krški občini zabeležili 504 odvezance krvi in tako za leto 1974. Na Senovem se je odzvalo 305 krvodajalcev, od katerih pa so jih 28. V Krško je prineslo darovat kri 439 prostovoljcev, med katerimi je bilo 29 občanov. Organizatorji akcije so vsem udeležencem iskreno zahvaljujejo.

KRŠKE NOVICE

ZA DAN REPUBLIKE - V zadnjih nekaj letih ne pomnimo toliko pomembnih dogodkov, proslav in prireditev, kot jih je bilo v krški občini prav letos. Omenimo naj samo otvoritev družbenega doma na Rožnem, česti proti Impoljci, Dolenji vasi, vrh pa je bilo vsekakor veliko zborovanje ob pričetku gradnje prve jugoslovanske nuklearne elektrarne.

FILATELISTI - Zbiralci znamk iz krške občine so v okviru prireditve ob dnevu republike pripravili dve novosti. Z razstavo so predstavili tehniko na znamkah, ob pričetku gradnje naše prve nuklearne elektrarne pa so izdali spominski ovitek s priložnostnim žigom.

„DODATNO“ ZNANJE - Krška delavska univerza pričinja te dni večerni šoli za tiste občane, ki doslej niso mogli dokončati popolne osnovne šole. Za 7. in 8. razred se je

doslej na Senovem prijaviło okoli 100 kandidatov, največ iz Tolibca „Lisce“. Pouk bodo imeli v prostornih tamkajšnje osnovne šole in v vse stroške zanj zagotovila temeljna izobraževalna skupnost iz Krškega.

SE ENA NOVOST - Akademični kipar, slikar in grafik Tone Krjačič so ga pred nedavnim pregledali v častnega meščana Kostanjška. V kraju te dni podaril še eno umetniško delo: v vhodna vrata tamkajšnje osnovne šole je izdolbel štiri reliefe z napisom: Niti ure brez dela“.

SE ENA CESTA - Te dni so v krški občini prekrili z asfaltom še eno prometno žilo. To je povezava med Bregami in Belim bregom, med izmed mnogih, ki so jih v minulosti času posodobili, tako da lahko vsako leto v krški občini resnično imamo jemo „asfaltno leto“.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Kako do večje rekreacije delavcev?

V trebanjski občini štipendirajo strokovnjake za rekreacijo

Doslej je športna dejavnost delavcev v trebanjski občini imela vsako leto svoj vrhunec v okviru sindikalnih delavskih iger. Iz leta v leto prijavljajo sindikalne organizacije več ekip (letos že 85!), kar kaže na zanimanje delavcev za to dejavnost. Zavedajo se tudi pomembnosti kadrovskega vprašanja, zato štipendira občinski sindikalni svet skupno s KPD Dob na ljubljanski visoki šoli za telesno kulturo posebnega organizatorja rekreacije delavcev.

Posebnih seminarjev na tej šoli se udeležuje Slavko Šmuc. Razen kandidata iz Krškega je edini v tem izobraževanju iz vse Dolenjske. Rad nam je povedal nekatera mnenja.

SLAVKO ŠMUC: „V šoli nas je bilo 30. V primerjavi z drugimi močno zaostajamo.“

Nasploh so na šolanje v Ljubljano prihajali delavci iz tovarn. V trebanjskih razmerah vidi zaenkrat bodočnost v zaposlitvi v občinskem merilu. „Za-

enkrat bi lahko z dobro organizirano premostitvijo pomanjkanje športnih objektov. Število zaposlenih narašča iz leta v leto, potrebo po takšnem razvedrilu in krepitevi delovne sposobnosti je treba sprosti privzgjajati,“ meni o tem.

Dosti dela bi bilo tudi, da bi uredili pravilno izkoriščanje dopustov. Tu v primerjavi z aktivnostjo, ki jo predstavljajo delavske športne igre, ni storjenega

RAZPIS PRAZNOVANJE OSVOBODILNE FRONTE

Občinska konferenca SZDL Trebnje zbira predloge za podelitev priznanj OF v prihodnjem letu. Vse družbenopolitične organizacije, temeljne samoupravne skupnosti, združenja in društva v občini opozarjajo na pomen 30-letnice osvoboditve in druge pomembne obletnice, ki jih bomo slavili v prihodnjem letu. To naj upoštevajo tudi pri oblikovanju predlogov. Pri posameznikih naj zlasti upoštevajo širino dejavnosti in pomen njihovega dela za širšo občinsko skupnost, vrednotijo naj resnično aktivistično delo v OF in uresničevanje dokumenta SZDL danes. Ravno tako naj predlagajo zaslužne občane, dejavne v gospodarstvu, kulturi in prosveti za državna odlikovanja. Žirija bo sprejemala predloge do 30. januarja 1975.

VSI NA VOLIŠČA!

Občinska konferenca SZDL poziva volivce, naj se udeležijo volitev delegacij za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. V delovnih organizacijah bomo volili jutri, v krajevnih skupnostih pa v nedeljo. Volišča bodo na običajnih mestih.

Pred dnevom republike so v Trebnjem slavnostno sprejeli v članstvo Zveze komunistov 36 novih članov. Največ novih članov na tem sprejemu sta pridobili osnovni organizaciji Trebnje I in Dane, svoje vrste so izpopolnili tudi v organizacijah na KPD Dob in osnovnih šolah Mokronog in Mirna. Na sliki: sekretar Tone Žibert predaja članske izkaznice. (Foto: Železnik)

IZ KRAJA V KRAJ

KAJ JE Z GRADNJO? – Tudi na zadnjem zboru občanov na Mirni, kjer so razpravljali o kandidatih za interesne skupnosti, so občani izražali nezadovoljstvo zaradi zastoja v stanovanjski gradnji. Ugotavljajo, da denar iz oročenih sredstev gospodarskih organizacij, ravno tako pa tudi solidarnostnega sklada leži neizkoriščen, zaradi podražitev gradbenih storitev in materiala ga je celo iz dneva v dan manj. Posebno tiste, ki bi radi sami gradili, moti vse prepočasno odpiranje novih stavbišč na Mirni.

SREDI TEČAJEV – Dom ljudske tehnike na Mirni je vedno poln navdušenih članov, večinoma mladih. Večkrat na teden imajo tečaje modelarji, člani fotokluba in tudi radioamaterji. Na kraju se bodo nekateri lahko izkazali z lepimi izdelki. Modelarji in fotoamaterji ima-

skoraj ničesar. Najprej bi se bilo treba dogovoriti o gradnji počitniškega doma, predvsem pa bi morali po prepričanju Slavka Šmuca spodbujati delavce z nižjimi dohodki, da bi vsaj nekaj dni dopusta namenili pravemu oddihu.

A. ŽELEZNIK

ŠENTRUPERT: NAJLEPŠA DOMAČIJA

Turistično društvo Šentrupert je pred nedavnim razglasilo oceno komisije, ki je letos ocenjevala najlepše urejene domačije na območju krajevnih skupnosti. Prvo nagrado, kroparsko lučko, prejme Ivan Zavrl iz Straže 17, drugo nagrado Antonija Pagon iz Šentruperta 60, tretjo pa Ivan Dulc iz Bistrice. Oba bosta dobila okrasne sadike. Deset gospodarjev bo dobilo pohvale.

Priznanje

Pred praznikom republike je predsednik republike tovariš Tito odlikoval tudi dva občana trebanjske občine. Minuli četrtek je prejel red zaslug za narod s srebrno zvezdo socialna delavka Jana Potočnik iz Trebnjega in red republike z bronastim vencem kmet Franc Jevnikar iz Dola.

Odlikovanje za tovarišico Potočnikovo je predlagal občinski sindikalni svet za njen prispevek pri reševanju socialnih težav na vasi in za prizadevanja pri delu kluba zdravljenih alkoholikov. Odlikovanje za Franca Jevnikarja je predlagala skupnost zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov Dolenjske kot poborniku zamisli o izenačenju pravic v zdravstvenem zavarovanju med delavci in kmeti. Ravno tako je cenjena njegova dejavnost v skladu za pospeševanje kmetijstva pri občinski skupščini.

Vzdušje med občani krmeljske, šentjanške in tržiške krajevnih skupnosti pred glasovanjem o samoprispevku za asfaltiranje cest

Občanov, kjer so določali kandidate za skupščine interesnih skupnosti na območju vseh treh krajevnih skupnosti, so bili zanimali. Ljudje so spregovorili tudi o asfaltiranju cest od Krmelja, Pijavice in Tržišča. Objavljamo nekaj mnenj. **SLAPSAK**, kmet s Krmelja: „Ker smo v našem kraju ni bilo pomislekov. Akcijo razumemo tako, da bo za to, ko bo Tržišče asfaltirano, namenjeno več pozornosti tudi našim krajem. Tam zatem cestarji v glavnem ne bodo imeli več kaj delati. Razumevanje bomo iskali tudi za svoje težave: potrebovali bi telefonsko zvezo. Tisti, ki hodijo na delo v Sevnico, bi radi prevoz.“

ALOJZ KUCHAR, kmet iz Drušča: „Akcija, kot je asfaltiranje, pomeni prav gotovo napredek vsake krajevnih skupnosti. Če bomo stvar podprli tudi mi, bomo lahko še z večjo upravičenostjo zahtevali, da je treba gledati tudi na nas, na primer ob gradnji telefona. Potrebna je tudi večja skrb za našo cesto, sicer ne bodo mogli več voziti šolarjev, pa tudi zaposlovanju iz naših krajev bi koristil delavski prevoz.“

JERNEJ ZUPAN, upokojenec iz Šentjanža: „Sedaj ali nikoli! Prepričan sem, da bodo tudi upokojenec glasovali za. Širok po Sloveniji so že posodobili ceste, le mi da ne bi mogli urediti teh nekaj kilometrov makadama? V tako naselje se vsak boji priti, v lepše urejen kraj pa bi lažje pritegnili tudi kakšno gospodarsko organizacijo. Potem našim ne bo treba hoditi drugam. Od tega bodo imeli korist vsi občani krajevnih skupnosti. Če bomo pri glasovanju izpričali svojo enotnost, tudi drugi ne bodo mogli le gledati, kako se lotevamo akcije.“

„Kot je bilo prej, cestarja, jih poslušaj! Očitke je ne poslušaj. Franc Javornik je cestar. Sleherni dan je tudi pozimi, že od jeseni. Če je slabo vreme, ga premoči pot pod pokrivalom. V tem času je število avtomobilov naraslo, kajti v teh krajih gre le še peš. Moj 5,5 km dolgi odsek od Pijavice do Vodala je ostal. Cestam posipavati na zimskem času, je cesta ta čas, do drugega, spet v zimskem času. Vozniki negotujejo o svojem delu. – vprašam.“

JANEŽIČ: „Zaradi prometa na cesti do Sevnice je na tej cesti še več delov.“

„Imajo veliko območje, kjer naj bi delali, če dobimo greder ob dobrem vremenu in če je na cesti pesek, nam je pomagalo. Ob toliko prometu je rešitev sa-“
„Govorijo, da ga bodo dobili tudi na miren.“

A. Ž.

SEVNIŠKI PABERKI

SEVNIŠKI PABERKI – Republiška inšpekcija je prepovedala klavnice v Krmelju. Raznih pomanjkljivosti je bilo milijonov dinarjev, kar pa ni mogoče najti čez noč. Kmeti so zaradi tega zaprli klavnice. Zvinorejci, vajeni živine bliže doma, tega niso veselili.

IN DOBRO – Pred nedavnimi izbrani kupili rabljeno avtomobilsko stolišče. Lasko, kjer so jim jih poklonili. V dvoranah je sedaj bilo kar škođa premikati. Razprodano, marsikdo je zagotovo že stal sedež z abonmajem. Prihodnje gostovanje bo 9. decembra. Nastopili bodo igralci celjskega Ljudskega gledališča s Partijčevim delom Ščuke pa ni.

GRACE V LJUBLJANO – Odbor Rdečega križa je v Ljubljani kar osem škatal

SEVNIŠKI VESTNIK

IVAN STRNAD, kmet s Kala: „Boljše ceste pomenijo splošen napredek. Zaradi tega se za to akcijo zanimamo tudi tu. Če ne bo boljše ceste, bodo ljudje še bolj odhajali v tujino. Zeleli bi, da bi občinska cestna služba poskrbela za našo novo cesto, sicer bo kmetijstvo teh krajev obsojeno na propad, ravno tako ne bo mogoč prevoz šolarjev. Tod je še dosti delovne sile za industrijo.“

ALOJZ KOSTREVC, predsednik zboru krajevnih skupnosti občinske skupščine iz Krmelja: „Takšne akcije v krajevnih skupnostih v občinskem merilu še nismo imeli. Pomembno je sodelovanje vseh treh krajevnih skupnosti. Na tak način so marsikje v Sloveniji prišli že do lepih uspehov. Ceste so za te kraje izredno pomembne, zato so ljudje pripravljani podpreti posodobitve ceste tudi s svojim prispevkom.“

A. ŽELEZNIK

SESTAVA EVIDENTIRANIH

Do 6. novembra je bilo evidentiranih 1.108 kandidatov za samoupravne interesne skupnosti. Med temi imeni je bilo kar 404 evidentiranih iz vrst žensk, mladih do 27. leta starosti pa 322. Dobro so se izkazale krajevnih skupnosti: v vseh 11 so vpisali kar 468 imen, v 32 samoupravnih skupnostih pa 496. Konec tedna so bili opravljeni tudi kandidacijski zbori.

Lepo je, če ljudje pomagajo sočloveku, kadar je v stiski. Tako je tudi pri obnovi pogorelega gospodarskega poslopja Lojzeta Kovača iz Ponikev pri Studencu. Vaščani Ponikev, Loga in tudi od drugod so pogorelcu pomagali z lesom, delom in vsem, kar je še potrebno. Pri hiši so bili že tudi tesarji. Na sliki: gospodar (prvi z leve) ni sam pri obilici dela. (Foto: Železnik)

ZA KS TUDI IZ DAVKOV

Predlog novega samoupravnega sporazuma o bodočem financiranju krajevnih skupnosti predvideva tudi, da bi se v krajevnih skupnosti vračal kar lep znesek od kmečkih davkov, letno računajo kar na 430.000 dinarjev, to je kar polovico vsega denarja, ki ga zberejo od teh davkov. Ravno tako se bodo v krajevnih skupnosti vračali deleži od davkov od zasebne obrti; računajo na 42.000 dinarjev na leto.

KJE SO DELAVCI?

Občinska uprava je razposlala raznim delovnim organizacijam zunaj občine anketne liste, s pomočjo katerih bo ugotovila, kje vse so zaposleni delavci, ki stanujejo na območju občine. To naj bi pomagalo ugotoviti število vseh zaposlenih, saj bo to po novem pomemben vir za financiranje potreb krajevnih skupnosti, kar ne more biti samo breme zaposlenih v občini. Krajevnih skupnosti se bodo morale nato same povezati s temi delovnimi organizacijami.

Zmogli so

Voda za 82 hiš

„Mnogo truda, potov, dobre volje, pa tudi neprepanih noči je bilo, preden smo zgradili ta vodovod,“ je dejal Friderik Žibert, predsednik gradbenega odbora vodovoda Vrh-Lakenci. V nedeljo, 24. novembra, je na slavnostni seji graditeljev tega objekta nekdanja predsednica KS Mokronog dr. Jelena Pavičević simbolično izročila vodovod name-nu, čeprav dejansko že lep čas oskrbuje z vodo vse porabnike.

Da so lahko povezali večino teh hribovskih vasi, so morali napeljati kar 13,6 km cevovoda. Z zajetja na Vrh nad Mokronogom so povezani še Srednji in Spodnji Lakenci, Škovec ter Pavla vas. Večina vrednosti tega velikega objekta je v prostovoljnem delu vaščanov, število vseh delovnih ur znaša kar 47.220. Pomoč krajevnih skupnosti Mokronog in Tržišče je znašala 438 tisočakov.

Zagotovilo za dober uspeh tako velike akcije v sicer siromašnem okolju je bila dobra organizacija. Graditi so pričeli novembra 1972. Vsakemu porabniku so določili dolžino jarka, ki ga je moral izkopati, s tem so se izognili sporom. Največje breme gradnje je torej ležalo na plečih vaščanov, zato so na svojo zmago – upravičeno ponosni.

A. Ž.

Novi industrijski predel Črnomlja, ki je zrasel v zadnjem letu, je bistveno spremenil podobo in življenje v mestu. To je očiten dokaz napredka in želje, da bi čimprej segli v roke razvitim. (Foto: R. Bačer)

Kakor postlali, tako ležali

Delati počasi in brez večjih sprememb pomeni životariti - Črnomaljski industriji je potrebna poživilna injekcija!

„Na vsak način do leta 1980 doseči razvitost. Dotlej mora biti družbeni proizvod najmanj tak, kot bo poprečje v SRS - v industriji krepiti zmogljivosti in vpeljati novo proizvodnivo donosnejše vrste - dobiti kadre, ki bodo zmogni vse to voditi.“

Take so smernice za sestavo družbenega plana v občini Črnomelj, ki bo moral zelo pogumno zagristi v prihodnost, kajti start je slab. Danes je v občini asfaltiranih komaj četrtina regionalnih cest, pitno vodo ima komaj 35 odstotkov prebivalstva, potrebovali bi še 30 transformatorskih postaj, več kot 40 odstotkov

vseh hiš je starih nad 50 let. Industrija, ki bo tudi v bodoče nosilec razvoja, pa za zdaj ne kaže prave zaganosti, da bi vidno napredovala. Izvzemši Iskro in zadnje čase zadrugo, se vsi drugi kolektivi, posebno taki s tradicijo, čutijo zadovoljne in ne kažejo posebnih želja, da bi se rasli.

Doslej je bila rast industrije planirana predvsem na račun povečanja števila zaposlenih, vse premalo pa so v organizacijah združenega dela mislili na modernizacijo in bolj akumulativne investicije.

Zalet, ki je bil nekaj značilen za Črnomalce, je poenoljen in prav to utegne biti najbolj škodljivo. BELT na primer planira v prihodnjem letu samo za 200 ton večjo proizvodnjo kot letos. To pomeni za teden dni dela. S tako skromnim povečanjem, ki pa ni predvideno le v BELTU, občina ne bo dosegla zastavljenega cilja - stopnje razvitosti.

Možnosti za rast in napredek se

ponujajo, verjetno pa ni strokovnega kadra, ki bi znal to izkoristiti in zamisliti prenesti v življenje. Hlodo vino odvažajo iz občine, lahko pa bi jo razrezovali in predelovali doma. Več kot polovico gradbenih del v občini prevzemajo podjetja od drugod. Mar ne bi kazalo lastnemu gradbenemu podjetju povečati dejavnost? Trgovina je na tesnem, ima premalo izbire, zato nosijo občani svoj zaslužek v bogatejše občine.

Vse to so misli, ki so jih v razpravi navrgli delegati občinske skupščine, ko so pred kratkim razpravljali o izhodiščih za sestavo družbenega plana. Tako razprava pa bi sodila v kolektive, v velike in majhne.

ZADNJIČ LETOS

10. decembra bo na novomeški transfuzijski postaji v letu 1974 zadnja krvodajalska akcija za črnomaljske občane. Prostovoljne krvodajalce bo v Novo mesto odpeljal poseben avtobus, ki bo odpeljal ob 6.30 izpred postajališča pred gradom. Peljal bo skozi Semič in Strekljavec, tako da bodo lahko vstopili tudi dajalci krvi s tega območja. Počakajmo lahko kar ob cesti.

Vso skrb klubom OZN

Komite nalaga komunistom, naj se zavzamejo za širjenje klubov OZN in jim nudijo vso pomoč

26. novembra je občinski komite ZKS v Črnomlju razpravljala o nekaterih aktualnih nalogah, med drugim o razmerah v klubih OZN na območju domače občine in o programu idejnopolitičnega usposabljanja v zimski sezoni.

Komite je sprejel oceno razmer na področju dejavnosti klubov OZN in zadalžil komuniste v šolah, da bodo pobudniki zahtev, naj bi problematika klubov OZN prišla na dnevni red sej osnovnih organizacij Zveze komunistov ali učiteljskih zborov. Pri tem naj bi mentorstvo ter delovnim in materialnim pogojem v klubih posvetili še posebno skrb. Klubi OZN naj bi zaživeli tudi v delovnih organizacijah in v krajevnih skupnostih, komunisti pa naj skupaj z mladino proučijo, kje so možnosti za ustanovitve. Vso razvejeno klubsko dejavnost naj bi povezovala občinska konferenca klubov OZN, ki bi hkrati usmerjala delo.

NA KRASINCU OBRANO

Ker je dolgotrajno deževje onemogočilo na posestvu Krasincev pobiranje koruze in uporabo strojev pri tem delu, so pred kratkim člani kolektiva Kmetijske zadruge Črnomelj z izdatno pomočjo vojakov ročno opravili to delo. V dveh dneh so obrali okrog 9 hektarov zemljišča, zasajenega s koruzo.

KVIZ - 22. decembra bo v Črnomlju kviz, ki so ga pripravili člani komisije za SLO pri Obk ZSMS. Na tekmovanje se je prijavilo 12 ekip, kar kaže, da je za tovrstne prireditve veliko zanimanja.

KRMILNICE - Ker napovedujejo meteorologi letos hudo zimo, ni bilo prav, da bi na osnovnih šolah poskrbeli za ptičje krmilnice. Tehnični pouk bi bil za to stvar najbolj primeren predmet, saj se lahko šolarji poleg zabave tudi koristno udeležujejo.

Hvala vsem

Marija Starešinič, predsednica delavskega sveta TOZD konfekcija BETI v Črnomlju je na svečanosti ob otvoritvi novih prostorov 28. novembra med drugim dejala:

„Najlepše plačilo za trud, odpovedovanje in napore je delovna zmagava v tej ali drugačni obliki. Delavec samoupravljalec ustvarja in ima zato tudi pravico uživati sadove svojega dela. Investicija v novi obrat znaša 13 milijonov dinarjev, od teh je 3.885.000 din naših sredstev, vse to pa nas obvezuje, da bomo še vestneje delali in ustvarjali pristne tovariške odnose in skušali uresničiti naloge, ki jih pred nas postavlja družba.“

V imenu vseh bi se rada zahvalila ljudem, ki so pri gradnji kakorkoli pomagali, pa tudi delavcem celotnega kolektiva gre zahvala za razumevanje pri uresničitvi naše skupne želje in naloge.“

26. novembra so na stavbi osnovne šole Suhor v počastitev metliškega občinskega praznika odkrili spominsko ploščo narodnemu heroju Martinu Južni. Na sliki: takoj po odkritju plošče so se s kulturnim programom predstavili učenci suhorske osnovne šole. (Foto: Janez Pezeli)

Odslej osnovna šola »Martin Južna«

Z odlokom, ki so ga sprejeli na skupni seji, se bo poslej osnovna šola na Suhorju imenovala po narodnem junaku iz Dragomlje vasi

26. novembra so občani metliške občine proslavljali občinski praznik. Na ta dan so namreč pred 32 leti slovenski in hrvaški partizani uničili sovražno postojanko na Suhorju.

Na skupni slavnostni seji občinske skupščine in občinskega odbora Zveze združenj borcev NOV, na kateri so bili tudi predstavniki iz Črnomlja, Metlike, Novega mesta in Ozlja, številni borci in spomeničarji, je spregovoril predsednik metliške občine Franc Vrvišar. Ob koncu se je sprejel odlok, s katerim so podružnico metliške osnovne šole na Suhorju poimenovali po narodnem heroju Martinu Južni. Spominsko ploščo je odkrila načelnica suhorskega pionirskega odreda, ki se je po Južni že imenoval prej, saj je narodni heroj na tej šoli končal osemletko.

O junaštvih belokranjskega človeka je pred ploščo številnim gostom spregovoril tudi predsednik metliške občinske organizacije ZZB NOV Vinko Kepić, ki je poudaril, da je bila že zmagava 26. novembra 1942 za sovražnike hud udarec, ki ga niso mogli nikdar preboleti. Po govoru tovariša Kepića so se s

kulturnim programom predstavili učenci osnovne šole na Suhorju, po izstreljeni vojaški salvi pa so organizatorji povabili vse udeležence na kosilo, ki so ga tudi tokrat, kot v težkih vojnih časih, pripravile Suhorjanke.

Na spominski plošči je naslednje besedilo: „Sledili bomo tvemu zgledu junaštva in svetlim ciljem, za katere si žrtvoval svoje življenje, naš rojak - narodni heroj MARTIN JUŽNA. Vredni bomo velikih dejanj, ki so jih v letih naše revolucije opravili borci in prebivalci Suhorja in okoliških vasi. Solska mladina Suhorja.“

RAZDROBLJENOST BANK JE OVIRA

Na razširjenem sestanku je komisija za družbeno-ekonomske odnose pri komiteju občinske konference ZK razpravljala prejšnjo sredo o povezovanju kmetijstva in tekstilne industrije v regiji ter o vlogi bank v nadaljnjem razvoju občin. Komisija je pozitivno ocenila prizadevanja komunistov v kmetijski zadruzi pri povezavi kmetijske in predelovalne proizvodnje v regiji, za katere so že pripravljene samoupravni sporazumi. Na osnovi mnenj gospodarstvenikov je bila sprejeta ocena, da postaja razdrobljenost bank vedno večja ovira za hitrejši gospodarski razvoj občin, zato je nujno tesnejše povezovanje bank. Govorili so tudi o možnostih povezovanja metliškega gospodarstva zaradi vlaganj v nove investicije. T. GASPERIČ

Nova cesta

Ob metliškem občinskem prazniku so vaščani Bušinj vasi pričakali tisto, kar so si želeli že več let: asfaltno cesto skozi svojo vas. In res, 26. novembra se je v njihovo majhno vas pripeljala dolga kolona vozil. Med številnimi gosti so bili tudi možje z občine, ki so se lahko prepričali, kako so nove ceste vsi občani zelo veselili. Kaj pravi o tem Martin Turk?

„Jasno je, da smo se asfaltno ceste vsi razveselili, pa čeprav je dolga samo 750 metrov. Imamo jo skozi vso vas. Odslej ne bomo živeli več v prahu, v deževnih dneh pa ne gazi po blatu. Sedaj si želimo še eno: da bi čimprej začeli razmišljati tudi o boljši kanalizaciji v vasi, saj je zelo slaba. Prav tako si naše gospodinjice želijo, da bi bila trgovina na Suhorju boljše založena, kot je. Do Metlike, kjer ponavadi dobimo vse, sicer ni daleč, toda pot vzame precej časa.“

Ko sem Martina povprašal, kaj pomeni boljša cesta za vas, ni vedel natančno odgovoriti. Po njegovem tako kratka cesta za enkrat ne bo prinesla nobenega napredka. Če bi jo potegnili še nekaj kilometrov naprej, pa bi bilo čisto drugače. V Belo krajino ljudje namreč zelo radi prihajajo. Pri tem nastaja možnost, da bi belokranjske vasi začele živeti bolje tudi s pomočjo turizma. Prav gotovo je, da bo nekoč v njihovi vasi zrastle nova stavba, namenjena samo za - goste.

O novih pridobitvah metliške občine (nova asfaltna cesta skozi Bušinj vasi, nova avtomatska centrala na Suhorju, nova mrliška vežica v Metliki) bomo pisali kasneje.

ZANIMIVE RAZSTAVE

Člani foto-kino kluba Fokus iz Metlike so že vse leto zelo delavni, saj redno pripravljajo in menjavajo „razstave“ zanimivih slik v vitrini pri bifeju, ki si jih meščani radi ogledajo. Prav gotovo je, da metliški fotoamaterji za svoje delo zaslužijo pohvalo.

Nesrečniki

Zal se vedno najdejo ljudje, ki poskušajo nesrečo nekaterih izkoristiti tako, da bi na njihov račun na lahek način prišli do denarja, obleke... Tako so se tudi v Metliki in okoliških vaseh prejšnji teden pojavili ljudje, ki se po hišah s sumljivimi papirji predstavljajo: „Smo iz poplavljenih krajev. Voda nam je uničila polja, nam odnesla vse. Pomagajte nam!“

In ti „nesrečniki“ prosijo predvsem za denar. Seveda ljudje, pri katerih potrkajo, ne vedo, da v poplavljenih mestih deluje sistem zaščite. Organizacije Rdečega križa, štabi za civilno zaščito in druge organizacije skrbijo za ogrožene ljudi. Tem ni potrebno prositi, kajti našteje organizacije jim lahko po zaslugi naših državljanov dobro in pravočasno pomagajo. Zato pred tistimi, ki si poskušajo na nepošten način „pomagati“ kar sami, takrat, ko se ustavijo pri vas, zaprite vrata. Če je le mogoče pa o „revezih s poplavljenih območij“ obvestite miličnike!

SPREHOD PO METLIKI

LETNA KONFERENCA - Mladi se pripravljajo na redno letno konferenco, ki bo predvidoma 15. decembra. Kot kaže, bo prišlo do kadrovskih sprememb v vodstvu občinske konference ZSMS.

VEČ TABEL ZA PLAKATIRANJE - V Metliki že dalj časa pogrešajo nekaj tabel, kamor bi lahko lepili plakate. Tako se prodajalke upravičeno jezijo, ko zjutraj na izložbah zagledajo obvestila in plakate, ki vabijo na najrazličnejše prireditve. Zato bi bilo prav, ko bi vsi tisti, ki plakate lepijo, zanje poskrbeli tudi po prireditvah.

NEUREJENO KNJIZNICARSTVO - Ker knjižničarstvo nikakor ne more zaživeti, razmišljajo na TKS, da bi v ljudski knjižnici zaposlili knjižničarja. Le tako bo dejavnost zaživela, kot je želeli, knjige pa, ki zdaj leže v prostorih gradu, bodo našle pot do bralca.

SPREJEM IN ZLATE ZNAČKE - Ob praznovanju občinskega praznika in dneva republike je občinska konferenca ZKS podelila članske izkaznice novospreditim članom ZK. Na isti svečanosti, ki je bila v hotelu Bela krajina, so podelili zlate značke ZKJ prvoimnim komunistom.

CESTA SEDMERIH JEZER

Nekatere ceste v naši občini so izredno slabe in ne zaslužijo tega imena. Prav gotovo je med najslabšimi cesta proti Gribljam. Kadar pade veliko dežja, se po mnenju Gribelčanov spremeni v jezera, zato so jo nekateri poimenovali kar „Cesta sedmerih jezer“.

metliški tednik

ČRNOMALJSKI DROBIR

POCENI NAKUP - V tovarniški trgovini BETI v Črnomlju prodajajo po izredno nizkih cenah razne ostanke blaga in drugih proizvodov. Najbolj gre v prodajo blago, predvsem diolen in jersey. V trgovini ne kupujejo samo domačinke, temveč tudi druge stranke iz vse Slovenije.

PROSLAVE - Za dan republike je bilo v Črnomlju precej živo. V prosvetnem domu so se vrstile proslave, v katerih so sodelovali osnovnošolci in pripadniki JNA. Igral je tudi priznani folklorni ansambel Lado.

Črnomaljski poročevalec

Polomljeno drevesce v parku sredi Kočevja govori, da so med nami še ljudje, ki imajo „polomljeno“ pamet in srce. Drevo je človekov prijatelj. Kdor ga uniči, ni kaj prida človek. (Foto: J. Primc)

Praznik republike

Povsod prisrčne posla ve

Letošnji dan republike so svečano proslavili v vseh večjih krajih kočevske občine, šolah in delovnih kolektivih.

* Na glavni občinski proslavi 27. novembra v Seškovem domu v Kočevju je govoril sekretar občinskega komiteja ZK Jože Novak, v kulturnem delu programa pa so nastopili moški pevski zbor iz Stare cerkve, gimnazijski pevski zbor, vokalna skupina DOREMI, recitatorji in delavska godba. Dvorana je bila popolnoma zasedena.

28. novembra je bila proslava v osnovni šoli v Stari cerkvi, kjer so sprejeli tudi 20 cicibanov v pionirsko organizacijo. V kulturnem programu so nastopili šolarji, članica ZZB pa je pionirjem pripovedovala o spominih med vojno. Vseh 88 pionirjev, učencev te šole, je bilo za praznik pogoščenih oziroma je dobilo darila krajevne skupnosti.

29. novembra popoldne so v svojem domu proslavljali kočevski upokojenci. Na proslavi je spregovoril predsednik Društva upokojencev Rudi Mohar, v kulturnem delu programa pa so nastopili harmonikar Cveto Križ, ki je vodil tudi mladinski oktet iz Klinje vasi, ženski pevski zbor iz Zeljn, v katerem nastopajo tudi žene iz Kočevja in še nekaterih okoliških vasi, ter mladinska plesna skupina.

V počastitev dneva republike je bilo še več drugih proslav in prireditvev kot strelsko tekmovanje, kegljsko tekmovanje, šahovski turnir itd. J. P.

PROSLAVLJANJE

Tudi na podeželju, predvsem po šolah, so lepo proslavili dan republike. Na Travi so šolarji pripravili lep kulturni program, prav tako v Podpreski in Vasi-Fari. Ivan Jelenc iz Ribjeka, ki obiskuje 4. razred osnovne šole Vas-Fara je povedal, da so za praznik izdelovali tudi zastavice vseh republik in da je on napravil makedonsko, njegov sošolec Marjan Knavs, tudi iz Ribjeka, pa bosansko. Tako so vodstva šol izkoristila dan republike tudi za spoznavanje zastav in grbov naših republik.

PLAVANJE ČEZ 9 MESECEV

Krajevna skupnost Kočevje-mesto je pred kratkim podpisala pogodbo o izgradnji plavalnega bazena in telovadnice v Kočevju. Po tej pogodbi bo izvajalec del „Pristan“ iz Ljubljane v devetih mesecih (računajoč od 5. decembra letos) popolnoma dogradil ta objekt, za gradnjo katerega plačujejo prebivalci mesta samoprispevek.

Vandalizem

„Dokler imamo take ljudi v Kočevju, ne bomo napredovali!“ je dejal komunalni nadzornik krajevne skupnosti Kočevje Pavel Majerle, ko mi je pripovedoval, da so neznani malopridneži spet polomili dve redki okrasni drevesci v kočevskem parku pri spomeniku. „Razumel bi še nekako, ko bi kdo drevesce vzel in ga posadil doma, saj bi imel od tega korist; ne morem pa razumeti, da tako pobalinsko uničuje.“

Predsednik krajevne skupnosti Stane Otoničar pa je povedal, da sta uničeni drevesci „ambrova“, ki so ju uvozili, da bi bil park čim lepši. „Takega vandalizma nismo pričakovali,“ je dejal, „saj so se doslej kočevski vandali skrivali v bolj odročnih krajih, medtem ko smo imeli sredi mesta mir.“

Veliko govorimo o varstvu narave, kulturi, samoupravljanju, vendar premalo naredimo, da bi brezvestneže polovili, oziroma vse ljudi vzgojili v čim boljše državljane. J. P.

ISTI VSE VODIJO

Za Oslinico smo vedno slišali, da je kraj, kjer domačini dobro delajo. Tako se delegacija KS za zbor KS občinske skupščine Kočevje sestaja pred občinsko zvezo in po njej, dobili so obrat Tekstilane itd. Ob zadnjem obisku pa so nekateri občani povedali, da sestanka občanov že dolgo ni bilo, da vse delo vodijo isti ljudje, čeprav bi se še našel kakšen sposoben človek itd.

Tudi ta kritika je razveseljiva predvsem zato, ker je dokaz, da želi še več delovnih ljudi in občanov sodelovati pri delu za napredek kraja oziroma krajevne skupnosti.

V obratu Saturnusa v Loškem potoku ženske pridno delajo, zato so tudi osebni dohodki primerni. Spomladi bodo prostore predvidoma obnovili in na novo zaposlili veliko žensk. (Foto: J. Primc)

»Več delamo in bolje živimo«

Tako pravijo delavke v novem obratu Saturnusa v Loškem potoku

Obrat Saturnusa v Loškem potoku je bil odprt šele avgusta letos. Danes je v njem zaposlenih 25 članov kolektiva, med njimi kar 23 žena, ki delajo v dveh izmenah.

V obratu, ki je v sklopu TOZD montaža avtoelektrike, katere sedež je v Ljubljani, sestavljajo luči za avtomobile Fiat 101 in 750. Dele pripeljejo iz Ljubljane, tu jih postavijo in spet odpeljejo v Ljubljano. Mor-da bo kdo rekel, da so veliki prevozniki stroški. Vendar bi bilo stroškov gotovo več, če bi gradili za vse zaposlene v Ljubljani stanovanja ali pa če bi delavce vozili v Ljubljano na delo.

Kakšni so osebni dohodki zaposlenih, niso hoteli povedati, po ovinkih pa smo le zvedeli, da so kar dobri.

Med anketo, ki smo jo na hitro izvedli med enajstimi delavkami, smo zvedeli, da jih 5 pu-sti osebni dohodek na hranilni knjižici, dve ga porabita za ure-

janje hiše, dve za šolanje otrok in dve za boljše vsakdanje življenje.

Ženske pridno delajo, so nam zatrdirli vodje; same pa so povedale, da opravijo razen dela v službi tudi vse tisto delo doma, ki so ga opravljale, še preden so se redno zaposlile. Ven-

dar se zaradi dvojnega dela ne pritožujejo. Celó vesele so, zdaj ne le več delajo, ampak tudi več imajo in zato bolje živijo.

Obrat je dobil za svojo dejavnost staro potoško šolo. Zdaj delajo le v enem nekdanjem razredu. Spomladi pa nameravajo stavbo obnoviti in število zaposlenih povečati za okoli 60. Takrat bo verjetno ta obrat tudi imel možnosti, da postane TOZD.

Tik pred dnevom republike je tudi Ribnico pobelil sneg.

ORTNEŠKI POROČEVALEC

KMECKI TURIZEM – Naš domači pesnik France Rigler, ki ima tudi zastave, da je Grmada tako napredovala, je vedno v prijatni družbi domačih turistov povzdigoval svojo vas Velike Poljane in jo primerjal „na pol“ Ljubljani. Seveda je od tistih časov Ljubljana zelo napredovala, da smo ostali daleč za njo. Vendar so Poljane tudi večje in lepše, kot so bile tedaj, ko je France Rigler še pešal skozi Kraj in Zlebič v Ribnico v šolo. Veliko je novih hiš. „Adamkova“, kjer gospodarji mladi Lojze, se pri vходу v vas ponovno dviga v nebo v koroškem stilu. Ta bo prva v vasi premošla turistične sobe. Vem, da bi še marsikateri hiša v vasi poskusila s kmečkim turizmom, a potrebuje gospodar poguma in začne podporo. Z novim vodovodom bo tudi vode na pretek. Turistično društvo naj pomaga kmečkemu turizmu iz prvih težav.

PREVEČ SMETNO – Premalo se še zavedamo, da onesnažena okolica hudo kazi vitez kraja. Skrbimo za red vsak okoli svoje hiše, na naših poteh pa skupno z občinsko komunalo! Le tako bo naš kraj lepši. Tudi mladino navajajmo tako, da bo skrbela za lep vitez kraja.

PREDLOGI KOMUNALI – Občinska Komunalna naj po nevihtah

in večjem dežju poskrbi za zasipanje vodnih kotanj na makadamskih cestah, ki so smrtni sovražnik vsak dan dražjih oblek. Tudi naj Komunalna ne zaparkira srednje kolone skednja, ker ima tam TRIKON dostop k svojemu skladišču. Komunala naj tudi postavi pri odcepu asfaltne ceste proti Praproščam krajevno tablo za vasi ob tej poti. V. P.

Po čem sklepaš, da se je Potočanom standard izredno dvignil?

Ker so včasih v potoških trgovinah prodajali kruh in nič mesa, danes pa samo še meso in nič kruha.

Na osrednji proslavi v Kočevju se je poleg ostalih predstavil tudi moški pevski zbor iz Stare cerkve, ki je nekatere pesmi zapel skupaj z gimnazijskim pevskim zborom. (Foto: J. Primc)

DROBNE IZ KOČEVJA

DVANAJSTICA – V 38. kolu športne napovedi je bilo v Jugoslaviji 78 dvanajstic, od tega v Sloveniji pet in med njimi ena v Kočevju. Dobitek je bil 19.615 din. Srečni dobitnik ali skupina (nekateri namreč igrajo športno napoved skupinsko) bo lahko imala lepe praznike.

VELIK OBISK – Rado Meglič, učitelj kočevske osnovne šole, je od 8. do 17. novembra razstavljal v Likovnem salonu pokrajinske akvarele, največ mesta Kočevja, ki jih je

Zakaj pa ne maraš možganov z jajci?
Ker jih prodajajo kočevski mesarji le s kostmi.

ustvaril med letošnjimi šolskimi počitnicami. Razstavo je obiskalo preko 3100 občanov, kar je tretji največji obisk na vseh dosedanjih likovnih razstavah v Kočevju. Nad polovico razstavljenih slik je bilo prodanih. Rado Meglič je tako dokazal, da je kos tudi slikanju in ne le pisateljanju.

PROSTOROV NI – Prostorov za večje razstave, tako republiške, zvezne ali mednarodne, v Kočevju nimamo. To je velika ovira za kočevski turizem in širjenje kulture v mestu. Likovni salon je primeren za manjše razstave. Za kulturne prireditve sta na razpolago dvorana v Domu Jožeta Šeška in gimnazijska dvorana. Ostale prostore, v katerih so bile nekoč prireditve, so zasedla podjetja za delavnice ali skladišča. Tako tudi ni prostorov za večje družabne prireditve. Pomanjkanje prostorov zadržuje kulturni in društveni razvoj Kočevja.

SONCE IN SENCA – Tudi upokojencem včasih sije sonce: pokojnino za mesec december so prejeli že 25. novembra. Samo da se ne bo prehitro stemnilo. Do konca leta je še dolgo, posebno za plitve žepe.

Na vrsti so delavci

O stabilizacijskih ukrepih je doslej razpravljalo 17 izmed 46 osnovnih organizacij ZK v kočevski občini, ostale pa morajo še do konca leta, za kar so odgovorni sekretarji organizacij. V dosedanjih razpravah so posvetili premalo pozornosti uvozu in izvozu, investicijam (razen v Tekstilani) in programiranju dela v naslednjem letu.

V bodočih razpravah bo treba posvetiti največjo pozornost vprašanju, kako zavreti inflacijo. O tem so dolžni razmišljati in ukrepati vsi delovni ljudje in občani. Na razna navodila vodstev ni treba čakati, saj do sedaj prav prizadevanja vodstev niso rodila sadov. Ljudje na delovnih mestih in sredi proizvodnje namreč lahko bolje ocenijo razne zadeve kot uslužbenci v republiških organih.

J. PRIMC

Mrzlo in gluho

Težave delegatov

„V zimskem času se tako ne bomo mogli več sestajati,“ je opozorila na zadnji seji občinske skupščine Ribnica delegatka Milena Borovac. Dvorana doma TVD Partizan je bila namreč tako hladna, da se je mrzav komaj še dalo prenašati. Gotovo je prav „zasluga“ slabo ogrevane dvorane, da je bilo razprave na seji malo in da je bila zato seja razmeroma kmalu končana.

Velika dvorana Doma Partizana v Ribnici pa ima še eno slabost, na katero je upravičeno opozoril delegat Janez Picek: „V tej dvorani slišim komaj vsako deseto besedo, čeprav nisem gluh. Tako največkrat sploh ne vem, za kaj sem glasoval. Dvorano je treba ozvočiti ali sedeže razvrstiti bolj skupaj ali pa najti kakšno drugo rešitev.“ J. P.

KOČEVJSKE NOVICE

Na kolinah pri Šerifu

Kaj vse odkriješ, če zaideš z glavne na stransko cesto

Oni dan sem prvič v življenju zašel v Dolenje Laze, in še to ne zaradi „Šerifa“, ampak zaradi asfaltiranja ceste skozi vas.

Delavci „Slovenija cest“ mi niso vedeli povedati kaj posebnega, predsednik krajevne skupnosti je bil v službi in večina drugih tudi. V vasi ni bilo pravega življenja, če izvzamemo asfaltiranje in ... ja, tam za „Šerifovo“ gostilno je bilo precej živahno. Klali so.

— Ali koljete medveda?

— Ne, svinjo. Po teži pa je res podobna medvedu, saj ima preko 200 kg, je pojasnil gostilničar Anton Dejak, ki mu pravijo domačini kar „Šerif“.

Potem so mi vsi skupaj povedali, da bo asfaltiranih okoli 2.000 m ceste skozi Dolenje Laze in Breg/ da bo 1.600 m te ceste široke 4 m, ostala pa 3 oziroma 2,5 m. Asfaltiranje bo veljalo okoli milijon dinarjev.

Plačana bo iz rednega samopriskrpeva in drugih virov, razen tega pa so še z izrednim samopriskrpevom zbrali v Dolenjih Lazah 100.000 din in na Bregu 20.000 din. Prispevali so različno. Največ obrtniki (po 4.000 din), družine, najmanj pa samski in upokojenci (po 500 din). Razen tega bodo vaščani sami uredili še bankine.

Medvedja zgodba

Beseda je dala besedo in prešli smo na medvede. Peter Begič, logar ZKGP iz Lepovč, je povedal, kako bi jo bil zaradi medvedov skoraj skupil:

— Pred dvema letoma, ko sem bil še v Sodražici, je prišel k meni neki tehnik in mi povedal, da je divja svinja pustila v luknji 500 m od sodražskih hiš tri mladiče. Šla sva pogledat.

GIBANJE PREBIVALSTVA

Na območju matičnega urada Loški potok so letos umrli: Alojz Slavec, upokojenec iz Retij 60, star 72 let; Franc Šega, upokojenec iz Retij 44, star 76 let; Marija Bartolj, kmetica iz Retij 34, stara 85 let; Franc Rojc, upokojenec iz Retij 98, star 82 let; Franciška Košir, upokojenka iz Retij 75, stara 87 let; Franciška Ruparčič, gospodinja s Hriba 4, stara 77 let; Antonija Austel, kmetica s Hriba 59, stara 89 let; Alojz Kordiš, delavec, Travniki 51, star 40 let; Jakob Modic, upokojenec, Travniki 1, star 76 let; Franc Lavrič, kmet, Travniki 26, star 69 let; Marjeta Ruparčič, otrok iz Travnika 92, star 5 let; Janez Zbačnik, upokojenec iz Travnika 85, star 83 let; Pavla Knavs, gospodinja, Mali log 22, stara 72 let; Anton Knavs, upokojenec, Mali log 22, star 81 let; Janez Gregorič, kmet Šegova vas 9, star 95 let; Anton Knavs, upokojenec, Šegova vas 20, star 64 let; Franciška Rus, gospodinja, Šegova vas 5, stara 72 let, in Marija Lavrič, gospodinja iz Srednje vasi 2, stara 84 let.

KONČNO OTVORITEV

Novembra so končno le odprli prenovljeno delavnico v Loškem potoku. Kmetijska zadruga je precej dolgo prenavljala to trgovino. V delavnici prodajajo tudi meso.

V taki „hiški“ oziroma leseni barakici suše klobase in salame pri mnogih hišah v Dolenjih Lazih in okolici. (Foto: Primc)

„To niso prašički, ampak medvedji mladiči. Beživa!“ mu rečem in sva jo ucvrla, kar se je dalo, saj medvedke rade napadajo, če se kdo približa mladičem.

Potem sem prosil lovce, če lahko enega vzamem. Dovolili so mi, ker so menili, da so trije mladiči preveč za medvedko.

S pomočjo lovcev sem ga pa res vzel. Vendar mi je kasneje poginil, a tudi onadva v brlogu sem našel kmalu crknjena. Tiste dni pa je bil na Jasnici lovski posvet. Vsi so me spraševali o medvedkih in kaj sem naredil z njimi. Tako, bolj za lovsko šalo, sem jim rekel, da sem medvedke pobil. To sem imel potem cirkus, preden sem dokazal, da jih nisem res! Trikrat sem bil zaslisan.

Domnevam, da je medvedka še prej zapustila mladiče ali pa jih je zapustila zaradi vseh nas, ki smo rogovilili tam okoli ...

Domiselno sušenje salama

Šerifove salame so znane daleč naokoli. Celu z Gorenjskega pridejo k njemu ponje. To se je pred približno letom dni razvedelo tudi med kočevskimi „salamiadarji“ in takrat bi skoraj prišlo do salamarskega dvoboja ali vsaj pokušnje, a se je potem, ko so se glave strezile, to razdrlo.

Anton Dejak-Šerif mi je pokazal z desk zbito majhno „hiško“ — še najbolj je bila podobna zasilnemu poljskemu stranišču — in dejal:

— V tem je skrivnost, kako dobro posušiš klobase in salame. Odprl je vrata in pod streho „hiške“ sem videl na policah polno klobas. Na tleh pa je bil — verjetno dotrajan — lonec za kuhanje perila.

— V loncu kurim s suhimi trdimi drvimi. Suh dim mora biti in nič vlage, saj so vlažne že salame in klobase. Veliko mora biti tudi svežega zraka, vendar mora biti hkrati vse le toliko zaprto, da je varno pred živaljo. Sušenje je pri salami prav tako pomembno kot vse ostalo! — je zatrdil Šerif, ki je potem povedal še, da se je takega sušenja navadil pri pokojnem Ivanu Rigerju.

Odkod »Šerif«?

Gospodinja je zanimalo, kako vem za „šerifa“, ko pa nisem

bil še nikoli pri njih. Povedal sem ji, da zato, ker sem pred leti pisal o krvavem boju starih petelinov pri Šerifu.

— A vi ste to napisali! Pa še čisto po pravici. Še v Ameriki so brali o tem, mi je povedal Šerif! Ameriki so brali o tem, mi je povedal Šerif.

Zdaj sem bil jaz radoveden, od kdaj je „šerif“ in če je bil v Ameriki.

Nasmehnil se je:

— V Ameriki pa nisem bil. Za ime pa vprašajte kar tistega Alojza Starca, on je to skuhal.

Alojz Starc, ki je držal svinjo za noge, medtem ko ji je mesar ročno odiral kožo, se je zvito nasmehnil in začel v čisto svoji govorici, po kateri je znan tam okoli:

— Enkrat smo bili bolj vzhičeni.

— Kaj? — Ja, dobre volje, ker smo ga malo več spili. Dohajali smo solato.

— Prosim?

— Dohajati solato pomeni: imeli smo denar.

— On, gostilničar, je stal vzhičen sredi gostilne, hudo, ostro pogledoval izpod čela sem ter tja in takrat sem rekel: „Zdaj si pa tak kot šerif.“ In od takrat je Šerif.

Potem je Šerif šel po pijačo, češ da brez tekočine ni kolin, jaz pa sem izkoristil priložnost in jo odkuril v avto in proti Sodražici.

J. PRIMC

Asfalt skozi vasi Dolenji Lazi in Breg so polagali že novembra. Kaže, da bo treba zanj ponovno seči v žep, saj lepa cesta tudi nekaj velja. (Foto: Primc)

Čas kolin se je pri gostilničarjih začel malo prej kot drugod. Šerifov prašič, pravzaprav je bila „ona“, je imel preko 200 kg. (Foto: Primc)

Slaba zveza na »mladinski liniji«

Kljub kongresoma ni stikov med občinskim vodstvom mladine in mladinci v delovni organizaciji

„Občinsko vodstvo Zveze socialistične mladine Ribnice ne da od sebe nobenega glasu, zato mladinske organizacije nimamo z njimi nobenih zvez,“ je povedal Tone Markovič iz obrata BPT v Loškem potoku, ki je bil do nedavnega tudi predsednik mladinskega aktiva BPT, še vedno pa je član občinske konference ZSM, ki se ni sestala že dobrega pol leta, čeprav so spomladi sklenili, da bodo seje vsak mesec.

„Bil sem predlagan za delegata slovenskega kongresa ZSM, a me o tem ni nobeden obvestil. (Vendar se je to kasneje zaradi vaje „Jesen 74“ razdrlo.) Nihče se ne zanima, kako dela naš aktiv mladih proizvajalcev. Ne dobimo nobenih napotil za delo.“

V delovnih organizacijah mladinci nismo dobili v razpravo gradiva za kongres. Tudi po kongresu se ni še nihče spomnil, da bi nas obiskal, nam razložil sklepe kongresa ZSM ali se pozanimal za naše delo.“

PRIDNO SO DELALI

Na vprašanje, kaj vse je letos delal aktiv mladih delavcev v BPT, je Tone Markovič odgovoril:

„Aktiv smo ustanovili februarja. Marca smo si mladinska organizacija Loškega potoka in mladinci TOZD Sukno v Jurjevici skupaj ogledali smučarske skoke v Planici. Za 8. marec, dan žena, smo pripravili krajši kulturni program za naše žene. Pri volitvah smo dosegli, da sta bili v našo 5-člansko delegacijo izvoljeni tudi dve mladinki.“

Maja smo se začeli ukvarjati s športom, in sicer v telovadnici osnovne šole. Junija smo šli na izlet na Snežnik. Avgusta in septembra smo se pripravljali na delavske športne igre, na katerih so sodelovale naša roketna ekipa in kegljalke, medtem ko so strelke zaradi pomanjkljive vadbe odstopile. Na športnih igrah je sodelovala polovica našega 54-članskega kolektiva. Nekateri so namreč delovali tudi pri organizaciji teh iger.

Konec septembra smo šli na

Vendar s tem delo mladincev BPT za letos ni končano. Organizirati nameravajo še družabni večer, na katerega bodo pov-

Tone Markovič: „Spomladi smo se dogovorili, da se bo občinska konferenca ZSM sestajala vsak mesec, zdaj pa že nad pol leta nismo imeli seje.“

bili enega izmed znanih domačinov. Po sedanjem predlogu naj bi bil to Drago Košmrlj, naš znani politični komentator, ki je doma iz bližnjih Belih vod.

Kasneje nameravajo v Loški potok povabiti enega izmed slovenskih pisateljev. Na kulturnem večeru, na katerega bi bili vabljeni vsi Potočani, bi verjetno nastopili domači pevski zbor, recitatorji in morda še dramska skupina. Srečanje s pisateljem pripravljajo mladi iz BPT skupaj z mladinskim aktivom Loški potok in aktivom TOZD INLEŠ.

Čeprav mladinski aktiv BPT nima stika z občinskim vodstvom ZSM, le dobro dela. Sicer pa je povsod najpomembnejše, da dobro dela „baza“, saj potem ne bo težko izbrati tudi dobrega občinskega vodstva.

J. PRIMC

Prva pomoč v šoli in življenju

Letos sodelovali na vaji »Jesen 74«

Na osnovni šoli v Sodražici so letos ustanovili krožek Rdečega križa. Njegova mentorica je Ladka Česarek, pomaga pa ji tudi Štefka Joras.

Glavna naloga krožka bo, da bo skrbel za lepo urejenost okolice šole in tudi Sodražice. Že to jesen so pri šoli delno uredili okolico in poskrbeli za prezimitev cvetja. Spomladi pa bodo pripeljali zemljo, urejali gredice in sadili cvetje.

Vsak razred bo urejal okolico šole en teden. Komisija učencev višje stopnje in učiteljev bo nato razrede ocenjevala. Tekmovalna lista bo javno izobešena. Najboljši razred bo prejel ob zaključku šolskega leta nagrado.

Lani je bilo podobno nagradno tekmovanje med učenci obeh sedmih razredov v prvi pomoči. Vendar sta bili obe ekipi izredni, zato je vsaka priborila svojemu razredu po 150 din, ki so jih nato porabili za zaključni šolski izlet. Podobno tekmovanje bo tudi to pomlad, maja. Zanj so se prijavili vsi učenci sedmih razredov.

Tekmovanje v prvi pomoči in

sploh delovanje krožka RK se dobro obrestuje. Tako so na primer med letošnjo vajo „Jesen 74“ delali v eki-

pi prve pomoči učenci, ki so lani obiskovali 7. razred, in so zelo dobro opravili vse naloge.

Člani RK osnovne šole v Sodražici so pred zimo pokrili s smrekovimi vejami gredice okoli šole. (Foto: J. Primc)

PROSTA DELOVNA MESTA!

DOZD „DANA“,
tovarna rastlinskih specialitet in destilacija,
Mirna

Komisija za medsebojna razmerja objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. MATERIALNI KNJIGOVODJA II
2. ADMINISTRATOR V TEHNIČNEM SEKTORJU
3. EVIDENTIČAR V KOMERCIALNEM SEKTORJU

POGOJI:

Pod točko 1: srednja ekonomska šola z 2 letoma prakse
Pod točko 2: srednja ekonomska šola ali trgovska šola z znanjem strojepisja in 3 leta oziroma 5 let prakse
Pod točko 3: administrativna šola ali tej sorodna šola in 1 leto prakse

Prijave sprejema splošni sektor „DANA“, Mirna, 15 dni po objavi.

ZAVOD „ZDRUŽENE OSNOVNE ŠOLE NOVO MESTO“

— komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij
razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. POMOČNIKA RAVNATELJA OSNOVNE ŠOLE BRŠLJIN;
2. MATERIALNEGA KNJIGOVODJE V SKUPNIH SLUŽBAH;
3. ADMINISTRATORJA NA OSNOVNI ŠOLI BRŠLJIN;
4. ADMINISTRATORJA NA OSNOVNI ŠOLI GRM;
5. SNAŽILKE TEHNIČNIH DELAVNIC V BRŠLJINU.

Kandidati za razpisana delovna mesta morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

Pod 1: najmanj višja izobrazba pedagoške smeri s petimi leti delovnih izkušenj, opravljen strokovni izpit, moralna neoporečnost in aktivno članstvo v družbenopolitičnih organizacijah. Prednost imajo kandidati iz kolektiva.

Pod 2, 3 in 4: srednja strokovna izobrazba ustrezne stroke ter moralna neoporečnost.

Pod 5: najmanj 6 razredov osnovne šole, poskusno delo 2 meseca, moralna neoporečnost.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili na naslov:

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij osnovne šole Bršljin, Novo mesto, do vključno 20. decembra 1974.

VPISOVANJE V SOLO!

Na združenih osnovnih šolah v Novem mestu: Bršljin, Grm, „Janez Trdina“ Stopiče, Katja Rupena in Milka Šobar—Nataša bo vpisovanje otrok v prvi razred (šolsko leto 1975/76) dne 11. in 12. decembra (sreda in četrtek) od 8. do 17. ure na omenjenih šolah.
Vpisani bodo otroci, rojeni v letu 1968, pogojno pa tudi tisti, ki so bili rojeni do konca meseca junija 1969.
Starši naj prinesejo s seboj otrokov izpisek iz rojstne matične knjige.

TRGOVSKO IN PROIZVODNO PODJETJE

„PETROL“ LJUBLJANA
POSLOVNA ENOTA BREŽICE

razglašuje prosto delovno mesto

PRODAJALCA NA BENCINSKEM SERVISU NOVO MESTO I, CESTA HEROJEV 1.

Pogoji: končana osemletka, odslužen vojaški rok, prednost imajo trgovski delavci.
Poskusno delo traja tri mesece.

Lastnoročno napisane ponudbe s kratkim življenjepisom je treba poslati v roku 10 dni po dnevu objave tega razglasa navedeni poslovni enoti.

pravi naslov za denarne zadeve

stanovanjsko posojilo
je za naše varčevalce zidak,
ki je vedno na zalogi
in s katerim lahko zgradite
še enkrat več

OBVESTILO

Lekarna Novo mesto obvešča vse zdravstvene zavode in prebivalstvo, da bo opravljala letni popis blaga po naslednjem razporedu:

- a) v Lekarni Novo mesto: 6. 12., 7. 12. in 8. 12. 1974 ves dan,
- b) v Lekarniški postaji Šentjernej: 10. 12. 1974 ves dan,
- c) v Lekarniški postaji Dol. Toplice: 11. 12. 1974 ves dan.

Navedene dni bodo vse enote zaprte, zdravila bomo izdajali le na nujne recepte.

PROSTO DELOVNO MESTO!

SLUŽBA DRUŽBENEGA KNJIGOVODSTVA,
PODRUŽNICA 52100 NOVO MESTO,

objavlja

PROSTO DELOVNO MESTO S SREDNJO IZOBRAZBO
ALI ZA PRIPRAVNIKA S SREDNJO IZOBRAZBO.

POGOJI: Dokončana ekonomska srednja šola ali gimnazija.
Trimesečno poskusno delo.
Osební dohodek po pravilniku podružnice.

Prošnjo za sprejem na delo z življenjepisom in spričevalom pošljite Službi družbenega knjigovodstva — podružnici 52100 Novo mesto. Objava velja 15 dni. O izidu bodo kandidati obveščeni v 30 dneh.

PROSTA DELOVNA MESTA!

Sekcija za vzdrževanje prog
Novo mesto, Ljubljanska c. 5

razpisuje naslednja prosta delovna mesta:

1. DIPLOMIRANEGA GRADBENEGA INŽENIRJA (MOŠKI)
Stanovanje bo na razpolago v letu 1974.
2. VISOKO KVALIFICIRANEGA KLJUČAVNIČARJA
Stanovanja ni.
3. KVALIFICIRANEGA VARILCA
Stanovanja ni.

Kandidati naj prijave z dokazili pošljejo na naslov: Sekcija za vzdrževanje prog Novo mesto, Ljubljanska c. 5, Novo mesto.

GRADITELJI!

OPEKARNA ZALOG Novo mesto p. o.
SPOROČA

cenjenim kupcem, da sprejema naročila za opečne izdelke za leto 1975.

V svoji prodajalni v Zalogu vam nudimo:

- opečne izdelke lastne proizvodnje: votlak 8/1, predelnik, monta, zidak, dimne tuljave in MAP polnila
 - opečne izdelke drugih priznanih proizvajalcev: modularni blok, porolit in fasadno opeko
 - stropne nosilce MAP, okenske in vratne preklade iz konsignacije.
- Pri pravočasnem naročilu garantiramo zeleni rok dobave.

Ljubljanska banka

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 5. decembra - Stojan Petek, 6. decembra - Miklavž Sobota, 7. decembra - Ambrož Nedelja, 8. decembra - Marija Ponedeljek, 9. decembra - Valerija Torek, 10. decembra - Smiljan Sreda, 11. decembra - Danijela Cetrtek, 12. decembra - Ivana

LUNINE MENE

6. decembra ob 11.10 uri zadnji krajec

KINIO

BREŽICE: 6. in 7. 12. jugoslovanski barvni film „Rdeči

udar“, mehiški barvni film „Bele vrtnice za črno sestro“.
KOSTANJEVICA: 8. 12. ameriški barvni film „Revolverji za slavni sedem“.
KRŠKO: 7. in 8. 12. ameriški barvni film „Samson in Dalila“.
MIRNA: 7. in 8. 12. „Vampirjeva ljubica“.
NOVO MESTO: od 6. do 9. 12. ameriški barvni film „Sakal“. 8. 12. slovenski barvni film „Srečno Kekc“. Od 10. do 12. 12. ameriški barvni film „Metulji so svobodni“.
RIBNICA: 7. in 8. ameriški barvni film „Okusi Drakulino kri“.
SEVNICA: 7. in 8. 12. ameriški film „Svetilnik na koncu sveta“. 11. 12. ameriški barvni film „Dvojni človek“.
SENTJERNEJ: Zdravniki in njihove žene.
TREBNJE: francoski barvni film „Stop za morilca“.

VSA POPRAVILA, SPADAJOČA V TO STROKO. KRATKI DOBAVNI ROKI, CENE SOLIDNE. NAROČILA PREVZEMATA BOGO RADI, ZABJA VAS 15. NOVO MESTO, IN IGNAC PRIJATELJ, KVEDROVA 8, KRŠKO.
CENJENE STRANKE obveščam, da sem z 2. decembrom odprl TV RADIO SERVIS na Partizanski 5 v Novem mestu. Priporoča se Ivan Oražem.
VULKANIZER TONE MESTNIK, NOVO MESTO, obvešča svoje stranke, naj takoj dvignejo popravljene gume zaradi selitve, ker poznejših reklamacij ne bom upošteval.

vas vabi

na razgovor in predvajanje filma
O NOVIH PROMETNIH PREDPISIH
v Žužemberku
10. dec. ob 18. uri
v kinodvorani

postanite član

PREKLIC

GREGORČIČ JOŽE, Družinska vas št. 14, Šmarješke Toplice, opozarja vse, ki bodo o njem še širili lažne besede, da jih bo sodno preganjal.

ZAHVALA

Ob nenadni in mnogo prerani izgubi drage mame in stare mame

MARIJE JERMAN
iz Kota pri Semiču

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali cvetje in pospremili pokojnico k večnemu počitku. Prisrčna hvala tudi kaplanu za opravljeni obred.

Žaljuči: sinova Jože in Ivan, hčerka Milka z družinami in drugo sorodstvo

Dotrpela je naša dobra in skrbna mama

MARIJA NOVŠAK
iz Arta pri Studencu

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje in nam izrekli sožalje.

Žaljuči: sinova in hčerke z družinami, brat Matija, sestra Rezi in drugo sorodstvo

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Preteklih štirinajst dni so v brežiški porodnišnici rodile: Kristina Omerzel iz Pečič - Samota, Marija Razum iz Samobora - dečka, Angela Šmajgl iz Sentlenarta - Roberta, Nada Šoštaric iz Strmca - Igorja, Smiljka Sušak iz Krškega - Radmila, Martina Bartolovič iz Klanjca - Sinišo, Darinka Markovič iz Brestanice - Slavka, Marija Uršič iz Senovega - deklico, Ela Hervol iz Brezine - dečka, Mira Imperl iz Sevnice - Darjo, Sonja Markovič iz Brezice - dečka, Irena Zakšek iz Stolovnika - dečka, Marija Hudoklin iz Kladija - dečka, Jožefa Pavlin iz Krškega - deklico, Marija Cizel iz Dednje vasi - Matejo, Jožica Juratovec iz Malega vrha - deklico, Stefanija Kinčič iz Kraljevca - deklico, Stojanka Barbič iz Brloga - Martino, Olga Ajster iz Krške vasi - dečka, Tereziya Ojsteršek iz Trnja - deklico, Ljerkca Sudar iz Bregane - Marjana, Gizela Božičnik iz Zg. Pohance -

ZAHVALA

Ob nenadni smrti dragega moža in očka

STANETA MARTINČIČA
Stari trg - Trebnje

se iskreno zahvaljujemo sosedom, darovalcem cvetja, kolektivu ŽIP Ljubljana za poslovljni govor ob odprtem grobu, pevcem, duhovniku in vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.
Žaljuči: žena Olga, hčerki Marjetka in Stanka ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega moža, očeta, starega očeta in strica

ANTONA PIRNARJA
iz Sentjurja 5 pri Mirni peči

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste s svojo pozornostjo pokazali, da sočustvujete z nami. Hvala vsem, ki ste pokojniku podarili vence in cvetje, in vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo sosedom in vaščanom, kolektivu dermatološkega oddelka splošne bolnice Novo mesto za podarjen venec, gasilskega društva Hmeljčič, ter župniku za opravljeni obred. Hvala tudi vsem sorodnikom, prijateljem in znancem.

Žaljuči: žena Marija, sin Tone z družino, hčerki Tončka in Slavka z družinama ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani smrti naše drage mame in stare mame

ANE FRANKO
iz Dol. Vrhpolja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam pismeno ali ustmeno izrekli sožalje in pokojnico v tako lepem številu spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo zdravnikom in strežnemu osebju internega oddelka novomeške bolnice za vso skrb in nego, dr. Baboriču iz Sentjerneja za požrtvovalno nego na domu in Marčevi mami za obiske in nego. Nadalje se zahvaljujemo kolektivu IMV Novo mesto, Iskri Sentjerneja za podarjene vence in cvetje, sosedom, prijateljem in znancem ter kaplanu za opravljeni obred. Vsem se enkrat iskrena hvala!

Žaljuči: sin Jože, sinova Janez in Tone z družinama in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči in nepričakovani izgubi naše dobre mame

MARTINE MEGLIČ
roj. LUZAR z Broda

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so pokojnico spremili na zadnji poti, ji darovali cvetje in vence in nam izrazili sožalje. Zahvaljujemo se zdravstvenemu osebju novomeške bolnice za trud ter Industriji obutve Novo mesto za podarjeni venec, kakor tudi IMV, sodelavcem IMV Novo mesto, ter kolektivu Agrotehnike Ljubljana za podarjene vence. Prav tako se za podarjeni venec zahvaljujemo ženam z Broda. Prav lepo se zahvaljujemo pevcem, tov. Pipanu za poslovljne besede in župniku za opravljeni obred. Prav lepa hvala vsem, posebno ker je bil pogreb med prazniki 30. novembra 1974.

Žaljuči: sin Tone, sin Jože z družino, sin Peter, hčerka Tina, hčerka Ani z družino ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani smrti naše drage mame in stare mame

MARIJE LUZAR
iz Gor. Suhadola 14

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so v težkih trenutkih sočustvovali z nami, darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje ter pospremili pokojnico do njenega zadnjega doma. Srčna hvala vaščanom za pomoč, kolektivu Cestnega podjetja, lovski družini Brusnice, dr. Miru Vodniku za lajšanje bolečin ter župniku za opravljeni obred.

Žaljuči: sinovi Rado, Miha, Jože ter hčerka Marija z družinami in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage sestre, mame, stare mame, in babice

MARIJE ČELESNIK
Ljubljanska cesta 21 Novo mesto

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti in ji poklonili toliko vencev in cvetja. Še posebno se zahvaljujemo občinskemu odboru ZZB Novo mesto, pevcem „Dušana Jereba“ ter gozdniku za tople poslovljne besede, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so z nami sočustvovali ter nam ustno ali pismeno izrazili sožalje.

Žaljuči: brata Toni in Lojze, sestri Pepca in Milka, sinovi Drago, Stane, Marjan in Roman z družinami ter drugo sorodstvo

V Novem mestu, 24. novembra 1974

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET: Lojzka Potrč (predsednica sveta), Franc Beg, Viktor Dragoš, Tone Gošnik, Jože Jekc, Vlado Silvester, Franc Lapajne, Tine Molek, Slavko Smerdel, Franc Stajdohar in Ivan Živič.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Rja Bačar, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Prime, Jože Splichal (urednik priloge P), Jožica Teppy, Ivan Zoran in Alfred Zelenik. Oblikovalec priloge Peter Simič.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 3 din - Letna naročnina 119 dinarjev, polletna naročnina 59,50 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 240 din ali 15 ameriških dolarjev oz. 45 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32002-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 45 din, 1 cm na določeni strani 68 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 90 din. Vsak mali oglas do 10 besed 17 din, vsaka nadaljnja beseda 1,50 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 6 do 1.1. 1974 - Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 - Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 - Telefon: (068) 21-227 - Nenaročenih rokovilcev in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom: ČIP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

NATAKARICO ali začetnico sprejme v službo Bife Prah, Cesta na Loko 41, Ljubljana.

NA MANJSO KMETIJO vzamem fanta za pomoč. Nudim hrano in stanovanje. Pozneje tudi pri-skrbim zaposlitev. Naslov v upravi lista (2839/74).

STANOVANJA

ODDAM opremljeno sobo s kopalnico samskemu moškemu. Jože Lipar, Na Tratah 16, Novo mesto. ODDAM opremljeno sobo samcu. Naslov v upravi lista (2818/74).

MIREN študent iz vasi nujno potrebuje sobo v centru Novoga mesta ali v okolici. Plača 200 ND mesečno. Ponudbe pod šifro: „MIREN“.

NUJNO potrebujem sobo v Novem mestu. Soba naj bo opremljena, s souporabo kopalnice in po možnosti ogrevana. Sem miren intelektualc, neoženjen in brez otrok. Plačam 800 ND mesečno, lahko za leto dni vnaprej. Ponudbe pod šifro: „DENAR“.

Motorna vozila

PRODAM karambolirano škodo MB 1000 po ugodni ceni. Janez Črtalič, Sentjerneja 100.

Z 750, letnik 72/73, prodam. Cena 1,5 milijona. Vanja Berger, Volčičeva 19, Novo mesto.

PRODAM tudi na odplačilo fiat 750, letnik 1971. Naslov v upravi lista (2824/74).

UGODNO PRODAM avto fiat 850, letnik 1969. Mija Tomazin, Krško, Hočevarjev trg 7.

PRODAM osebni avto fiat 1300, letnik 1968, po ugodni ceni. Vprašajte na naslov: Mikie, Jerebova 16/2, Novo mesto.

ZASTAVO 750 de luxe, letnik 1972, prevoženih 24.000 km, dobro ohranjeno, ugodno prodam. Oglej se možen od 15. do 18. ure. Marija Šmajdek, Kristanova 30.

PRODAM Opel kadet, letnik 1965. Informacije dobite v dopoldanskem času pri Ivanu Pušavcu, osnovna šola Stopiče.

KUPIM FIAT 750 na ček ali po dogovoru. Naslov v upravi lista (2838/74).

PRODAM traktor Porsche v dobrem stanju. Franc Jakše, Orehovica 35, Sentjerneja.

PRODAM FIAT 850 kupe, letnik 1970 ali zamenjam za fiat 750. Ludvik Legan, Ajdovec 2, Dvor. PRODAM dobro ohranjen avto NSU 1000 C. Naslov v upravi lista (2845/74).

PRODAM

UGODNO prodam dve malo rabljeni kompletni avtomobilski kolesi z zimskima gumama 6,00 x 12 in dve malo rabljeni gumi z zračnicama 5,50 x 12. Naslov v upravi lista.

POCENI prodam zaradi selitve rabljeno spalnico. Naslov v upravi lista (2826/74).

PRODAM malo rabljeno mlatilnico brez trosilk, po ugodni ceni. Avguštin Smolič, Stranje 5, Dobrič.

PRODAM televizor Iskra Panorama. Cejan, Zagrebška 6, Novo mesto.

POCENI prodam malo rabljeno peč na olje. Naslov v upravi lista (2814/74).

PRODAM navadno diatonično harmoniko znamke Lubas CFB. Anton Suštarič, Prilozje 6, Gradac v Beli krajini.

PRODAM skoraj nov dvoredni pletilni stroj Singer. Judež, Nad mlino 22, Novo mesto.

UGODNO prodam spalnico. Oglej popoldne. Nad mlino 43, stan. 17, Novo mesto.

PO UGODNI CENI prodam malo rabljen stroj za izdelavo strčne opeke s 450 železnimi modeli. Oglej vsak dan pri Martinu Škedlju, Pangrč grm 8, Stopiče.

PO UGODNI CENI prodam kuhinjsko omaro in pomivalno mizo. Naslov v upravi lista (2840/74).

POCENI PRODAM dobro ohranjene moške obleke. Naslov v upravi lista (2850/74).

PRODAM polovico ali celo hišo v Piranu. Naslov v upravi lista (2852/74).

KUPIM

KUPIM rabljeno peč Emo 5. Marjan Jordan, Sentjerneja 35.

KUPIM dve gradbeni parceli v Novem mestu ali bližnji okolici. V poštev pride tudi stara hiša, primerna za popravilo. Plačam takoj, lahko tudi v devizah. Stane Jurak, Koštialova 41, Novo mesto.

KUPIM enodružinsko hišo v Novem mestu, lahko nedograjeno, vršno ali individualno v gradnji. Ponudbe pod „PLAČAM TAKOJ“

KUPIM takoj ekscentrično prešo 6 do 15 ton. Naslov v upravi lista (2851/74).

KUPIM starejšo hišo v Straži, Vavti vasi ali v Novem mestu. Naslov: Ferlič, Stična 23, 61295 Ivančna gorica.

POSEST

PRODAM posestvo, hišo in gospodarsko poslopje, 4 ha zemlje, vse pri hiši, ob asfaltni cesti Brežice - Bizeljško. Avtobusna postaja in trgovina oddaljeni 5 minut. Primerno za obrtnika. Oglej možen vsak dan. Jože Volk, Zupelevec 26, 68258 Kapele.

UGODNO PRODAM gradbeno parcelo v velikosti 10 arov z urejeno dokumentacijo, na lepem kraju. Poleg asfaltna cesta in avtobusna postaja. Oglasite se pri Avgustu Bobiču, Dobrava 28, 68275 Skočjan.

PRODAM PARCELO (približno 16 arov), delno vinograd, v Grčevju, primerno za vikend. Dostop z vsemi vozili. V bližini elektrika in voda. Marija Gorenc, Sela pri Štravberku 3, Otočec.

UGODNO prodam dvostanovanjsko hišo, brez vgrajenih oken in vrt. Stanovanje v kleti je vseljivo. Informacije lahko dobite do 15. decembra. Drožanjska 14, Sevnica.

MANJŠE POSESTVO v okolici Boštanj pri Sevnici prodam v celoti ali po parcelah. Ponudbe pod „LEPA LEGA“

PRODAM vinograd v Vajndolu pri Orehovici. Možen dostop z avtomobilom. Anton Pirkovič, Gor. Vrhpolje 48, Sentjerneja.

RAZNO

POROČNI PRSTANI! - Želite trazen in lep spomin? Poročne in okrasne prstane ter druge zlate izdelke dobite pri Otmarju Zidariču, zlatarju na Gosposki 5, Ljubljana (poleg univerze). Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

VOBVESTILA

NUDIM VSE VRSTE ROLET, ZALUZIJE, PLATNE NE ZA VESE VSEH BARV. IZVRŠIM

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00. 19.30 in ob 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

ČETRTEK, 5. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo - Pesem in glasba - Pesmi Josipa Murina - II. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Milan Dolinar: Program širjenja pivovarskega ječmena in letošnja kakovost. 12.40 S pihalnimi godbami. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Med šolo, družino in delom. 15.45 „Vrtljak“. 17.20 Iz domačega opernega arhiva. 19.40 Minute z ansambлом Francija Puharja. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov. 23.05 Literarni nokturmo.

15.45 „Vrtljak“. 18.15 „Signali“. 19.40 Minute z ansambлом Borisa Franka. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop-pops 20. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 23.05 Literarni nokturmo.

SOBOTA, 7. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 10.15 Sedem dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Milena Kazbec: Zakaj obrezujemo sadno drevje. 12.40 Ob bistrem potoku. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 „Vrtljak“. 17.20 Gremo v kino. 18.20 Dobimo se ob isti uri. 19.40 Minute z ansambлом Jožeta Privška. 19.50 Lahko noč, otroci! 21.30 - 23.00 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

SREDA, 11. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Nenavadni pogovori. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Anton Seriček: Rezultati letošnjih poskusov s sladkorno peso v Sloveniji in Jugoslaviji. 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto-vrtljak“. 19.50 Lahko noč, otroci! 22.20 S festivalov jazza.

ČETRTEK, 12. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. Fašizem in ljudska fronta. 10.15 Po Talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Milan Piskernik: O hrastovih gozdovih na Slovenskem. 13.30 Priporočajo vam... 15.45 „Vrtljak“. 18.35 Z zabavnim orkestrom RTV Ljubljana. 19.40 Minute z ansambлом Mladi levi. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtekov večer domačih pesmi in napevov. 23.05 Literarni nokturmo.

PETEK, 6. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo - Kaj je pesem in kaj ni pesem. 10.15 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Alojz Zgajnar: Širjenje črnega bora na Krasu. 12.40 Poppe brez besed. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo.

NEDELJA, 8. DECEMBRA: 8.07 Radijska igra za otroke - Aleksander Marodič: „Igi“. 9.05 Še pomnite tovariši... 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.15 - 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.05 - 18.00 Nedeljsko popoldne. 18.03 Radijska igra - Anders Poppe: „Križev pot“. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 23.05 Literarni nokturmo.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Stanka Hudelja iz Dobljčke gore - Dušana, Martina Mihev iz Gornje Lokvice - Nino, Marijana Baznik iz Otočca ob Krki - Lucijo, Marija Volf s Stražnega vrha - Brigito, Marica Baraga iz Črnomlja - Tamaro, Marica Kump iz Uršnih sel - Alenko, Anica Mravnec iz Vavte vasi - Andrejo, Martina Korenič iz Bele cerkve - Sonjo, Marija Janškovec iz Ravna - Jožeta, Marija Rožič iz Doblje - Boštjana, Pavla Ferbežar iz Potočne vasi - Ivana, Jasna Suštar iz Mostarja - Stašo, Vedrana Seidmiovč iz Črnomlja - Damirja, Angela Kuhelj iz Vrhovega - Matejo, Nada Stušek iz Vrha - dečka, Fani Pencica iz Male Cikave - deklico, Ana Luzar iz Pristave - dečka, Zora Leskovec iz Škocjana - deklico, Terezija Ivnik iz Broda - dečka, Marija Jakše iz Podgrada - dečka, Marija Kuzma iz Črnomlja - dečka, Martina Kos iz Šentjerneje - dečka, Ana Lamovšek iz Gabrske gore - dva dečka, Fani Kmet s Potoka - dečka in Ljubica Čulig iz Methike - deklico. ČESTITAMO!

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 8. DECEMBRA: 10.30 reklame, oglasi in obvestila - 11.00 po domače - 11.15 kulturni mozaik - 11.25 aktualni nedeljski zapis 11.35 Naš razgovor - 11.45 potek volitev delegatov v SIS, referendum za uvedbo krajevnega samoupraviteljstva za modernizacijo cest na področju KS Tržišče, Krmelj in Sentjanž - 12.00 za vsakogar nekaj iz 12.30 poročila - 12.45 čestitke in pozdravi naših poslušalcev - 14.30 zaključek programa

SREDA, 11. DECEMBRA: 16.00 poročila - 16.10 reklame, oglasi in obvestila - 16.30 po domače - 16.45 kotiček za šoferje - Omejitve hitrosti - 16.55 disco klub brez imena - 17.30 iz dela KK SZDL - 17.45 minute z jugoslovan-skimi plesnimi orkestri - 18.00 zaključek programa

SOBOTA, 14. DECEMBRA: 16.00 Sobotni vrtljak - 16.15 pet minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 mini anketa - 17.00 za-ključek SV in napoved sporeda za nedeljo.

PONEDELJEK, 9. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti dr. Ivan Krefc: Rutinsko uvajanje ocenjevanja kakovosti poljščin. 12.40 Pihalne godbe na koncertnih odrih. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtljak“. 19.40 Minute z ansambлом Franja Zorka. 19.50 Lahko noč, otroci! 22.20 Poppeke iz jugoslovanških studiev. 23.05 Literarni nokturmo.

TOREK, 10. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo - Zivljenje na vasi na nacionalno mešanem ozemlju na Kosovem. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Milan Hafner: Napredek pri hlajenju kakovosti mleka. 12.40 Po domače. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 „Vrtljak“. 18.05 V terek nasvidenje! 19.40 Minute z ansambлом Silva Stingla. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 23.05 Literarni nokturmo.

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 5. DECEMBRA: 8.10 TV v šoli (Zg). 9.05 Angleščina (Zg). 9.35 Francoščina (Bgd). 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg). 15.05 Angleščina (Zg). 15.35 Francoščina - ponovitev (do 16.10) (Bgd). 16.30 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.50) (Bgd). 17.30 T. Seliskar: Bratovščina Sinjega galeba - TV nadaljevka (Lj). 18.00 Obzornik (Lj). 18.15 Mozaik (Lj). 18.20 Svet v vojni - serijski dokumentarni film (Lj). 19.10 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 M. Vitezovič: Dimitrije Tucović - barvna TV nadaljevka (Lj). 21.00 Kam in kako na oddih (Lj). 21.10 Monitor: Beograd - I. del (Lj). 21.50 Chausson: Poeme, K. Pahor: Istrijanka (Lj). 22.20 TV dnevnik (Lj).

NEDELJA, 8. DECEMBRA: 9.25 Svet v vojni - serijski dokumentarni film (Lj). 10.15 Otroška matineja: Viking Viki, Življenje v gibanju, barvna filma (Lj). 11.10 Poročila (Lj). 11.15 Kmetijska oddaja (Zg). 12.00 Mozaik (do 12.05) (Lj). Nedeljsko popoldne: Igre brez meja, barvna oddaja; Pevski zbori iz Domžal in okolice, barvna oddaja; Mislimo na vas. 16.30 Poročila (Lj). 16.35 Propagandna oddaja (Lj). 16.40 Košarka Olimpija: Bosna (JRT) (Lj); v odmoru Moda za vas, barvna oddaja. 18.15 Vidocq - serijski barvni film (Lj). 19.10 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.00 M. Božič: Človek in pol, barvna TV nadaljevka (Zg). 21.00 Propagandna oddaja (Lj). 21.05 Una - II. del oddaje iz serije Karavana (Lj). 21.35 Športni pregled (Bgd). 22.10 TV dnevnik (Lj).

PETEK, 6. DECEMBRA: 8.10 TV v šoli (Zg). 10.50 Angleščina (do 11.25) (Zg). 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg). 15.45 Angleščina - ponovitev (do 16.20) (Bgd). 16.30 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.30) (Bgd). 17.20 Veseli tobogan: Dobrovo v Goriških Brdih - I. del (Lj). 17.50 Obzornik (Lj). 18.05 Revija folklor - 4. del barvne oddaje (Lj). 18.35 Mozaik (Lj). 18.40 Začetki življenja (Lj). 18.50 Onesnaženje celinskih voda - oddaja iz cikla Človek in okolje (Lj). 19.10 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.50 Tedenski dnevnopolitični komentar (Lj). 19.55 Propagandna reportaža (Lj). 20.00 3-2-1 (Lj). 20.10 Obisk na malem planetu - barvni film (Lj). 21.30 Propagandna oddaja (Lj). 22.35 Harlem - I. del barvne oddaje (Lj). 22.25 TV kažipot (Lj). 22.45 TV dnevnik (Lj).

PONEDELJEK, 9. DECEMBRA: 8.10 TV v šoli (Zg). 9.30 TV v šoli (do 10.35) (Bgd). 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg). 15.30 TV v šoli - ponovitev (Bgd). 16.30 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.50) (Bgd). 17.30 E. Majaron: V znamenju dvojčkov - 5. del (Lj). 17.50 Obzornik (Lj). 18.05 Na sedmi stezi - športna oddaja (Lj). 18.35 Mozaik (Lj). 18.40 Gospodarstva socialističnih držav (Lj). 19.00 Odločimo (Lj). 19.10 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 J. Laine: Virtasen Masa - finska TV drama (Lj). 21.20 Sodobna oprema, barvna oddaja (Lj). 21.30 Kulturne diagonale (Lj). 22.00 Po Franciji - barvni film (Lj). 22.25 TV dnevnik (Lj).

SOBOTA, 7. DECEMBRA: 9.30 TV v šoli (Bgd). 10.35 TV v šoli (Zg). 12.00 TV v šoli (do 12.30) (Sa). 12.55 Nogomet Partizan: Dinamo - prenos (do 14.45) (Bgd, Lj). 16.10 Disneyev svet - serijski barvni film (Lj). 16.55 Hokej Olimpija: Jesenje - prenos (Lj), pribli ob 17.30 TV obzornik (Lj). 19.10 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.50 Tedenski zunanepolitični komentar (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.00 Chaplinova burleska (Lj). 20.30 Festival glasbe podonavskih dežel - prenos (Novi Sad). 21.40 Moda za vas - barvna oddaja (Lj). 21.50 Barvna propagandna oddaja (Lj). 21.55 TV dnevnik (Lj). 22.10 Dvoboj pri srebrnem potoku - barvni film (Lj).

TOREK, 10. DECEMBRA: 8.10 TV v šoli (Zg). 9.35 TV v šoli (Sa). 10.05 TV v šoli (do 11.20) (Bgd). 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg). 15.35 TV v šoli - ponovitev (Sa). 16.05 TV v šoli - ponovitev (Bgd). 16.35 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.55) (Bgd). 17.40 Tiktak: Prišla je miška (Lj). 17.50 Barvna risanka (Lj). 17.55 Obzornik (Lj). 18.10 Življenje v gibanju, barvni film (Lj). 18.35 Mozaik (Lj). 18.40 Ne prezrite: Najboljše knjige po izbiri poznavalcev (Lj). 19.10 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TVD (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.00 Pogovor o... (Lj). 20.55 Propagandna oddaja (Lj). 21.05 A. Ivanov: Sence izginjajo opoldne - barvna TV nadaljevka (Lj). 22.25 TV dnevnik (Lj).

SREDA, 11. DECEMBRA: 8.10 TV v šoli (Zg). 10.50 TV v šoli (do 11.20) (Bgd). 15.25 TV v šoli - ponovitev (Bgd). 16.30 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.50) (Bgd). 17.25 Vikingi - barvni film (Lj). 17.50 Obzornik (Lj). 18.05 Po sledih napredka (Lj). 18.35 Mozaik (Lj). 18.40 Mladi za mlade - oddaja TV Zagreb (Lj). 19.10 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.50 Steklana menažerija - cel. film (Lj). 21.45 Propagandna oddaja (Lj). 21.50 Miniature: ansambel Design, barvna oddaja (Lj). 22.10 TV dnevnik (Lj).

ČETRTEK, 12. DECEMBRA: 8.10 TV v šoli (Zg). 9.35 Francoščina (do 10.10) (Bgd). 14.10 TV v šoli - ponovitev (Zg). 15.35 Francoščina (do 16.10) (Bgd). 16.30 Madžarski TVD (Pohorje, Plešivec do 16.50) (Bgd). 17.35 T. Seliskar: Bratovščina Sinjega galeba, barv. TV nadalj. (Lj). 18.00 Obzornik (Lj). 18.15 Mozaik (Lj). 18.20 Svet v vojni - serijski dokumentarni film (Lj). 19.10 Barvna risanka (Lj). 19.20 Cirkak (Lj). 19.30 TV dnevnik (Lj). 19.55 3-2-1 (Lj). 20.05 M. Vitezovič: Dimitrije Tucović - barvna TV nadaljevka (Lj). 21.00 Kam in kako na oddih (Lj). 21.10 Monitor: Beograd, mesto na rekah (Lj). 21.50 Impulzi - oddaja TV Zagreb (Lj). 22.15 TV dnevnik (Lj).

RADIO BREŽICE

ČETRTEK, 5. DECEMBRA: 16.00 - 16.30 - Napoved programa, poročila, šport in turistični napotki, Nove plošče RTB 16.30 - 17.00 - Aktualnost tedna, obvestila in reklame 17.00 - 18.00 - glasbena oddaja Izbrali ste sami

SOBOTA, 7. DECEMBRA: 16.00 - 16.30 - Malo za vas - nekaj za vse 16.30 - 17.00 - Radijska univerza, Jugoton vam predstavlja 17.00 - 17.30 - Kronika, Med zabavnimi zvoki nekaj obvestil in reklam, Za naše najmlajše, Iz naše glasbene šole 17.30 - 18.00 - Domače zabavne na valu 192 m

NEDELJA, 8. DECEMBRA: 10.30 - Domače zanimivosti - Poročilo z volilne seje Občinske konference SZDL Brežice - Za naše kmetovalce: dipl. veterinar Janko Vizjak - Tema za živinorejce Zakaj molznice ne ostanejo rađe breje - Nedeljski razgovor: Obisk pri slavljencu - DPD Svobodi bratov Milavcev - obvestila, reklame in spored kinematografov 12.00 - 15.30 - Občani čestitajo in pozdravljajo

TOREK, 10. DECEMBRA: 16.00 - 16.30 - Napoved programa in srečanje z ansambлом Richieja Vandala, Poročila, Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista, Novo v knjižnici 16.30 - 17.00 - Tedenski športni komentar, obvestila, reklame in filmski pregled 17.00 - 18.00 - Mladi za mlade

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

Ivo pirkovič: o svobodni republiki pod gorjanci in njenem kirovskem junaku piparju bakšetu

„NIHČE SE NI NADEJAL NIČ HUDEGA.“

Legistični oficirji se po povratku iz ofenzive skozi mokronoške kraje niso utegnili niti odpočiti. Zvečer so v stopiškem farovžu pozno v noč popivali. Zjutraj (9. sept.) so bili že zopet na novih pohodih. Kapetan Vasiljevič je z dvema četama odhajal iz Št. Jošta ponovno v mokronoške in šmarješke kraje, da bi z Italijani nadaljeval ofenzivo. Pred odhodom z vlakom na Trebnje so legisti na kandijski postaji počastili italijanskega generala s svečanim mimohodom, general pa jim je poklonil 1200 lir za cigarete.

Isto uro je poročnik Milan Kranjc z močnim oddelkom krenil v šentjernejske kraje. Vodil jih je zopet Matija Zagorc-Jape iz Zapužev po isti poti, kot že prej krdelo štacunarja Cvelbarja, na Slatnik, Potov vrh in Brusnice. Od cerkvice sv. Roka na Tolstnem vrhu so v vročem soncu nadaljevali pot do Zapužev v strelcih, ki so jih varovale pobočnice. Orehovskih krajev vdor sedaj ni presenetil. Pred legisti so tekli od vasi do vasi in od hiše do hiše otroci, ki so strážili svoja naselja, in opozarjali ljudi na nevarnost.

Od Zapužev je truma hodila zopet v koloni. Na Loko so vdrl med deseto in enajsto uro. Tam sta padla dva tujca. Malo prej sta v Gorenji Stari vasi vpraševala po Jožetu Potočarju z Loke, češ da sta z njim v stari Jugoslaviji služila vojake in sta prišla prijatelja obiskat. Na Loki sta izvedela, da je prijatelj že dve leti mrtev. Ko sta zagledala skozi okno legiste, sta kljub svarilu domačih, naj se skrijeta, baje streljala in nekega legista ranila. Tudi med umikanjem sta streljala in oba padla.

niti komandant kapetan Lavazzani, kot je sam potožil sodniku dr. Viktorju Brežniku.

V mraku so legisti zapustili Gabrino in krenili na Mihovico. Nastanili so se v Strojnovi gostilni in razpostavili straže. Začeli so popivati in divjati, da so morali kmalu legista Jožeta Slepška obstrljenega poslati v italijansko vojaško bolnišnico v Novem mestu.

Zjutraj so razposlali patrolje mobilizirati v Groblje, na Prekopo, Gručo, v Ledčo vas in Dolenjo Staro vas. Kako so fante lovili, pripoveduje priča Slavka Golobova iz Dolenje Stare vasi:

„Nihče se ni nadejal nič hudega, ko opazimo, kako se dvigajo za vasjo kakor iz zemlje glave v čeladah. Ustrašili smo se, da so Italijani. Bili so belogardisti, ki so se po vseh starih priplazili in vas neopazeno obkolili. Fantje so začeli bežati, toda le malo komu se je posrečilo uiti. Gonili so jih k vodnjaku sredi vasi in jim pobrali legitimacije. Majzljev Tone se je branil dati svoje, pa ga je legist Lojze Zidarič-Kramarjev z Grb v Šentjerneju, o katerem so govorili, da je pred vojno požgal, pretepel. Tepel je tudi druge fante. Potem so vse odgnali. Kaj se je pripravljalo, so vedeli v vasi same trije iz Katoliške akcije, Jože Cimerman, Tone Francič in Stanko Gorišek. Prestrašenim vaščanom so se smejali in jim prigovarjali, da ne bo nič hudega.“ (Slavka Golobova, Dol. Stara vas, v decembru 1948.)

Prihajalo je tudi do drugačnih prizorov. Na Dolenji Prekopi so legisti obkolili Colaričev, po domače Gornikov dom. Trije neznanči surovih obrazov in kmečko oblečeni so s puškami v rokah vdrl v hišo. Gospodinja in hčerko Angelo so pognali na dvorišče in ju postavili ob zid pred puško. Stražarju so ukazali, naj ženski pobije, če se bosta ganili. Medtem so drugi prevrnili vso hišo, pobrali, kar je bilo vrednega odnesti in „pretopiti“ v lire. Z bajoneti in kopiti so jima razbili vrata in pohištvo. Hoteli so vedeti, kje je domači fant Jože. O partizanu Colariču-Nelsonu pa so gotovo tudi sami slišali, da je bil že spomladi v hudem boju s škocjanskimi karabinjerji pri Beli cerkvi ranjen. (Angelica Colarič, Dol. Prekopa, 14. nov. 1946.)

V škocjanske kraje so poslali z Mihovico močno patroljo, ki je štela vsaj trideset legistov. Vrnila se je z bogatim plenom. Mnogi, ki so odšli peš, so se vračali na kolesih. S seboj so vodili dva zvezana mlada človeka, gotovo ne starejša od trideset let. Eden od obeh je bil visok, drugi nižji

in močan. Prijeli so ju na pogrebu nekega Planinška, ki se je bil priselil v Škocjan iz mirenških krajev. Ubila ga je nemška obmejna straža, ko se ji je neprevidno preveč približal. Tudi prijeta pogrebca sta prišla iz mirenške doline in je eden od njiju padlemu na grobu govoril.

Ko je poročnik Kranjc slišal, da sta jetnika Miro Rugelj in Jože Žan, mu je kri gneva udarila v blede obraz. Poznal ju je po imenih. V ofenzivi po mokronoških krajih pred nekaj dnevi mu je mirenški župnik Jakob Širaj oba ovdil, da sta partizanska terenca, vendar ju je poročnik takrat zamaškal.

Okoli starih popoldne so se legisti na Mihovici dvignili k povratku. Gonili so kakih 90 kmečkih fantov, ki so jih na poti v Št. Jošt obkolili, da jim ne bi pobegnili. Z ujetim partizanom Medveščakom so zvezali Janeza Videta z Mihovice, ki bi mu prisodili nekaj čez trideset let. Njegovo edino bogastvo je bila kopica nezakonskih otrok. Znal je mnoge obrti, pa je bil vedno lačen in vse življenje ga je zeblo. Zato je pozneje v legiji kradel ljudem najrajši odeje. Odeje so postale njegova usoda, v odejah je kot veteran legije tudi zgorel.

Komandant Kranjc je bil na povratku posebno surov z obema jetnikoma iz mirenških krajev. Vso pot ju je zvezana nadlegoval in tepel.

Na Ratežu so se legisti zopet toplo pozdravljali in bratili z Italijani. Skozi Potov vrh in Slatnik so se okoli desetih zvečer vrnili v Št. Jošt.

Takoj drugi dan je narednik Cvelbar novice razdelil v desetine in vode. Iz skladišča v vaški cerkvi jim je razdelil puške najrazličnejših izdelkov, največ dolgih francoskih, ki smo jih za drage denarje kupili od Francozov na solunski fronti v prvi svetovni vojni. Kakor prvi legisti so se tudi sedaj novinci po trije in trije vkopali v plitve jame, jih nastlali s slamo in pokrili z vejami. Tako je imela vsaka desetina po tri taka ležišča, deseter pa je bil posebej. Narednik Cvelbar je začel novice nemudoma uriti.

Jetnika iz mirenških krajev so zvezana vrgli v bunker, nekakšno jazbino, na pol vkopano v zemljo in pokrito z lesom in prstjo. Niso se dosti menili zanju. „Saj ni tako hudo pri vas, kot sva mislila,“ sta govorila legistom. Čez šest dni pa so ju iz podzemeljske luknje povsem nepričakovano potegnili. Komandant Kranjc je odbiral strelce. Vsi so se umikali.

„Privezanih ljudi nisem prišel streljat,“ se je uprl Kegljevič z Dolenje Brezovice, ko ga je pokazal beli oficir.

Srebro in bron za FKK osnovne šole Kočevje ter bron za F. Pavkoviča

Na enajstem festivalu amaterskega filma Slovenije, ki je bil 30. novembra v Radomljah, so kar štiri nagrade prejeli dolenjski kinoamaterji. Člani FKK osnovne šole Kočevje so na festival poslali dva filma, in sicer „Junaki našega bloka“, za katerega so prejeli srebrno medaljo in še posebno nagrado, ki jo je podelila občinska Zveza prijateljev mladine Domžale, ter film „Jaz kolesar“, za katerega

so prejeli bronasto medaljo v zvrsti pionirskega dokumentarnega filma.

Franc Pavkovič, član KK Sevnica, je za svoj film „Oče nebeški, glej“ v zvrsti članskega dokumentarnega filma prejel bronasto medaljo.

Republiško revijo amaterskega filma je v sodelovanju s fotokino zvezo Slovenije odlično organiziral kinoklub Mavrica iz Radomelj. Zato smo vsi udeleženci enajstega festivala amaterskega filma Slovenije odšli iz tega kraja polni najlepših vtisov.

F. Brus

MARJAN MUŠIČ 70-letnik

Pred dnevi je profesor arhitekt Marjan Mušič praznoval sedemdeseto obletnico rojstva.

Profesor izhaja iz Novega mesta, kjer je končal gimnazijo in kjer se je „po značilnih naključjih usode slovenske kulturne rasti v tem času zbrala in našla odmev za svoja hotenja plejada mladih razboritih umetnikov, ki se jim je Mušič v mladostnem zanosu pridružil: Jarc, Podbevšek, Jakac, Čargo, pa tudi gostje iz Ljubljane, kot Jakopič, Tratik, Kogoj, Vidmar, Bètetto. Iz takega, za višja hotenja plodnega okolja je bila odločitev za študij arhitekture pri Plečniku, ki se je malo pred tem vrnil v domovino, naravna.“ (E. Ravnikar)

Težko je v nekaj besedah povedati bistveno o plodnem ustvarjalnem življenju prof. Mušiča. Po končanem študiju je deloval v gradbenih uradih v Mariboru in Ljubljani. Po osvoboditvi mu je slovenska vlada kot progresivnemu arhitektu poverila organizacijo urbanistične službe v okviru ministrstva za gradnje, od tam pa je prešel na oddelek za arhitekturo univerze v Ljubljani, kjer je ostal profesor vse do upokojitve.

Ob zahtevnem fakultetnem delu je bil stalni ožji sodelavec zveznih in republiških spomeniških in urbanističnih institucij, predvsem pri odločitvah o Dioklecijanovi palači v Splitu, Sv. Sofiji v Ohridu, Eufrazijevi baziliki v Poreču, amfiteatru v Solinu, trdnjaskem kompleksu v Petrovaradinu, bil pa je tudi član strokovnih komisij za rešitev spomenikov Nubije in Egipta.

Profesor Mušič je sodelavec Enciklopedije likovnih umjetnosti in Slovenskega biografskega leksikona ter dopisni član slovenske in jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti. Za svoje plodno delo je dobil več priznanj: diplomu Urbanistične zveze Jugoslavije, Trdinovo, Cankarjevo in Prešernovo nagrado, red dela z zlatim vencem, red dela z rdečo zastavo in zaslužno članstvo v Zvezi jugoslovanskih arhitektov.

Nikakor ne moremo prezreti profesorjevega obsežnega publicističnega dela, saj je pionir sodobne arhitekturne publicistike na Slovenskem. V lepem, bogatem jeziku je izdal tako v domačem kot v tujem tisku več knjig: „Obnova slovenske vasi“, „Arhitektura in čas“, „Veliki arhitekti I - III“, „Arhitektura slovenskega kozolca“, pred izidom pa je njegova

va knjiga „Novomeška mladina“.

Že od mladih dni se je precej posvečal slikarstvu; njegovo obsežno risarsko delo, s katerim je ustvaril svoji besedi „enakopraven element, pa omogoča izredno jasno predstavo o emotivni vrednosti z gledanjem doživljajev arhitekturnega motiva.“ (F. Stele)

Takoj po osvoboditvi je prof. Mušič podal vizijo zasnov za vrsto jugoslovanskih in slovenskih mest, ki jo je pogojevala nova in dotlej neslutena dinamika rasti in razvoja. Tako se je s posebno zavzetostjo ponovno lotil Novega mesta in okolice. Reševanje problemov rodnega mesta, prisotno od študentskih let, ko je za diplomsko delo pri mojstru Plečniku obdelal predlog novega mostu čez Krko in vhod v mesto s kandijske strani, je doseglo vrh v vrsti daljnosežnih zasnov. Pravilno so vrednotile pomen starega mestnega jedra, odnos in lociranje bodoče zazidave ter prepričljivo izhajale iz novih in radikalnih prometnih ureditev.

Jasnost vseh teh pionirskih predlogov se je manifestirala v projektih v obsegu od celostne podobe Novega mesta z okolico do posamičnih detajlnih obdelav najpomembnejših predelov, med njimi načrt ureditve Glavnega trga kot izključne domene pešca, projekt ureditve območja Kapitlja s kompleksom muzeja, galerije in Brega. Zaradi takratnega nerazumevanja so zasnove ostale nerealizirane, mnogokrat neupoštevane in šele danes, po skoraj tridesetih letih, se vračamo k njim, toda možnosti smotrne dobre ureditve so marsikje že zamujene.

Mušičeve, žal v tako skopem obsegu realizirane ureditve nam z lepoto ambientov, kot so predel Ljubljanskih vrat, obnovljeni deli Glavnega trga ali obnovitev gradu Otočec, prepričljivo pričajo o vrednostih in možnostih, ki so, kot je to mnogokrat usojeno, ostale na papirju.

Ob koncu tega priložnega zapisa velja poudariti profesorjevo Vedno mladostno energijo in svežost kreativnega razmišljanja, s katero je oplajal in še vedno oplaja mlade in jim hkrati nudi moralno oporo na dostikrat nelahki poti ustvarjalnega življenja. Čestitkam ob njegovem jubileju se pridružujemo tudi njegovi učenci in rojaki z željo, da bi ohranil zdravje in nezmanjšano ustvarjalnost tudi v bodoče.

PETER SIMIČ

NE DOM, CENTER!

V 48. številki Dolenjskega lista je na Pismih bralcev Miro Čadonič objavil prispevek pod naslovom „Pod to streho ne gre več“, v katerem pa je v zadnjem odstavku nastala tiskarska pomota. Pisec se ne poganja za gradnjo nove stavbe za dijaški dom, temveč za Center srednjih šol, s čimer bi tudi dijaški dom dobil ustrežnejše prostore.

Uredništvo

STRELA V GRACARJEV TURN

V Trdinov stolp znanega Gracarjevega gradu je v četrtek treščila strela in napravila precejšnjo škodo, saj je razkrila polovico stolpove strehe. Na srečo pa strela ni povzročila požara.

Gracarjev turn, slikoviti grad pod Tolstim vrhom, so po eni verziji zgradili belokranjski Gracarji leta 1240, po drugi pa naj bi ta grad, s prvotnim imenom Oreček, postavili v začetku 14. stoletja. Gracarjev turn je v zgodovini zapisan kot grad, katerega lastniki so imeli veliko smisla za kulturo: naj omenimo le poslikana Rangusova vrata in številne Trdinove obiske; v njem je bila več let na ogled tudi Trdinova soba.

Tine Arko, predsednik sveta za film pri FKZS, izroča članu FKK osnovne šole Kočevje, Juretu Podržaju, nagrado in plaketo. (Foto: F. Brus)

Podpora iz domovine

Zahvalno pismo slovenske gimnazije v Celovcu kolektivu novomeške gimnazije

Spoštovani gospod ravnatelj, cenjeni kolegi profesorji, dragi dijaki!

V imenu dijakov in profesorjev celovške Slovenske gimnazije, kakor tudi v svojem imenu, se vam zelo zahvaljujem za Vaše prijazno pismo, s katerim ste nam v letošnjih vročih oktobrskih dneh izrazili svoje iskreno sočustvovanje ob hudih neonacističnih napadih na našo gimnazijo, zlasti ob heimatdienstovski kleveti, da je Slovenska gimnazija v Celovcu „veliki strup“ za Koroško. Kakor vam je znano, smo profesorji skupno z dijaki javno protestirali proti sovražnim akcijam heimatdienstovskih krogov ter poslali pristojnim de-

želnim in državnim oblastem primerno protestno spomenico.

Zal se naše oblasti do danes pred javnostjo še niso zavzele za našo gimnazijo in niso podale nikakršnega uradnega stališča. Proforski zbor se je zato odločil, da „Kaerntner Heimatdienst“ postavi pred sodišče zaradi transparenta: „Das grosse Gift - Slovenisches Gymnasium in Klagenfurt“.

Zelo nas tolaži zavest, da sočustvujete z nami in da nas podpirate v našem težkem boju

Prejmite naše prisrčne pozdrave!

RAVNATELJ:
dr. Pavle Zablatnik

»Zahtevam denar, ali pa...«

Izsiljevalca, ki je s pismom grozil črnomaljski družini, takoj dobili

1. decembra zjutraj sta zakonca Šobar iz Ulice heroja Starihe v Črnomlju pri vhodnih vratih našla zatakajeno pismo. Nista mogla verjeti: izsiljevanje! Neznanec, ki se je podpisal Joco Udmanič, je zahteval 1.000 din ali pa...

V izsiljevalnem pismu je pisalo, naj bo denar ob 20.30 v kuverti pod oknom njune pritlične hiše, sicer pisec ne bo izbral sredstev za maščevanje. Celu njunima otrokomā je zagrozil.

Šobarjeva sta bila na smrt prestrašena, saj sta o čem takem slišala le v filmih. Sprva se nista mogla odločiti, kaj bi, potem sta le na srečo ubrala pravo pot in poiskala pomoč milice.

Zvečer so skupno šli v akcijo. Šobarjeva sta dala na določenem mestu denar v kuverti, miličniki in novomeški kriminalisti pa so bili skriti v zasedi. Ob napovedani uri je izsiljevalec prišel po denar. Vzel je kuverti, potem jo je hitro ucvrl proti samskemu domu BELT. Ko so varnostni organi prišli v dom, je bil osumljenec že v spodnjem perilu in se je spravil v posteljo. Ni pa mogel skriti zadihanosti po divjem te-

ku, razen tega se je njegovih copat držalo še sveže blato.

Tako so ga prijeli. Gre za 21-letnega Stjepana Katkiča iz Čalinovca, ki se že dva meseca zadržuje v Črnomlju, nima pa ne stalnega bivališča in ne službe. V samskem domu je bival „na črno“, ker tudi tu ni bil prijavljen.

Katkič je miličnikom in kriminalistom najprej zatrjeval, da ves dan ni zapustil hiše. Potem je dejanje priznal. Zakaj? Pravi, da nima sredstev za preživljanje. Katkič je že v priporu.

Pes nosi šolsko torbo

Franc Tušek, mesar iz Stare cerkve pri Kočevju, je daleč naokrog znan gojitelj ptic pevki in papig. Pred nedavnim je v Ljubljani kupil dresiranega psa Šerifa, triletnega nemškega ovčarja, ki ga s košem, listkom in denarjem pošilja v gostilno ali trgovino nakupovat.

Šerif ne bi bil „šerif“ oziroma dresiran pes, če ne bi ugotovil, da Tuškova Zalika, ki obiskuje prvi razred osnovne šole v Stari cerkvi, le s težavo prenaša prenatrpano šolsko torbo. Zato ji redno vsak dan nekaj minut pred osmo uro zjutraj odnese torbo do šole. Okrog enajste ure jo zopet ureže proti šoli, se usede na šolski prag, počaka Zaliko in ji odnese torbo do doma.

Škoda, da nimajo vsi naši šolarji takih dresiranih psov, ki bi jim nosili šolske torbe. Zaradi prenatrpanosti učnih programov namreč malčki le s težavo sami nosijo v šolo vse učne potrebščine.

F. BRUS

V trenutku ob roko

Še ena žrtev italijanske »paradajzarice«

Huda nesreča se je zgodila v nedeljo, 1. decembra popoldne, ko sta pečarski vajenec Franc Lukše iz Koroške vasi 23 in njegov kolega Jože Plantan preizkušala staro italijansko ročno bombo.

Bila je sončna nedelja po čemer-nih praznikih, zato je bil Lukše vesel, ko ga je okrog 15. ure obiskal kolega Plantan in prinesel s seboj staro, že malce zarjavelo italijansko bombo „paradajzarico“. Našel jo je doma na podstrešju.

„Bomba je imela jeziček, ki ga je treba povleči. Jaz sem ga potegnil in bombo zagnal proč. Ni počilo. Malo sva počakala, potem sva šla bliže. Jaz prvi. Kapsula je padla stran, bomba je ležala na tleh. Prijel sem jo

v roke, takrat pa... bum! je rekel in v hipu mi je odtrgalo roko do zapestja. Ranjen sem bil tudi po telesu in po glavi. Ves krvav sem se še sam privlekel domov, potem so me peljali v bolnišnico. Plantan jo je izkupil dosti manj. Samo prst ima obvezan“ je povedal naslednji dan v bolnišnici Franc Lukše.

Ko sem fanta vprašala, kaj neki je mislil, ko se je takole igraček z orožjem, je žalostno dejal:

„Če bi kaj mislil, tega ne bi naredil. Sem zadosti kaznovan. Ob roko sem, poklica ne bom mogel opravljati in vojak ne bom mogel biti. To vem, da se orožja ne dotaknem več...“

Trideset let po končani vojni torrej se dobivamo nove žrtve. Na desetine otrok je, ki so jo že izkupil na ta način, pa kaže, da ljudi še ni izmodrilo.

RIA BACER

Franc Lukše jo je hudo izkupil, vendar se lahko tolaži s tem, da bi bilo lahko še huje.

(Kozerija)

UBOGI REPIČ, TAKO BOLAN

Jožič Repič je bil zdrav kot dren. Tako zdrav, da mu niti zdravniki niso mogli omajati zdravja, če so se še tako trudili. Nikoli ni bil prehlajen, nikoli ga ni trgalo po zobeh, kaj šele da bi ga zvijalo v križu. Bil je prava korenina in marsikatera Repičanka je metala svoje zapeljive oči za njim.

Nekega sončnega dne pa se je ves zvij privlekel v ambulanto čakalnico. Bilo je jeseni in po dvoriščih so cvlili prašiči, ki so zapuščali zemeljsko oblo. Tudi Repič je imel doma dve svinji, šef pa mu ni hotel podpisati lističa za redni letni dopust.

Po nekaj urah čakanja je prišel na vrsto in čmi zdravnik v beli halji ga je pretipal od pet do glave, namrščil obrvi, pihnil dim pod lepo bel strop in dahnil: „Repič, vaša bolezen je resna. Doma boste morali ostati tri dni.“

„Dva dni bo dovolj, gospod dohtar. Dva dni. Čutim, da me bo do takrat popustilo. Čutim.“

In gospod dohtar mu je zapisal na beli listič dva dni bolniškega dopusta in Repič ni mogel skriti zadovoljstva zavoljo tega in še celo z jezikom si je obrazil ob ustnic. Najprej zgornjo, nato pa še spod-

njo. In je odšel iz ambulante skozi čakalnico po treh stopnicah na cesto, ki pelje iz zdravstvenega doma proti njegovi bajti, ves sključen in paragrafsko zvij, da bi se še kamnu zasmilil. O, hudo je bolan. Ljudje, ki so ga srečevali, so sočustvovali z njim in babnice so solzavo vzdihovale, vendar dovolj glasno, da jih je lahko slišal: „Ubog Repič. Taka korenina, pa bolan. Bog mu pomagaj!“

Repič pa je šepal, se vlekel proti svoji hiši, vzdihoval, preklinjal usodo in čas, ko se je rodil, da mora tako trpeti, z levim očesom pa je škilil, če

se še vidi okno zdravstvenega doma, kjer sedi gospod zdravnik, ki mu je dovolil ostati doma, da bi se pozdravil in bil znova zmožen opravljati težko delo tam v Hitrokalu. Ob cesti, ki je vodila Repiča domov, je rastle visoko in košato drevo, ki je zakrilo pogled ljudem iz zdravstvenega doma na ta del ceste. Takrat se je Repič vzravnal in čez nekaj trenutkov zvižgaje odpril duri svojega doma.

Popoldne pa se je razlegalo z njegovega dvorišča prašičje cviljenje.

TONI GAŠPERIČ